

DISSERTATIO INAUGURALIS
JURIDICA

1055

27.

DE

PRÆROGATIVIS
PRINCIPUM S.R.I.

Vulgo

Von dem Vorrecht der Deutschen
Fürsten des Heiligen Römischen Reichs

Quam

Innuente Divini Numinis Gratia, Suffragante

Magnif. Jctorum ordine in Illustri Academia Rostock.

SVB PRAESIDIO

EXCELLENTISSIMI FAMIGERATISSIMI Jcti

DN. JOHANNIS Klein /

J. U. D. AC PANDECT. PROF. PUBL. MERITISSIMI
CONSIST. MEG. h. t. DIRECT. GRAVISSIMI, ET AD HUNC
ACTUM DECANI SPECTATISSIMI

Dn. Præceptoris, Hospitis, ac Studiorum Promotoris Pretiosissimi

PRO LICENTIA

Summos in utroque Jure Honores & Privilegia Indipiscendi

Ad Diem Mensis April. 1698. Horis pro 5 Pomeridianis

IN AUDITORIO MAIORI

Publico Conflictui Substernit

CHRISTIAN. WILHELM.

Höltich / Sax-Laumburg.

Impensis JOH. MICHAEL. RUDIGERI, Anno 1705.

DISP. XXI,

I. N. D. J. C.

PRÆFAMEN.

Articulum, De Prærogativa Principum, delicatum & arduum esse evincitur. 1. seqq.

De Contentionibus ratione Solius Præcedentiæ inter Gallia & Romanum, itemque Hispania, Anglia, Sueciaq; Reges, nec non inter Regem Portugallia, & Polonia, aliasque exteras Majestates, magnis, & interminabilibus, agitur remissive. 2. seqq.

Quanam in Imperio De Præcedentia controversia, communibus, ac frequentibus querelis, illarum intuitu non semel de publica salute susceptas consultationes felici caruisse successu, ansam dederint, itidem

tantum per indicem demonstratur.

4. seqq.

Quis verus Author sub ficto latitet nomine: Eitel Friderichs von Heerden in Tractatu: Grund: Fests des Heil. Römischen Reichs / obiter notatur. 12

Argumentum De Præcipuo S. R. I. Principum Iure ad solius Imperatoris pertinet decisionem. 14

Scrupulus movetur, & eximitur simul circa Academicam hujusce articuli tractationem. 13 & 15

Premittitur ipsi Tractationi solennis protestatio, cum debita extenuatione Authoris. 16. & 19

Conspectus totius Dissertationis sistitur. 17

In delicatius aliud, majoribusque in integro Iure Publico difficultatibus innexum esse argumentum illo, quod in PRÆROGATIVA, qua non non extra Imperium duntaxat Romanum Reges, ac Principes, sed ipsi etiam Sacri Romani Imperii Præceres, Ecclesiastici pariter, ac Seculares, alii alios superare contendunt, occupatum est, haud inficiabitur, quem de sola Præcedentia inter Romanum, & Gallia, interque Hunc & Hispania, (tam extra Aulam Cesaream, quam in illa,) Anglia, Sueciaque Reges: Item inter Regem Portugallia, & Polonia, aliasque exteras Majestates acerrimæ, ac interminabiles contentiones non fugiunt, (de quibus consuli plenius possunt, Limnæus not. Regn. Franc. L. 2. c. 16. Lit. bbb. ddd. ttt. & in Jur. publ. Lib. 4. c. 9. n. 26. Chassanæus in Catal. Glor. Mund. p. 5. Consid. 10. Castet. De stat. publ. Europ. c. 6. p. 153. & 51. & c. 2. p. 37. §. 8. Vasquius. Illust. quest. Lib. 1. in præfat. Schütz. Cell. Jur. publ. Vol. 1. Diss. 8. §. 12. Lit. D. Auberius in Tractat. De præced. Reg. Gallia Anton Quetta. in Scripto: Serenissimus Rex Romanorum & Christianissimus Francorum, Uter alterum præcedat apud Goldast Polit: Imp. P. XI. fol. 596.

Hie.

Hieronymus Bignon. *De l' Excellence des Roys du Royaume de France, traitant de la preſeance, Premier Rang. & Prerogatives des Roys de France par deſſus les autres & de cauſſes d' celle.* Claude de Rubis. *Conference des Prerogatives d' Ancienne te & de Nobleſſe de la Monarchia Roys, Royaumes & Maiſon Royale De France avec tout les autres Monarchies, Roys Royaumes, & Maiſons Royales, que ſont en l' eſtendre de noſtre Europe.* Jacobus Valdeſius *De dignitate Regum, Regnorumque Hiſpania, & Honoratiori loco eis, ſeu eorum Legatis à Conciliis à Romana Sede jure debito.* Camillus Borellus. *De Regis Catholici Preſtantia ejusque Regalibus, Juribus & Prærogativis.* Gregorius Lopez Madera. *Excellentias de la Monarchia y Regno de Eſpanna.* Jacobus Hovvel. *in Differt. De Præcedentia Regum Gallie, Hiſpania & Anglia.* Eduardus Chamberlaine *in Notitia Angliae Part. 1. c. 4. juncta continuatione Annalium Camdeni ad Annum 1600. & Chiflet De Amp. Rem. c. 17. ſeq. quosque ex Cruſio De Præcedentia L. 3. c. 3. & 4. citat. Excell. Becman. in Differt. De Prærogativa c. 4. §. 3.)* quique variis Regum publicarum, ac Rerum 4 Germanicarum Scriptorum juſtiſſimis querelis, boni ſc. publici ergo inſtitutas in Comitibus Imperialibus Procerum conſultationes, exortis inter Imperii Status frequentibus ob iſtiusmodi præcedentiam litigiis, plus ſimplici vice interruptas, turbatasque fuiſſe, memorabiles in Eccleſia Goſlarienſi Anno 1063. inter *Abbatem Fuldenſem Wideradum, & Episcopum Hildesheimenſem, Hecelonem* de honoratiori loco, ſumma partium contentione, & largiſſima humani ſanguinis, fluminis inſtar per Eccleſiam defluentis profuſione ventilatas rixas, motasque de Præcedentia inter *Archi-Ducem Auftria, & Archi-Episcopum Salisburgenſem* controverſias, hujus proteſtatione Anno 1673. 23 Jan. contra Auſtriacorum Prærogativam interpoſita renovatas; itemque notas ſatis inter 7 *Magiſtrum Ordinis Teutonici, & Episcopum Bambergensem, nec non inter Episcopum Herbipolitanum, & Wormatiensem, interque Episcopum Eichſte- 8 tensenſem & Spirenſem* de ſeſſionis Præcedentia diſputationes, anſam dediffe, negare non poteſt, quas, aliasque complurimas, etiam inter 9 *ipſos ſeculares Principes, imo & liberarum Imperii Civitates* partim authoritate 10 Imperatoria, ſalutariſque Alternationis remedio ſopitas, partim vero adhuc indeciſas, reperire ſunt apud Dn. Lambertum Schaffnaburgensem Monachum *in Annalib. ad Annum 1063. p. 468. Limnæum J. P. T. II 4. Lib. 4. c. 9. Sprengerum Lucern. Imper. c. 1. p. 20. ſeqq. Excell. Dn. Becmannum d. diſſ. c. 4. §. ſin. Chriſt. Siegfried Fritſchium in Diſſ. De Jur. Alternandi. Dn. Philipp. Jacob Spenerum MS. De Prætentionibus Il-*

lustr. in addit. ad Besold. in Differ. De Præced. & Sessionis Prærogat. toto c. 2.
 Schwederum introd. ad Jus P. Part. Spec. Sect. 1. §. 13. c. X. Eitel Friderich
 12 von Sjeerden/ aut qui notantè Vincentio Placcio in Catalogo Pseudon p.
 106. exque illo Joachimo Ernesto Crügero in Discursu Jur. Publ. De Ful-
 gentissimis Novem-Virorum Juribus. Part. Spec. Membr. 2. Discurs. 2. §. 3. &
 Additionatore ad Vitriarii Inst. Jur. Publ. L. 3. T. 8. §. 8. verb. pro Excellen-
 13 tibus, sub ficto hocce nomine latitat, Johannem Schwarzkopff. Can-
 cellarium Brunsvicensem in Tr. Grundfeste des heil. Römischen Reichs
 Teutscher Nation. p. 2. c. 1. p. 64. & c. 2 p. 75. Ut hinc DE PRÆROGATIVIS
 PRINCIPUM S. ROMANI IMPERII, deque PRÆCIPUO EORUNDÈM, quo præ-
 aliis, vel ejusdem, vel diversi Ordinis Statibus fruuntur, ac potiuntur, JU-
 RE, hisce Lineis Inauguralibus verba factururus, rem oppido arduam ag-
 gredi, meque temeritatis censuræ, & cujuscunque gravioris etiam ad-
 14 missi reatui exponere videar, non leve hocce argumentum, aque Scho-
 larum Peristylliis omnino alienum, & solius SANCTISSIMI SUMMI IMPE-
 RII CARITIS definitioni obnoxium, vid. R. J. d. Ao. 1500. §. Wie den Be-
 rungen der Session. R. J. d. Ao. 1594. §. 122. R. J. d. Ao. 1576. §. 7. arg. L. 43. pr.
 ff. De Vulg. & pupill. subst. L. 161. ff. De Reg. Jur. Illustr. Dn. Rhetz. in Inst.
 Jur. Publ. L. 1. T. 4. §. 63. in fin. Author der Grundfeste. p. 105. seqq. Schvve-
 der. ad Jus Publ. Part. Spec. Sect. 1. c. 10. §. 14. cathedræ Academicæ ad-
 aptando, aque Celsissimo Imperatoris Judicio ad privatas Privatorum
 disceptationes ausu vix excusabili trahendo; At vero sine nota me di-
 15 mittet, spero, ÆQUANIMUS LECTOR, ex perlustratione præsentis Dissert-
 tationis facillime intellecturus, me id in illa minime gentium egisse,
 ut mihi turpi arrogantia id sumerem decidendum, quod ad Solium
 solius Imperatoris pertinet Celsissimum, sed quod partim publicis Im-
 perii Legibus, aut inveterata ejusdem Consuetudine jam tum circa PRÆCI-
 PUUM S. R. J. PRINCIPUM JUS decisum, partim à magni commatis Juris
 Publici Doctoribus in Scriptis Academicis, aliisque ante me notatum
 est, sub Discursus Academici incudem vocasse, libertate Academica,
 16 aliis concessa, usum. De eo vero in limine statim Academicæ hujus
 Meditationis protestor sollemnissime, si præter voluntatem meam
 quicquam mihi exciderit, quod quomodocunq; Eminentia Cujusq;
 Imperii Status adversum videri posset, me illud pro non scripto habe-
 17 ri velle, imo hoc ipso penitus damnare. Ne tamen operam hanc sine
 omni prorsus Ordine suscepisse videar, eandem quinque sequentibus
 innectere lubuit Capitibus, quorum PRIMUM Generalia circa Prærogati-
 vam

vam Principum S. R. I. præmittet: SECUNDUM vero exhibebit Prærogativam ELECTORUM præ ALIIS S. R. J. STATIBUS: TERTIUM sistet Prærogativam ELECTORUM inter SE IPSOS: Subjecta CAPITULO QUARTO Prærogativa PRINCIPUM NON-ELECTORUM præ ALIIS IMPERII STATIBUS: & CAPITULO QUINTO, Sive ULTIMO, prærogativa PRINCIPUM NON-ELECTORUM inter SE IPSOS. A TE vero ante omnia, ALME DEUS, Sancti Spiritus Tui adfidentiam devota mihi stipulor mente, quo ejus præmunitus præsidio, omnis erroris scopulum caute evitare valeam, facilem à BENEVOLO LECTORE mihi veniam pollicitus, si non integrum de PRÆROGATIVA PRINCIPUM S. R. J. Tractatum, sed Dissertationem duntaxat adornaturus, non omnia hic exhibuero, quæ pro amplitudine, proque Majestate hujusce Argumenti, ab Eruditiori, inque Principum Aulis magis versato dici comptius, ac afferri copiosius potuissent, ulteriorem ejusdem deductionem alii B. C. D. occasione reservaturus.

CAPUT I.

Exhibens

Generalia circa Prærogativas Principum S. R. J. cum Succincta Rubricæ Explicatione.

SUMMARIUM.

Introitus sit à questione præliminari:
An liceat De Prærogativis Principum S. R. J. in Academiis disputare.

n. 1. seqq.

Rationes pro Negativa exhibet. n. 2. cum seqq.

Rationes decidendi videsis. n. 7

Rationes confutandi exhibet. n. 9. cum seqq.

Unde descendat vox Prærogativæ vide.

n. 24

Prærogativam etiam in jure nostro denotare (1) Præferentiam s. Eminentiam, vulgo Einen Vorzug. (2) Jus quoddam specialiter uni præ alio indultum, vulgo. Eine sonderliche Begnadigung probatur.

n. 26. seqq.

SSSSSS 2

Eodem

*Eodem in sensu etiam in Jure publico
occurrere vocem Prærogativæ,
monstrat.* n. 28

*Quomodo in hac Dissertatione acci-
piatur, docet.* n. 29

*De Varia vocis: Principum acceptio-
ne agitur remissive.* n. 31

*Vox Principis in Imperio nostro etiam
ipsam Celsissimam Imperatoris Per-
sonam complectitur.* n. 32

*De Prærogativis Casarea Majestatis
agitur remissive.* n. 34

*In Recessibus & aliis publicis Imperii
Legibus Vox Principis sæpe Electo-
ribus contradistinguitur.* n. 36

*In hac Dissertatione vox Principis
Personas denotat Illustres, Impera-
tore Minores, Comitibus vero Ma-
jores.* 33. & 38

*Elogium Sacri, quo tempore, obque
quam rationem Imperio Romano
adjectum sit, de eo agitur remissive.* n. 39

*Idem elogium in Aurea Bulla, Recessi-
bus Imperii, Instrumentis Pacis &
Capitulationibus Imperatoris per-
petuo Curia Romana stylo Romano
Imperio tributum esse, & in hodie-
rum usque diem constanti retineri
observantia, ostenditur.* n. 40

*Cur in Rubrica adjiciantur verba:
Imperii Romani, & non Roma-
ni Germanici, de illo agitur.* n. 41

*Descriptio Prærogativæ Principum
S. R. J. traditur.* n. 42

*Movetur questio: An principibus S.
R. J. conveniat de Prærogativis
inter se contendere?* n. 44

Negativæ rationes exhibet. n. 45. seqq.

*Notabile insignis modestia exemplum
in Ulrico, Principe Würtembergia
refert.* n. 46

Affirmativæ Rationes videsis. n. 49
seqq.

*An liceat Prærogativam armis & tur-
batoris internecione tueri, de eo agi-
tur remissive.* n. 62. seqq.

An juri Prærogativa renunciare liceat?
n. 64

*Nimia sui abjectio sæpe in injuriam
Status ac Ordinis redundat.* n. 66

Subjicitur Nostra Sententia. n. 67

*Ad solum Imperatorem pertinere co-
gnitionem, & definitionem litium
super Prærogativis Principum, pro-
batur à n. 68. usque ad 75. inclu-
sive.*

*Potest tamen, sed non tenetur, alio-
rum impartialium Imperii Proce-
rum consilium adhibere.* n. 76. seqq.

Scriptionis Inauguralis, DE PRÆROGATIVIS, seu PRÆ-
CIPVO PRINCIPVM S. R. J. JURE initium mihi jam
facturo, vix arreptum excutere calamum videtur illorum
Opinio, qui De Principum juribus eminentioribus privato di-
sputare in Academiis licere pernegant, sequentibus moti-
rationibus: (1) Quod, cum horum jurium definitio omnem privato-
rum

rum transcendat facultatem, inutilem non duntaxat operam suscepisse videatur, eadem in dubiam privatæ disputationis aleam temerario admittens ausu, sed (2) Sacrilegii etiam reatum incursum sit, quis- 3
 quis audaci molimine de *Principum juribus* disputare conatus fuerit, arg. L. 3. C. De Crim. Sacrileg. (4) Quod impio ausu sibi superiorem in 4
 Principes arrogare censeatur potestatem, qui hos inter, & alios Imperii Status De *Prærogativis illorum* lites, privato scripto determinare aufit. (4) Quod cum maximo Reip. incommodo arcana cujusq; Illustris Do- 5
 mus divulgare videatur, *eminentiora illustrium Familiarum jura præcipua* qui publice recensere non reformidat: At vero, hæc, & id genus alia 6
 animo subjiciens meo, impetrare abs me tamen non potui, ut admodum semel operi manum timide retraherem, certus, sicuti in genere, *Juris Publici* notitiam in *Academiis* sibi comparere, non minus Reipublicæ 7
 utile futurum est, ac ejus commodo inservire noscitur privati juris exactior in *Academiis* parta cognitio; ita, cum in specie de *Principum 8*
prærogativis Academicum movere Discursum, nullibi prohibitum legatur, ex genere permissivorum omnino sit, hanc *Juris Publici* particulam, ea, qua fas est modestia, ac in Superiores pietate, *Academicæ* Disquisitioni destinare. arg. c. 23. X. De Spons. & L. 1. §. 1. ff. De Testib. 9
 Neque enim, quod in prima objectionis parte est, eo omnis, quæ De *Prærogativis Principum* in *Academiis* suscipitur disputatio, multo minus 10
 vero hæc nostra præsens collineat Meditatio, ut, litium, super *Præcipuo Principum Jure* adhuc pendentium, à privatis, meque, meæ tenuitatis, inque hoc studio infantia mihi optime conscio, usurpetur decisio, aut 11
 illarum decidendarum *Summæ Potestati* præscribatur modus, quorum alterum temeritatem sapere insignem, alterum vero reprehensibilis omnino audaciæ, & gravioris delicti certissimum dare videtur argumentum; Sed, ut, quod Legibus Imperii publicis, aut non interrupta 12
 ejusdem consuetudine jam tum circa *præcipua Principum jura* determinatum, & ad singulorum notitiam publicis typis exscriptum est, ad *Academiæ* Disputationis revocetur cancellos, eodem prorsus fine, 13
 quo, ut jurium horum eminentium Definitiones typis mandarentur, publicis olim placuit suffragiis: Semper enim tenui meo calculo prudens illud D. Gothofredi Fiebigii comprobavi monitum, in *Elect. jur. Publ. Semidecad. l. qu. 4. n. 9.* Scilicet, ut ut maxime in *Academica* versantibus luce concessum sit, fundamenta juris publici generalia, legesque & negotia Imperii jam transacta, modeste, & submis-
 Sss sss 3 dio-

dioforum Juris necessariam in Scholis informationem, Politicæque
 disciplinæ explanationem profiteri, minime tamen gentium eo ipso
 simul datam esse ipsis licentiam, negotia inter partes adhuc controver-
 sa, definiendi, ac determinandi, jamque decisa denuo in dubium vo-
 candi, aut temere, & audacter nimis de hisce judicandi. Conf. Philipp.
in Ilf. Pract. Inst. Eccl. 2. L. 1. n. 6. Quæ ratione nil ponderis habere vide-
 tur, quod secundo loco *ex L. 3. C. De Crim. Sacril.* contra Dissertationem
 14 nostram petitum est argumentum: Distinguendum enim hic est: in-
 15 ter Disputationem, quæ eo suscipitur animo, ut, quæ circa *Principum*
Imperii prerogativas à Summa Majestate juxta Personarum illustrium
 eminentiam, meritorumq; qualitatem, certo ac deliberato consilio pro
 Reipublicæ utilitate constituta sunt, ex impio contradicendi pruritu,
 sæpe etiam ex intempestivo partium studio, ac ingenii qualiscunque
 demonstrandi, vanæq; ex odiosa singularitatis affectatione, captan-
 dæ gloriolæ cupidine, in dubium vocentur, deque eorum justitia te-
 meraria instituatursæpe cum debitæ modestiæ, ac observantiæ negle-
 ctu privata inquisitio, diversa diversarum Potestatum jura misere con-
 16 fundens: Et inter Disputationem, quæ pro illustrandis *Principum*
Prærogativis cum debita animi submissione ac Veneratione in Acade-
 miis adornatur, & ultra Limites juris constituti non progreditur. Et
 17 sicuti priori ratione in Academiis cessare debere omnes privatorum
de præcipuo Principum S. R. I. jure disputationes, argumento. *L. 3.* evin-
 ci posse, facile largior, ita, cum hæc intentio à me hic plane aliena sit,
 obicem Meditationi huic Inaugurali ex allegata *L. 3.* nullum metuo.
 18 Minus vero adhuc propositum remoratur meum *tertia dubitandi ratio*,
 cum tenuitatis, ac sortis adeo immemor meæ haud existam, ut in Im-
 peratoriæ Majestatis reservata, sequestrato omni pudoris sensu, in-
 volare auserim, qui potius hoc tenui scriptionis genere nil intendo
 aliud, quam, quod circa *præcipua Principum Imperii jura* à SANCTISSI-
 MO Imperii CAPITE, jam constitutum est, compendiose enarrare.
 19 Id vero pernego, quod pro ratione ultima urgent adversæ sententiæ
 Patroni, scilicet, publica *prærogativa S. R. I. principum* Academica recen-
 sitione, arcana cujusq; Domus Illustris incaute propalari, quæ in vul-
 20 gi descendere notitiam, non patitur Illustrium Familiarum Salus,
 Tantum enim abest, ut quæ Publicis Imperii constitutionibus, scri-
 ptis, ac decisis, circa *principum prerogativas* Sacræ Cæsareæ Majestati
 constituere placuit, pro Secretis ac arcanis cujusque Illustris Domus
 am-

amplius haberi possint, ut potius eo ipso, quo publicis typis exscripta, 21
 omnium versari manibus cœperunt, arcana non meliori appellari ju-
 re quiverint, quam, quo alia pro cognoscendi Imperii nostri statu, ju-
 ra, quibus cum *Capite Membra* ejus utuntur, in Aurea Bulla, Recessi- 22
 bus Imperii, Capitulationibus Cæsareis, Pace Profana, ac Religiosa,
 aliisque actis publicis Imperatoris; ac Statuum autoritate publici
 juris facta, & constituta, inter Imperii arcana referri merentur, in Aca-
 demiis Juris Auditoribus ideo proponenda, ne illorum non probe im-
 buti notitia, adque clavum Rerum publ. olim admoti, cum earum in- 23
 commodo demum tum id discere teneantur, quod pro tuendis illu-
 strum Domuum Prærogativis allegare, commodeque adducere jam
 oportuisset.

Eviçto igitur illo, quod in Academiis *De prærogativis S. J. R. prin-* 24
cipum institui cum debita tamen veneratione & decenti modestia pos-
 sit Disputatio, jam sine ulteriori mora ad verborum in *Rubro* præsentis
 Disputationis obviorem explicationem descendo, circa primam vo-
 cem PRÆROGATIVÆ notans, illam natales suos acceptum ferre
 Præpositioni: PRÆ, & verbo: ROGARE interq; significatus varios 25
 tum apud *Classicos Authores*, tum etiam in *jure nostro* vel PRÆFERN-
 TIAM aut EMINENTIAM, vulgo einen *Vorzug* / vel JUS QUOD-
 DAM, SPECIALITER UNI PRÆ ALIIS INDULTUM, vulgo ein 26
Vorrecht / oder *sonderliche Begnadigung*. denotare. *Vid. Excell. Dn.*
Becman. in Diss. De Prærogativa. c. 1. §. 1. Schraderus. in Lex. Jurid. hac voc.
Basil. Faber. in Thes. Erud. Scholast. voc. ead. Priori ratione, non dunta- 27
 xat in *jure Civili privato*, & in specie in (1) L. 3. C. De *Quadriennii*
præscript. ibi: *qui enim suis consiliis, suisque laboribus pro toto orbe terra-*
rum die, nocteque laborant, quare non habeant dignam SUA PRÆRO-
GATIVA fortunam. (2) in L. 4. §. 5. ff. De *Offic. Procons.* ibi: *magni*
enim facient provinciales servari sibi consuetudinem istam, & hujusmodi
 PRÆROGATIVAS (3) in L. 1. ff. De *Veteran.* ibi: *Veteranorum pri-*
vilégium inter cetera etiam in delictis habet PRÆROGATIVAM, ut se-
parentur à ceteris in pœna (4) in L. 18. §. 25. ff. de *Munerib.* ibi: *Præte-* 28
rea habent quædam Civitates hanc PRÆROGATIVAM, ut, qui in ter-
ritorio earum possident, certi quid frumenti pro mensura agri per singulos,
annos præbeant juncta L. 6. §. 4. f. eod. ibi: *Munera, quæ patrimoniis in-*
junguntur, talia sunt, ut neque ætas ea excuset, neque numerus liberorum,
 neque

- neque alia PRÆROGATIVA. (5) in L. 7. C. De Jurisdic. omnium judic. ibi: *Vel dignitatis PRÆROGATIVAM in hac parte suppetere.* (6) in L. fin. §. 9. C. De Jur. Deliber. ibi: *Temporun tamen PRÆROGATIVA*
- 28 *inter Creditores servanda est; sed in Jure etiam publico acceptam vocem PRÆROGATIVÆ occurrere, inter alia ex §. 5. Capitulat. Leopoldinæ, verbis: Auch sollen und wollen wir im übrigen die Vernehmung thun / daß denen Ehr. Fürsten selbst / Ihr von Alters hergebrachte und sonst gebührende Würde und PRÆROGATIVA erhalten etc. juncta Capitulatione Josephina cod. art. verb. Würden und Prærogativen. Item ex cap. 6. Aureæ Bullæ, ibi: quacunque etiam singulari Dignitatis, PRÆ-*
- 29 *ROGATIVA fulgentem &c. apicari autumo. Posteriori vero in sensu legitur vox PRÆROGATIVÆ in L. 3. C. De Præscript. quadrienn. ibi: Eodem modo, & si à Serenissima Augusta aliquid alienetur, quare non eadem utatur PRÆROGATIVA, alibique.*
- 30 Vocem *Prærogativa* in Rubrica excipit vox PRINCIPUM varias admittens significationes, quas hic cumulasse omnes, ab institutione alienum est; videri interim magna cum industria collectæ
- 31 possunt ap. Exc. Dn. Becmannum. In Syntagm. Illustr. Dignit. Diff. XI. c. 1. §. 1. Reinkingk. De R. S. & E. L. 1. Class. 4. c. 8. Carl. du Fresne in glossario ad Scriptor. med. & infim. latin. voc. Princeps. Burgold. Disc. XX. Membr. 2. num. 27. Illustr. Dn. de Rhetz. in Instit. Jur. publ. L. 1. Tit. 17. §. 10. Schutz.
- 32 Vol. 1. Exerc. 8. tb. 1. pag. 600. aliosque. Nobis sufficiat hic notare: Licet (1) in nostro Imperio vox *Principis* tam late pateat, ut ipsam etiam Imperatoris Illustrissimam Personam, ceu omnium Illustrium Dignitatum in Imperio Unicum Fontem *eminenter* complectatur, sicuti advertere est ex R. J. zu Eölln. de Anno 1512. Ordnung der Notarien §. 3 ubi Titulo des Obersten Fürsten insignitur Sanctissimus Imperator. Lauterbach. in Comm. ff. ad Tit. De Constit. Principum. §. 3. Paurmeist. De
- 33 Jurisdic. Lib. 2. c. 9. Limnæus De I. P. Lib. 4. c. 2. n. 5. quod & titulatura Imperatoris: Der Aller-Durchläuchtigste / Großmächtigste und unüberwindlichste Fürst und Herr / satis comprobat; Vitriar. in I. P. L. 1. T. 15. §. 1. in hac tamen Dissertatione eandem denotare illu-
- 34 stre^m dignitatem Imperatoria minorem; Neque enim de *Prærogativis* Cæsareæ Majestatis hisce agere pagellis animus est, de quibus tamen,
- 35 consuli possunt Petrus de Andlo. De Imperio Rom. Lib. 2. c. 8. C. Freherus in not. ad eund. h. l. Limnæus in I. P. Lib. 2. c. 7. Reinking. De R. S. & E.

S. & E. Lib. 1. Class. 2. c. 7. Sprenger. Jus. Publ. Lib. 1. cap. 4. Lancel-
lottus Conradus. Templo omn. jud. L. 1. cap. 1. & Stephan. De Jurisdic-
L. 2. cap. 1. alique passim. Et quanquam (2) in Recessibus Imperii, 36
aliisque publicis Imperii Legibus passim *Principes* ipsis *Electores*
contradistinguantur, Vid. R. I. De Anno 152. §. 7. Es sollen durch
die Churfürsten / Fürsten / und Stände. R. J. De Anno 1521. §. 12. Wie
Churfürsten / Fürsten / Prälaten. R. A. 1541. §. 46. Und dieweil Chur-
fürsten / Fürsten / und gemeine Stände. 1c. R. A. De An. 1559. §. 1. ibi:
So hat uns auch Churfürsten / und Stände. R. A. De Ao. 1654. §. 11.
15. 199. 200. Capitul. Joseph. §. 2. 7. 10. 11. 14. &c. Vid. Schweder. in
Introd. J. P. Part. Spec. Sect. 2. c. 4. n. 1. Borgold. P. 1. Disc. 20. Membr.
2. n. 77. in hac tamen Dissertatione Principum nomine Illustres ve- 37
niunt Personæ Ecclesiasticæ æque, ac Seculares, ab *Electores* usque
ad *Comites* exclusive, modo *jus suffragii ferendi in Comitibus in Personis suis* 38
habeant, exclusis illis qui *Landes-Fürsten* appellantur, & opponun-
tur denen *Reichs-Fürsten* Vid. Vitriar. in Inst. Jur. pub. Lib. 1. Tit. 15.
§. 1. ibique Additionat.

Sequitur jam *Tertia vox*, nempe SACRI. Non diffuam hic, 39
neque inquiram operosius, undenam hoc elogium, obque quam
rationem, & quo tempore primum adjectum sit Imperio Romano
Germanico, cum hanc operam jam ante me alii, interque illos Ex-
cellentissimus Bœclerus in Eleganti ac erudita Dissertatione *De Sacro*
Romano Imperio præoccupaverint, qui instar omnium excellenter
commendari meretur, quin id potius nullus dissimulo, cum non
duntaxat in Aureæ Bullæ Proœmio: ibi: *inter septem Electores SACRI* 40
IMPERII, §. 2. ibi: *Et mandamus universis aliis Principibus, feuda à*
SACRO IMPERIO ROMANO tenentibus: Item & gratis à SACRO
obtentis IMPERIO. Item: Cum contra Remp. ac SACRI statum IMPE-
RII &c. juncto §. 10. 13. 14. c. 3. §. 2. &c. Imperii variis Constitutionibus &
Recessibus passim, Vid. Reformatio Francof. Imp. Frid. III. de An-
no 1442. pr. ubi: Heil. Römischen Reichs Churfürsten 1c. Item un-
sern und des Heil. Reichs Unterthanen. Item: damit man in dem
Heil. Reich Fried empfinde. Item: So haben wir uns von der Bürde
wegen unser Königl. Amts / die wir Gott zu Lobe / dem Heil. Reich zu
Ehren / und um Gemeines Nuzes willen über uns genommen haben.
R. A. De Anno 1555. §. 3. ibi. in allen Obliegen und Beschwerden des
Heil.

Heil. Reichs Teutscher Nation. Item §. 4. 5. 7. §. 9. 12. 15. &c. Instrumento Pacis Cæsareo - Svecico. pr. & art. 1. inque Novissimo Imperii Recessu passim, & in Capitulatione Leopoldina. pr. ibi: des Heil. Römischen Reichs. Item aller des Heil. Reichs durch Germanien etc. Item Churfürsten und Ständen des Heil. Römischen Reichs. juncto §. 2. 3. &c. nec non Josephina. §. 2. 3. ibi: Und wollen wir in alle Wege die Teutsche Nation, das Heil. Römische Reich / und die Churfürsten als dessen fodersten Glieder und des Heil. Römischen Reichs Grund-Steulen etc. perpetuo Curia Romano - Germanica stylo publico authenticum id Decus elogii solennis inter publicas formulas jam tum à Friderici I. tempore usurpatum, & à Successoribus Augustissimis continua consuetudine in hac usque tempora reservatum, immo non domi tantum inter solennia, sed ab Exteris, & æmulis, etiam in litteris, Legationibus, actuque & scriptura formali attributum sit, me Curia stylum hac in parte eo lubentius secutum esse in Inscriptione Disputationis, ne ob imperitiam styli Curia ex judicio Exc. Bœcleri d. Dissert. me aliis merito notandum præberem, tam auspiciatam, & sanctam vocem solenni formulæ Imperii Romani abesse, passus.

41 Eadem motus ratione, in Rubrica ultimo loco adjeci verba: ROMANI IMPERII, des Römischen Reichs / Non, ac si parum ariserit vox, etiam in publicis Imperii legibus adjici solita: Romano GERMANICI, sed, quod solam illam vocem stylo Curia apprime convenire, & inter decora Imperii nostri pertinere, ac sine istiusmodi adjectione sufficere judicaverim, per ea, quæ fufius exposuit Vir ad miraculum doctus, & incomparabilis Bœclerus d. Dissert. cui jungi potest Doctissimus Conringius in Libro, quem in hoc argumento excellenter laudat proxime allegatus Bœclerus d. l. De Germanorum Imperio c. 18. & in Opere De Finib. Imperii. c. 9. seq. & Schwed. in introd. ad Jus Publ. Part. Gen. c. 4. §. 16.

42 Hisce ita pro explanando Rubro præmissis, jam describere lubet PRÆROGATIVAM PRINCIPUM S. R. J. quod sit qualitas Legis, vel Consuetudine Imperii publica Proceribus Imperii tributa, vi cujus ratione Præcedentia, Sessionis, Voti, aliorumque jurium eminentium, alii aliis prævalent, ac potiori utuntur, & fruuntur jure.

43 Supersedeo lubens tradita Descriptione evolvenda, singulis ejus-

eiusdem verbis, ceu in seclaris, & perspicuis interpretationis lucem haud desiderantibus, duas antequam ad specialiora prolabar, non impertinentes quaestiones, adhuc propositurus, quarum Prima est: *Utrum Principibus Imperii conveniat inter se de Prærogativis con-* 44
certare? Qui istiusmodi contentiones *Christiano* ingenere Principi parum convenire satagunt, urgere solent (1) illustre notabilis modestiæ ac 45
 Heroicæ Virtutis exemplum in Ulrico Serenissimo Württembergiæ Duce, qui, disputatione de Sessionis Prærogativa in conventu Principum mota, cum singulari Generosissimi animi moderatione dixisse fertur: *Collocetis me sane post fornacem, dummodo efficiamus id, ad quod congregati sumus.* Vid. Joh. Dauth. *De Testam. Provem. Rumelin. ad A. B. Part. 3. Diss. 1. p. 650.* Besold. *Dissert. Polit. Jurid. 2. c. 3. §. 7. in fin. ibique allegatus* Bürck. *Im Regenten, Spiegel. fol. 109.* Carpz. *de Lege Regia, Germ. c. 10. Sect. 7. n. 32.* & Meland. *in Jacoertiis Lib. 1. n. 2. 9.* (2) Varias, 46
 quæ ex istiusmodi *de Prærogativa Sessionis &c.* litibus, in ipsum Sacri Imperii corpus redundare solent, incommoda, de quibus videantur N. J. zu Regensburg *de Ao. 1603. §. der in dem Heil. Reich; ibi: Von wegen Unbehelligkeit des Session - Streits wird ie zu weilen des Reichs gemeine Obliegen und vorkommende Nothdurfft zurück gehalten.* & N. J. *de A. 1541. §. als sich auch.* (3) Crepant illustria Sacri Codicis exempla, 47
 & fidelissima *Humilitatis* præcepta, à Salvatore nostro multoties inculcata, cum quibus stare minime posse autumant, de certo eundi & confedendi ordine, deque eminenti alio inter Proceres Imperii jure frequentes, imprimis Ecclesiasticorum Principum contentiones, quibus ramen illos abstinuisse, tantum abest, ut potius *supra in Praefamine n. 5. seqq.* adducta, aliaque complurima à Dn. Carpzovio in *Tr. de Leg. Reg. Germ. c. 10. §. 7. n. 26. & 29.* Rumelino. *ad A. B. Part. 3. Dissert. 1. th. 2. in Addit. lit. B. aliisque* notata exempla contrarium ejus liquido evictum eant. Adducunt tandem (4) Lactantium *De In-* 48
stit. Orat. L. 5. C. 5. Nil arrogantius, nilque foedius, & à sapientis ratione remotius esse, *asserentem, de Prærogativa* contentione.

Qui vero contra istiusmodi *de Prærogativis* contentiones Principi 49
in genere Christiano, sicque & *in specie* Imperii Proceribus haud indignas esse judicant, sequentibus utuntur rationibus: Quod (1) ad 50
 confusionem in Imperio nostro evitandam, ex qua non nisi certissimum publicæ Saluti imminere periculum potest, *c. fin. Dist. 89.* egregie

faciat, assignatum sibi unumquemque Ordinis sui locum eo tenacius
 tueri, quo proprium magis esse noscitur Principum, de Honore &
 competenti loco certare, Mazarin. *Consil.* 26. n. 4. Rumelin. *d. l. tb. 1. in*
Addit. Settela. *della rog. distel.* L. 5. c. 6. Pierre Matth. *en la Histo. de*
Henr. c. 1. Narrat. ult. n. 16. quoque innatum magis illis esse creditur, circa
 Honoris, ac jurium Prærogativas scrupulose versari, & nullius rei jactu-
 ram ægrius ferre, quam negligi à paribus, aut posthaberi cum Hono-
 ris imminutione Inferioribus. Zieriz. *apud Arumæum Jur. de publ.* Tom.
 2. *Disc.* 34. p. 1022. & 1079. Carpz. *supr. all. loc. n. 281.* (2) Quod, cum ju-
 re naturæ jura tueri non minus, ac alia bona sua, omnibus concessum
 sit, Surg. *De Urb. Neopol. m. e.* 27. n. 1. & 2. Rumelin. *ad A. B. Part. 3. Diff.*
 1. *tb. 2. in Addit. lit. B.* neque à modesta, & moderata prærogativa vindi-
 catione arceant, aut jura Pontificia, aut Cæsarea *vid. c. fin. dist. 89. c. Sa-*
lita 6. X. De Majorit. & Obed. c. 26. Dist. 93. L. 14. §. 5. L. 11. §. 1. ff. De Ma-
ner. t. t. C. Ut Dignit. Ordo Servetur. Lib. XII. Marc. Anton. Peregrin.
 3. *Consil.* 84. n. 2. Francisc. Mazarin. *Conf.* 26. n. 2. Carpzov. *d. l. n. 135.* tan-
 tum absit, ut, qui non ex Fastu & Ambitu quodam, sed studio conservandi
 Familiae suæ jura de Ordinis, jurisque sibi competentis Observatione
 4. moderate disputat, infra Boni Principis Officium quicquam agere vi-
 deatur, ut potius, posthabita Dignitatis & Eminentiae ratione, Pari, aut
 5. Minori cedens, injurius in se, suamque Posteritatem censeatur. Me-
 noch. *Vol. 1. Consil.* 51. n. 3. Knichen. *De Non provoc. jur. Cap. 2. Verb. Du-*
cum. n. 25. Carpzov. *d. l. n. 34.* Guetta *Consil.* 1. pr. & Besold. *Diff. Politico-*
 6. *Juridica. 2. c. 3. §. 8.* Quod, cum (3) graduum distributio unitatem &
 7. concordiam conservet, *c. fin. dist. 89.* turbationes vero Ordinis, & Jurium,
 8. necessario periculosissimas secum trahant turbas, generoso Spiritu
 quidvis potius, quam sui neglectum ferre valente, Arumæus *ad A. B.*
Disc. 4. *tb. 1. fol. 174.* Besold. *d. l. p. 154.* graduum & jurium Conservatio
 9. ad Societatem Humanam & Civitem Politiam necessaria putetur, De-
 cian. *Resp.* 7. n. c. *Vol. 3.* Rumelin. *ad A. B. d. l.* eo majori cura observan-
 da, quo certius est, illis præcipua rerum, teste Tacito: *Ann. 4.* ad fa-
 10. mam esse dirigenda. Tiraquell. *De Nobil. cap. 20.* Calefat. *De Ordinat.*
Equestr. Arum. *d. l. Disc.* 4. *tb. 1.* & Jacob. Gothofred. *De Præced. p. 1.*
 (4) Quod, cum Summum Numen. Boni Ordinis ipse Author sit, ejus-
 que Turbatores oderit, laudem potius, quam in dignationem merea-
 tur, qui pro conservando jure, ac Ordine suo moderate disputat;
 Quod

Quod in tantum ampliant Jcti, ut haud dubitent asserere, contra istiusmodi turbatores, seu vim alteri inferentes, *Le Crier de Primogen. L. 2. q. 3. n. 2. & alleg. à Rumelino. ad A. B. d. l. th. 1. Lit. B. licere Ordinis, ac jurium Prærogativam armis tueri, Menoch. Consil. 902. n. 76. seqq. Vasque Illustr. Controv. c. 18. n. 16. Lib. 1. Aloys. Ricc. in prax. Tar. Eccles. 584. Panceroll. Conf. 6. n. 2. ordinariae poenæ reo minime futuro, qui debitam sibi Prærogativam tuendo prohibentem occiderit. Gratian. Discept. For. 110. n. 20. Schutz. in Coll. Jur. Publ. Diss. 8. th. 13. circa fin. Rumelin. ad A. B. d. l. ibique alleg. jung. Besold. supr. all. loc. th. 8. Jure Prærogativæ adeo favorabili existente, ut nemo eidem, seu à Jure publico dependenti, in suorum præjudicium renunciare valeat, Decian. Conf. 7. n. 71. Vol. 3. Peregrin. V. 1. Conf. 48. n. 1. (5) Quod cum præceptis de Humilitate neutiquam pugnet legitimum & moderatum debiti Honoris ac juris conservandi studium, omnis fastus exclusivum, nimia sui abjectione in injuriam Status non raro redundatura. Lessius. De J. & J. Lib. 4. c. 4. Dub. 8. Bovadill. 3. Pol. c. 2. n. 2. Gratian. d. l. c. 845. n. 1. & Rumelin. d. l. th. 2. ibique all. Ddres. Cui sententiæ nostrum quoque addere calculum nulli dubitamus, non deficiente, quod ex proxime allatis rationibus reponi facile potest argumentis; in contrarium adductis.*

At diceret: *A quo Judice Principes Imperii de prærogativis controversiarum suarum expectabunt Decisionem?* Respondetur: A Solo Imperatore. Hujus enim inter Reservata pertinet De Prærogativis Principum Cognitio & Dijudicatio: Illustr. Dn. de Rhetz. in Inst. I. Pub. L. 1. Tit. 4. §. 63. circa fin. Schweder. in Introd. J. S. Part. Spec. Sect. 1. §. 15. Conf. Pref. Quod non duntaxat (1) ex variis claret Imperii Recessibus, Vid. R. A. De Anno 1551. lehlich ibi. Daß wir/oder unsre Commissarien/sie Güte lich oder Rechtlich entscheiden sollen. R. A. de Anno 1567. §. Als sich auch ibi: Und seynd wir nochmahls des gnädigen Erbietens/möglichsten Fleiß anzuwenden/nach befinden eines jeden Gerechtigkeit/sie solcher Irrung der Session wegen auf ziemliche leidliche Wege zu vereinigen und zu vertragen/oder sonst nach Billigkeit zu entscheiden. jung. R. A. de Anno 1570. §. Zum letzten ibi: Wollen ordnen und statuiren wir hiemit R. A. de Anno 1676. §. ferner 7. & §. Wann dann III. Variisque (2) Imperatoris Decretis, & in specie ex Decreto sequenti zu Regensburg d. 5. Martii. 1654. von der Römischen Käyserl. Majestät unsern allernädigsten Herrn dem Eöbl. Eüstl. Raths Directorio hiemit in Gnaden anzuzeigen/ nach.

Dem bey erst allerhöchst gedachter Ihrer Kaysrl. Majestät die Churfürstl. Brandenburgische/ und andere/ wegen der Seculirten Stifter interessirte Fürstl. Abgesandte in puncto Sessionis & voti einkommen/ wie hieben gefügtes Memorial mit mehrern ausweist / und nun dieselbe sich hierauf Allergnädigst resolviret/ daß das Fürstenthum seine Session immediate nach dem Hause Braunschweig/ vor den nechstfolgenden Häusern/ das Fürstenthum Minden aber immediate nach Sachsen-Lauenburg vor Holstein und die übrige drey/ als Schwerin/ Rakeburg und Hirschfeld/ vor Rempelgard und andere folgende Fürstl. Häuser gesetzt werden soll: Als haben Ihr. Kaysrl. Majest. dessen/ daß Ebbl. Fürsten Directorium zu dem Ende zu erinnern allergnädigst anbefohlen/ daß dasselbe ermeldeten Secularisirten Stiftern oder derenwegen anwesenden Gesandten/ nicht allein ihre designirte Sessiones von nun an alsobald einräumen/ sondern auch obgesetzter Ordnung die Vota specialiter ablegen lassen wolle. An dem 2c. Vid. Author Der Grundfeste. p. 105. in seqq. alia adhuc exempla adducit. Sed etiam (3) inde probatur, quod cum privilegia & *præcipua principum jura* ab Imperatore æque, ac illorum adinstar reliquæ *Dignitatum Prærogative* decernantur, nemo ipso Imperatore accuratius *Dignitatum Gradus* determinare, deque concessis, juribus melius judicare possit, Rumel. *ad A. B. Part. 3. Diss. 1. th. 12. in fin.* Fritsch. in *Dissert. De Jur. Alternandi. c. 3. § 2.* illo omnium optimo privilegiorum Interprete existente, qui illa concessit. Enenckel. *De Privil. Lib. 2. c. 3. n. 57.* Fritsch. *d. l. ibique all.* Bertram. Quod (4) Ipsi etiam Imperii Status agnoverunt in der Chur, Fürsten/ Fürsten und gemeiner Stände ersten Relation, und Antwort auf dem Reichs-Tag zu Augspurg de Anno 1566. his verb. Die Erkenntnis zwischen den Ständen/ so der Session halber streitig/ hanget der Kaysrl. Hoheit an/ und ist ihrer Majestät/ als dem Oberhaupt/ NB. allein zuständig. Vid. Schweder. *supr. all. loc.* & Fritsch. *d. l.*

76 Ex quibus simul apicabitur: Ut ut Imperator in decidendis de *Principum Prærogativis* controversiis, Statuum quorundam quandoq; adhibuerit consilium, Vid. R. A. de Anno 1500. Rubr. Wie die Irrungen der Session zwischen den Fürsten hingelegt werden solle durch das Regiment. §. weiter nachdem, ibi: die wir denjenigen die es betrifft 2c. R. A. de Ao. 1567. §. Wenn denn die Churf. Räte/ ibi: doch/ da wir 77 es von nöthig achten würden 2c. R. A. de Ao. 1603. §. der im Heil. Reich 66. ibi: erklären wir uns abermals 2c. neunquam tamen teneri Sacram

Cæsaream Majestatem ad dijudicationem dictarum controversiarum Imperii Proceres necessario adhibere. Schweder. d. l. §. 15. in fin.

Tantum de Generalibus circa S. R. J. Principum Prærogativis ad Specialia jam progredior, & quidem ad

CAPUT II.

Recensens

Fulgidissimas Electorum Prærogativas, quibus inter alios S. R. I. Principes eminent.

SUMMARI A.

DE Variis Statuum Imperii, tam ratione Territoriorum, quam Dignitatum Divisionibus agitur remissive. n. 1.

Quis sub fictitio Cæsarini Furstnerii nomine, in Tractatu, De Jure Suprematus ac Legationis Principum Germaniæ, latitet nomine, docet. n. 2.

S. R. J. Electores fulgentissimis reliquos Imperii Ordines Dignitatum Prærogativis superare, probatur in genere. n. 3. seqq.

Ratio ejus ponitur in arctissimo, quo præ ceteris Imperii Statibus Sacre Cæsareæ Majestati junguntur, nexu. n. 4.

Hic vero probatur (1) ex insignioribus elogiis, Electoribus in A. B. Capitulationibus, aliisque Constitutionibus publicis &c. tributis. n. 5. seqq.

Vocantur Electores passim (1) Eingeleibte/ förderste/ innerste/ und allernechste Glieder/ und Hauptstücke der Kaysersl Majestät. n. 5.

(2) Edle/ unbewegliche/ und Hauptseulen des Heil. Röm. Reichs/ und dessen Grundfeste. n. 6.

(3) Die Innerste/ Höchste/ und Geheimbte Rätthe Ihrer Kayserslichen Majestät/ und Obersten Väter u. Rathsgeber der Teutschen Nation. n. 7.

(4) Die sieben helle Leuchter des Heil. Reichs/ in Heiligkeit eines siebenförmigen Geistes zu erleuchten. n. 8.

Probatur arctissimus nexus Electorum, quo hi indissolubiliter Imperatori juncti sint, (2) ex ipsa Imperatoris Confessione, daß der Churfürsten Hoheit und Authorität mit eines

eines Römischen Kayfers Gewalt/ und Hoheit dermassen verbunden/ daß eine ohne die andere nicht verschmälert werden/ noch bestehen kan. n. 9

(2) *Quod Electores dicantur Casareæ Sublimitati in partem sollicitudinis constituitur.* n. 10

Prærogative Electorum respiciunt vel illa jura, quibus hodie adhuc fulgent Electores præ ceteris Imperii Ordinibus, vel quæ olim quidem habuerunt præcipua, hodie vero cum illis communia. n. 11

De illis primo agitur loco, & in specie (I) De præcipua Titulatura, qua ipsos dignatur Imperator præ aliis Imperii Principibus. n. 12

Ecclesiastici Electores, Illustri licet stirpe haud orti, & ætate ipsis Imperatoribus sæpe majores, suavi Nepotum, Seculares vero Cognatorum nomine compellantur ab Imperatore. n. 13

Ratio dubitandi de hac Titulaturæ Prærogativa subjicitur. n. 14. seq.

Ad illam respondetur. n. 16

Hac Titulorum differentia quoad Electores Ecclesiasticos & Seculares non semper strictè ab Imperatoribus fuit observata. n. 17

Sed modo omnes promiscue compellatione Oheimis / modo Neven sunt salutati. n. 18. seq.

Electores aliquando, sed tamen rarissime etiam dulcissima Fratris compellatione ab Imperatore sunt honorati. n. 20. seq.

Imperatores in Litteris ad Comitium Imperii convocatoriis in Secunda Persona Electores compellere, Principes vero tuizare solent. n. 22

Seculares Electores juxta Modernum Curia stylum ab Imperatore Serenissimi, Durchläuchtigstei Principes vero reliqui, Illustrissimi, vel Celsissimi, Hochgebohrne paucis exceptis, qui titulum Durchläucht/ multo compararunt labore, compellantur. n. 24. seq.

Rex Gallia cum aliis hodie Regibus omnibus Electoribus FRATRIS, Principibus vero reliquis COGNATORUM tantum titulum tribuit. n. 24

Ad PRÆROGATIVAM ELECTORUM refertur (II) quod non minus in actibus extra Curiam Imperialem, quam ad illam spectantibus omnibus, cunctis præferantur Principibus. n. 27

At etiam Electores Regibus in actibus ad Curiam spectantibus præferantur, videsis. n. 28. seqq.

Extra Curiam bisce cedunt Electores. n. 29

Rationes, quas propter in Actibus Curialibus Regibus præferendos esse Electores urgent quidam juris Publici Ddum, recenset. n. 29. cum seqq. usque ad n. 34

Rationes dubitandi exhibet. n. 35. seqq.

Rationes refutandi affirmativam sententiam videsis. n. 38. seq.

Legati Principum cedunt Electorum Legati.

Legatis, tam in Imperio, quam extra illud. n. 40. seq.
Non vero Coronatarum Rerum publicarum Legatis. n. 42. seq.
Cedunt tamen contra Legati Electorales Legatis Regiis etiam extra Imperium. n. 45
Ad objectiones, formatas. n. 47. seq.
Respondetur. n. 49. seqq.
Ad PRÆROGATIVAM ELECTORUM refertur, (III) *Quod soli habeant jus eligendi Imperii Romano-Germanici Summum Caput.* n. 53. seqq.
Qua ratione hæc Prærogativa ad Electores devenerit, demonstratur. n. 56
Ad PRÆROGATIVAM ELECTOREM referunt (IV) *Jus Capitulationem noviter electo Romanorum Regi præscribendi.* n. 57
Rationes hujus recensentur. n. 58. seq.
Rationes dubitandi vide. n. 74. seqq. usque ad n. 81
A jure concipiendi Capitulationem exclusus est Bohemus. n. 82
QUINTA Electorum PRÆROGATIVA consistit in illo, quod Illustribus in Actibus Curialibus defungantur Archi-Officiis. n. 82
Electo Moguntinus, hodie Lotharius Franciscus de Schomboro Archi-Cancellarius est per Germaniam, & in rei veritate etiam per Galliam & Italiam. n. 83. seq.
Electo Trevirensis, hodie Johannes Hugo, Episcopus Spirensis, est juxta A. B. Archi-Cancellarius

per Galliam & Regnum Arelatense. n. 86. seq.
Electo Coloniensis, hodie Josephus Clemens, Dux Bavariae, juxta A. B. est Archi-Cancellarius per Italiam. n. 88. seq.
Officium Ecclesiasticorum Electorum in Solenni Imperatoris Curia, quodnam sit, vide. n. 90
Electo & Rex Bohemiae, Hodie, Inviçissimus Imperator LEOPOLDUS, est Archi-Pincerna Imperii. n. 91. seq.
Hocque Officium per Sub-Officiarium suum hodie expedit. n. 93
Archi-Dapiferatu vi transactionis, cum Electore Palatino initæ, defungitur hodie Elector Bavarus, Maximilianus Emanuel, Dux Bavariae. n. 94. seq.
Præfert Imperatori Pomum Imperiale, quod etiam inter sua gerit insignia. n. 97
Electo Saxo, hodieque Polonia Rex, Fridericus Augustus, est Archi-Mareschallus Imperii. n. 98. seq.
Signum hujus & Officium in Solenni processione exhibet. n. 100. seq.
Electo Brandenburgensis, hodieque absolutus Borussiae Ducalis Dominus, Fridericus III. defungitur Archi-Camerariatu, & præfert Imperatori Sceptum, quod etiam inter insignia sua ostentat. n. 103. seqq.
De hac præestatione lis olim ipsi mota, quomodo decisa sit, videsis. n. 106. seqq.
Exhibet Imperatori juxta A. B. pel-
 Uuu uuu vira

vim & mantile, hodie proxime adstantibus hoc tenentibus. n. 109. seqq.
Comes Palatinus Rheni, hodie Iob. Wilhelm. Iosephus. Dux Neoburgensis, hodie Archi-Thesaurarius fungitur Officio. n. 111. seqq.
 Missilia aurea & argentea in vulgus spargit in solenni Coronationis actu. n. 115. seq.
 Imperatori præsert Coronam. n. 114
 Campum, in quo olim Insigne Imperii, Electoratus in Bavarum collati annexum, Pomum sc. aureum gerebat, hodie vacuum habet. n. 113
 Quid utrique lateri Missilis nummi inscriptum, & an idem in nupera Iosephi Coronatione observatum sit, videbis. n. 117
 De Nono Electoratu agit. n. 118. seqq.
 De Collato Hannoverano Officio Archi-Vexilliferatus, videbis. n. 120
 De Contradictione Ducis Würtenbergis, & ejus effectu agit. n. 121. seqq.
SEXTA Electorum Prærogativa est, quod peracta Coronatione, præstitisq; noviter electo Rom. Regi, Mensæ accumbenti, Officiis suis, singuli singulis in eodem cum ipso Imperatore cœnaculo assideant, Mensis, separatim stratis & splendidissima instructis. n. 124
 Contra vero Reliqui Imperii principes Uni omnes mixtim Mensæ accumbant. n. 125
 Electores Ecclesiastici, expeditis suis Officiis statim ad Mensas suas accedunt, nec expectant tam diu, do-

nec & reliqui Seculares Electores sua fecerint munia. n. 126
 Nemo vero Electorum Secularium ante accumbit, quam & sui Collegæ omnes ac singuli sua officia expleverint, illo, qui suum ministerium explevit, reliquos stando ad Mensam suam expectante. n. 127
 Legati Electorum paratis pro Dn. Principalibus Mensis non accumbunt. n. 128
 Exempla recenset. n. 129
 Omnes Electorum Mensæ sunt ejusdem altitudinis, hodie tribus pedibus Imperatoris, & Uno pede Imperatricis Mensa depressiores. n. 130
 Principum Mensis uno gradu elatiores sunt Mensæ Electorum. n. 131. seqq.
 Assident Electores Mensis suis sub Cœlo pensili, & Capite aperto, post tergum habentes Abacum Vasarium, in quo suppellectilia sua aurea & argentea ostentant. n. 132. seqq.
 Carent contra Mensæ Principum, apertis Capitibus accumbentium, & Uraniscis, & Abacis Vasariis. n. 137. & seqq.
SEPTIMA Electorum PRÆROGATIVA in eo noscitur consistere, quod Imperator Comitibus Imperii Universalibus absque præscitu & consensu Electorum indicare nequeat requisitione Consensus ceterorum Principum hic plane non necessaria. n. 138
 Impe.

Imperatore convocationem ad publicos Imperii conventus absque prævia consensu Electoralis requisitione instituyente, actus ille ipso jure nullus est. n. 138. & seqq.

Regis Bohemæ consensu & requisitione extra Electionis Dietas, non est opus. n. 139

Imo & monere Imperatorem & urgere indicationem Comitiorum pro utilitate Imperii ipsi possunt Electores. n. 142

Imperator Comitia universalia indicturus, Causam indicationis Electoribus antea aperire, deque Tempore & Loco cum ipsis deliberare tenetur. n. 143. seqq.

Exclusis & hic reliquis Principibus. n. 144

Electores non mixtim hodie, ut olim, Unum cum Principibus amplius faciunt Collegium, sed separatam ab illis constituunt Curiam. n. 145. seqq.

In Sedendo, procedendo & votando hodie Principes superant. n. 147

Et illorum votum tantidem valet, quantum suffragia dimidiæ partis omnium Imperii Ordinum. n. 148

VIII. ELECTORUM PRÆROGATIVA est, quod Hi quoties, & ubi ipsis visum fuerit, particularia Comitia sine specialis Imperatoris veniæ impetratione, vel aliorum Principum interventu, agendi habendique gaudeant jure. n. 150 & seqq.

Non posse Imperatorem hosce Electorum conventus prohibere, vel impedire probatur. n. 152

Rex Bohemæ ad hosce Conventus Electorales citandus est minime: nisi in illis simul de Electione novi Regis Romanorum agendum sit. n. 150. seqq.

Exempla horum Conventuum Electoralium recensentur. n. 153

Comitia hæc duplicis generis esse docentur. n. 154. seqq.

Quid inter utraque intersit, videsis. n. 156

NONA Electorum PRÆROGATIVA in eo consistit, quod Imperator sine solo Electorum consensu Hodie (i) neque ipse nova vectigalia instituire, aut augere neque aliis Imperii Ordinibus Facultatem nova instituendi, aut concessa augendi, impertire valeat. n. 157

Bohemi consensus hic non est necessarius. n. 158

Num reliquorum Statuum consensu etiam hic opus sit, queritur. n. 159

Et negative respondetur. n. 161. seqq.

Non sufficit hic Electorum consensus Collegialis, sed requiritur Totalis. n. 164

Status augmentum veteris, vel concessionem novi vectigalis impetraturus, sub Litteris reversalibus, & pœna caducitatis immunitatem vectigalium Electoribus, illorumque Ministris & Subditis polliceri tenetur. n. 165

Olim solus Imperator sine Electorum

- consensu poterat concedere jus
monetandi. n. 169
- Hodie secus, & desideratur con-**
sensus Electorum tam ad hujus
juris concessionem. n. 166
- Quam amissi restitutionem.** n. 167
- Sufficit tamen Collegialis, nec de-**
sideratur necessario Totalis.
n. 167
- Ad obstantem textum.** n. 168
- Respondetur.** n. 170
- Solus Imperator absq; previo Ele-**
ctorum consensu vacantia &
aperta imperii feuda Majora
seu Regalia, aliis in feudum ite-
rum dare, vel Expectantias
super ipsis concedere non potest.
n. 171
- Iuxta Caroli, V. Capitulationem**
vacantia Imperii bona ipsi Im-
perio incorporanda sunt. n. 172
- Fundamentum hujus Capitulatio-**
nis exhibet. n. 173
- Imperatores ne unum quidem a-**
pertum feudum in Usum Impe-
rii haftenus impendisse, proba-
tur inter alia, exemplo Ducatus
Mecklenburgensis, Optimis
Principibus Adolpho Friderico,
& Johanni Alberto
olim erepti, ipsique Wallenstei-
nio tot, in feudum concessi, sed
pristinis Dominis suis feliciter
postea restituti. n. 174. seq.
- Ad obviolum dubium.** n. 176
- Respondetur.** n. 177. seqq.
- An Imperator vacantes Electora-**
tus aliis iterum concessurus, et-
iam reliquorum Electorum
consensum praequirere tenea-
tur, de eo agitur remissive.
n. 179
- Soli Imperatori absque previo Ele-**
ctorum consensu fas est minime
Bona Imperii alienare, vel obli-
gare. n. 180
- Utrum hic desideretur Totalis, an**
vero sufficiat Collegialis Ele-
ctorum consensus, vide sis. n. 180
- Quenam ratio fuerit ita restri-**
cta Imperatorum facultatis cir-
ca alienanda Imperii bona, ex-
ponit. n. 182
- Cur Maximilianus Imperator Ca-**
rolum IV. Dissipatorem & Vitri-
cum Imperii appellaverit, ex-
hibet. n. 184
- Pro uno prandio Galliae Regi Re-**
gnum Arelatense cum Delphi-
natu in villa nova prope Ave-
nionem effusa largitus est libe-
ralitate Carolus IV. n. 183
- Venceslaus, Caroli IV. filius, Du-**
catum Mediolanensem, cum
aliis

aliis Reip. Germ. Provinciis vi-
li vendidit pretio, ipsiq; Ponti-
fici Gregorio XII. Urbem Triden-
tinam donavit. n. 185

*Alienandi bona Imperii facultas
in Imperatoribus hodie per no-
vissimas Capitulationes ad ne-
cessitatis casum & illo existen-
te, ad praequirendum Electo-
rum consensum utiliter restri-
cta est.* n. 186

*Exempla existente necessitatis pu-
blicæ casu alienatorum Imperii
bonorum ex Instrumento Pacis
Svecico & Casareo Gallico re-
missive exhibet.* n. 187

*Urserunt & alii, præter Electores,
Imperii Status, suum quoque
consensum ad validam bono-
rum Imperii alienationem, præ-
quirendum esse in monitis ad
art. 9. Capitulat. Leopoldina sed
hactenus irritò conamine.* n. 189. seq.

*Imperator cum Electoralis Collegii
consensu Statum Imperii in Ban-
num declarare, Bannitumq; in
pristinum Statum restituere
potest.* n. 191

*Etiamsi delinquens ipso facto pæ-
nam Banni incurrat, & in no-
torius res versetur.* n. 192

*Carolus V. irrequisito Electorum
consensu Banni fulmine percus-*

*sit Iohannem Fridericum Saxo-
nia Electorem, & Philippum
Hassia Landgravium.* n. 193

*Ejus imitatus exemplum Ferdi-
nandus II. Fridericum V. Ele-
ctorem Palatinum, Iohannem
Georgium Marchionem Bran-
denburgensem, Christianum,
Principem Anhaltinum, &
Georgium Fridericum solus
unilateraliter proscripsit.* n. 194

*Sufficit hodie ad Banni Imperialis
validitatem consensus Electo-
rum Collegialis.* n. 195

*Exemplum Banni Imperialis, cum Im-
peratoris & Electorum consensu
tantum, exhibet.* n. 196

*Rationes illorum, qui & relinqui-
um Imperii Statuum suffragia
adhibenda esse urgent, ad sen-
tentiam Bannitoriam, videsis.*
n. 197. seqq.

Responsiones ad easdem suppeditat.
n. 202. seqq.

*Ad DECIMAM Electorum
PRÆROGATIVAM per-
tinet, quod Electores à quibus-
cunque Imperii Membris Bona
Feudalia emere, vel alio quo-
cunque titulo sibi comparare
possint.* n. 207

*Alienatio bonorum feudalium jux-
ta Communes Iuris feudalis re-
gulas*

*gulas non subsistit, sed potest Dominus Feudisticus istiusmodi citra consensum suum alienata feuda, etiam non refuso pretio, revocare. n. 208. seq. Probatur hac Electorum Præmi-
nentia. n. 209*

UNDECIMA Electorum **PRÆROGATIVA** est, quod pro Confirmatione Privilegiorum & Feudorum suorum Electoralium investituris nil quicquam Taxæ Feudalis nomine inviti solve-
re Imperii Officiariis, & Cancellaria, vel Inferioribus etiam Aula Ministris teneantur Ele-
ctores. n. 211

Ratio subjicitur. n. 213

Quod in reliquis Imperii Principibus secus est. n. 212

*Neque hanc Prærogativam hodie in desuetudinem abiisse, contra Authorem der iest regies-
renden Welt Schau-Bühn/
sustinetur. n. 214*

Ratio additur. n. 215

DUODECIMA Electorum **PRÆROGATIVA** est, quod singuli Electorum tot Camera Assessores presentare pos-

sit, quod integer circulus, nempe duos. n. 216

Bohemus nullos præsensat Camera Assessores. n. 217

Neq, Circulus Rhenanus Inferior. n. 218

Ratio additur. n. 219

Solvit tamen hic Circulus Salarium. n. 220

De Schemate Assessores Camera præsensantium Imperii Statutum agitur remissive. n. 221

Mixta Religionis Circuli, ut Franconicus, Svecicus, Rhenanus Superior & Westphalicus, quatuor, & alternatione aliquando quinque præsensare possunt Camera Assessores. n. 222

Electores præsensant Ecclesiastici Graduatos, Seculares vero genere Nobiles, & Reliqui Circuli, ex dimidia parte Nobiles, & altera dimidia Graduatos. n. 224

DECIMA TERTIA Electorum **PRÆROGATIVA** consistit in Majorennitate Electorum. n. 225

Fiunt vero Majorennnes post completum Annum 18. n. 226

Reliqui vero Imperii Principes post Annum 25. n. 227

De

De illis Principibus, qui ex certo Privilegio ante 25. annos ad legitimam perveniunt etatem, agitur remissive. n. 128

DECIMA QUARTA *Electorum PRÆROGATIVA* est, quod non duntaxat intuitu Superioritatis Territorialis, sed ipsius etiam Imperatoris, à Statibus & Subditis Imperii in ipsis committatur læsæ Majestatis crimen. n. 230

De Effectu ejus ratione confiscandorum bonorum in territorio læsi Electoris, & extra illud sitorum, videsis. n. 232

Quo respectu, & qualiter in reliquos Imperii Principes dicatur crimen læsæ Majestatis, & à quibus, quoque effectu committi, traditur. n. 231. & 233

Si Princeps Non Elector intuitu imperii perfidè occidatur in ipso subjective committitur Crimen læsæ Majestatis, eodem, quo in Electoribus effectu. n. 234

DECIMA QUARTA *Electorum PRÆROGATIVA* consistit in illarum **UNIONE**

n. 235

Quæ duplex est: Vel Generalis, vel Particularis. n. 236

DECIMA QUINTA *Electorum PRÆROGATIVA* consistit in Electoratuum indivisibilitate. n. 237

Et ULTIMA in illimitato de non appellando jure. n. 239

Exceptio est in Electore Trevirensi. n. 240

Fit transitus ad illa jura, quæ Electores olim quidem juxta A. B. habuerunt præcipua, hodie vero cum reliquis Imperii Ordinibus communia. n. 241

Jus Medalli fodinarum (1) Olim ut præcipuum solis Electoribus vigore A. B. tributum, hodie omnes exercent Imperii Status vi superioritatis Territorialis. n. 242. seq.

Jus (2) recipiendi Judæos, quo olim itidem ex concessione A. B. superbiebant inter Principes soli Electores, hodie & aliis competit Imperii Statibus. n. 242. seq.

Jus (3) Monetandi hodie æque aliis Imperii Statibus, ac ipsis Electoribus, qui vi A. B. id olim ut præcipuum habebant, commune est. n. 246. seq.

Antum illa differentia, quæ innuitur in R. J. de Ao. 1559 Imperii Statibus adhuc Hodie hoc usurpent, videsis. n. 248

Electo-

- 1 **E**lectores inter omnes Imperii Status, quos ratione modo *Territoriorum*, modo *Dignitatum* alii aliter dividunt, quode consuli plenius possunt Limn. in *J. P. Tom. Add. ad Lib. 9. c. 7. n. 49.* Schvveder. in *Introd. ad Jus P. Part. spec. Sect. II. c. 1. §. II.* Arum. de Comit. c. 4. num. 6. & 27.
- 2 Cæsarinus Furstnerius, aut qui sub ficto hoc latitat nomine, Dn. Leibnizius, Consiliarius Hannoveranus, *De Jure Supremat. c. 12.* Bœcl. in *Not. S. R. J. L. §. 6. 4.* Vitriarius in *Inst. J. P. L. 1. T. 12.* Abrahamus Urbanus in *Diff. d. Elect. S. R. I. Proœm. aliique passim*, principem obtinere locum, illosque cunctos *Dignitatum Prærogativa* luperare, non diffitebitur, qui
- 3 arctissimum, quo præ cæteris Imperii Ordinibus Hi sacre Cæsareæ
- 4 Majestati junguntur, nexum ex notabilioribus tot publici juris textibus, illum significantissime exprimentibus, partium Studio veritati posthabito omnibusque sequestratis affectibus, haud invitus agnoscit. Ejus enim intuitu est, quod A. B. c. 2. §. und dieweil/ appellentur
- 5 (1.) Die allernächste Glieder des Heil. Römischen Reichs/ Item in Capitulatione Caroli V. & Ferdinandi II. art. 3. die förderste & 41. Die innerste Glieder und Hauptstück des Reichs/ juncta Capitulatione Leopoldina & Josephiana art. 46. Eingeleibte Glieder der Kayserl. Majestät/ Vid. R. J. d. Anno 1541. pr. R. J. d. Anno 1551. §. dieweil aber R. J. d. Anno 1527. §. und fürter R. J. d. Anno 1530. §. weiter R. J. d. Anno 1542. §. Wiewol
- 6 (2.) Haupt, Säulen des Reichs vid. A. B. Proœm. c. 3. §. 1. Capit. Leopold. art. 46. & Josephi art. 45. & art. 2. 3. Grundveste / und unbewegliche Säulen des Heil. Römischen Reichs A. B. art. 12. Edle Säulen/ den Heil. Bau der fürsichtigen Weißheit mit emsiger Gültigkeit unterhaltend/ mit welcher Hülffe die Gewalt Kayserl. Majestät gestärcket wird. A. B. c. 3. §. 1. jung. Literæ Invest. Electori Saxonie Friderico ab Imperatore Sigismundo 1426. datæ, ibi: Wann wir seiter der Zeit/ da wir zum Römischen Kayser erköhren sind/ allezeit betrachtet haben/ daß uns/ und dem Heiligen Römischen Reich unbequemlich wäre/ wo die Zahl der 7. Churfürsten/ sin-temal dieselbe NB. ein Theil Kayserlichen Leibes / ja des Reichs förderste Glieder/ und als fast/ und unbewegliche Säulen sind/ daraufes gebauet ist/ unerfüllet bleiben solte. Vid. Hortleder *de Caus. Bell. Germ. L. 4. c. 9. p. 236.* (3.) Die innerste/ höchste und geheimte Råthe Ihrer Kayserl. Majest. und Obersten Vätter/ und Rathgeber der teutschen Nation. Vid. die Kayserl. Proposition. bey der Wahl des Römischen Königs Josephi Anno 1690. (4.) Die sieben helle Låchter des Heil. Reichs / in Heiligkeit eines
- 7
- 8
- siebens

sieben formigen Geistes zu erleuchten. *A. B. Proem Conf. omnino* Dn. Cru-
ger in *Tract. d. Fulgentiss. Novem Virorum Jurib. Disc. 1. §. 1.* Rumelin. *ad*
A. B. 1. 88. 232. Limn. in f. P. L. 3. c. 2. num 8. Dn. E. Churzfleisch in *Comm.*
MS. ad Bœcleri Notit. Imp. L. 6. c. 2. Illustr. Dn. Lynker. in Diff. d. Font. Il-
lustr. Decis. p. 49. & in Diff. de Muner. Direct. c. 5. num. 24. Vitriar. in *Inst. f. P.*
L. 3. Tit. 8. §. 29. ibique addition. & Dn. Praeses in Not. ad Illustr. Dn. Rhe-
zii Inst. f. P. L. 1. T. 9. §. 2. Hortleder *De Causs. Bell. Germ. L. 2. c. 37.*
p. 292. Schvveder. in *Introd. ad f. P. P. spec. Sect. 2 c. 2. §. 1. Alique passim.*
quodque referente Dn. Brunning. *De Var. Spec. Conc. 10.* Ipse Sacra- 9
tissimus Imperator in Decreto quodam Cæsareo de 27. Jul. 1590. haud
diffiteatur, daß der Churfürsten Hoheit und Authorität / und eines
Römischen Kayfers Gewalt und Hoheit NB. deroassen verbunden / daß
eine ohne die ander nicht verschmählet werden / auch ohne die ander NB.
nicht bestehen kan / *Vt conveniens inde omnino sit Electorum Solli-*
citudini, in cujus partem Cæsareæ Sublimitati, juxta effatum, 10
Sacratissimi Imperatoris Caroli IV. in A. B. c. fin. §. 1. in fin. consti-
stituti sunt, illorumque Consiliis & Curis, quibus die nocte-
que pro toto Imperio Romano laborant, ut dignam quandam,
præ ceteris habeant sua Prærogativa fortunam, ut loquitur,
Imperator justinianus in L. 3. in fin. C. De quadrienn. Præscript.

Has igitur ELECTORVM PRÆROGATIVAS, cum hoc
Capite recensere sedeat sententia, melioris Ordinis ratione ita
illas tractabo, ut (1.) exhibeam hæc Jura, quæ Electores *hodiernum,*
adhuc omnes præ Reliquis Imperii Statibus, *præcipua* habent, sub-
jectis (2.) Illis *Prærogativis*, quibus *Olim* quidem juxta tenorem 11
A. B. radiarunt Electores, hodie vero cum reliquis Imperii Ordinibus
Communibus.

Ad PRÆROGATIVAS, quibus *Hodie* adhuc Electores præ
ceteris fulgent Imperii Ordinibus, communiter referunt Juris Pub-
lici Doctores (1.) Quod Augustissimus Imperator perpetuo Curiae
Imperialis Sylo *ECCLESIASTICOS*, Illustri licet stirpe haud or-
tos, & ætate se sæpe majores, amabili ac suavi *NEPOTVM*, vulgo 12
Neuen/ SECVLARES vero *COGNATORVM*, vulgo *Oheims* no-
mine in Litteris, ad ipsos datis, publicisque Imperii Constitutio- 13
nibus compeller. Vid. Reform. Maximil. d. Anno 1495. zu Worms in
pr. Dn. Cruger. *d. Fulgent. Novemv. Jurib. Part. spec. Disc. 1. §. 1.* Vitriar.
in *Inst. f. P. L. 3. Tit. 8. §. 26.* Bœcler. *Notit. Imp. L. 6. c. 2. & Baro Boi-*
nebur.

- neburgius in MS. inedito à Bœclero allegato, aliq. passim. At, cum testan-
 tibus Litteris Imperatoris Inviētissimi, & vere Magni Leopoldi d.
 14 Ao 1666. Sep. responsoriis, Guidobaldo, Archiepiscopo Salisburgensi
 missis, itidemque & aliis, quas idem Augustissimus Imperator ad
 Comitem palatinum in Veldentz, Dn. Leopoldum Ludovicum³⁰₂₀
 May 1685. dedit, (quas utrasque integras exhibet illustr. Dn. Kulpis in
 Comm. ad Monzamban. P. 1. c. 2. p. 288. & P. 2. p. 563.) nec non Diplo-
 mate, Aurea Bulla ornato, quo idem Imperator Leopoldus, 14. Octob.
 Anno 1674. Albertum Ernestum, Comitem ab Ottingen. Principali
 ornavit Axiomate, quod consuli pt. Imhoff in Notit. Procer. p. 35. &
 Additionator ad Vitriary J. P. L. 3. T. 8. §. 26. Lit. A. Idem COGNATI, vul-
 15 go Oheim's elogium Philippo, Herzogen von Croy, Alberto Ernesto,
 Grafen von Dettingen/ & Leopoldo Ludovico, Pfalz-Grafen von Vel-
 dentz tributum legatur, vereor, ut Titulus hic hodie amplius inter
 Principuas Electorum Eminentias, quibus reliquos Imperii principes
 non Electores superant, referri possit: Nisi quis dicere velit, Electo-
 16 ribus præfatos tribui Titulos ex perpetua & Non interrupta Observantia
 necessitate, Reliquis vero Imperii principibus ex libero Imperatoris arbi-
 trario & singulari ejus Clementia, & Gratia, aut in hunc, vel illum principem
 affectione: Cum negari haud possit, hujus Exempla esse rariora, sty-
 loque hodierno in Omnibus Imperii principibus non-Electoribus in
 Aula Cæsarea promiscue haut observari, ut jure hoc suo æque HI, ac
 17 IPSI urgere possint. Id interim (a) sine nota non est prætereundum,
 quod supra indigitata Titulorum differentia Electores Ecclesiasticos
 inter & Seculares in Compellatione Imperatoria, Better und Oheim/
 non semper striete ab Imperatoribus sit observata, quod missis aliis
 18 Documentis abunde claret aus der Handhabung des Friedens/ d.
 Anno 1495, in pr. & im Regiment zu Worms aufgerichtet/ d. Anno 1521.
 19 Vbi omnes indistincte Electores Neben vocantur: Et ex Ordinatione
 des Regiments d. Anno 1500. Tit. Verbindung der Kayserlichen Ma-
 jestät und der Reichs-Stände. Vbi omnes indistincte Electores com-
 muni Oheim's nomine salutantur Limn. Libr. 3. Jur. Publ. c. 3. §. 39. ex-
 que illo Additionat. ad Jus publ. L. 3. T. 8. §. 26. & Cruger d. Fulgent.
 Novemb. Jur. Part. Spec. Membr. 1. Disc. 2. §. 4. Illustr. Dn. Rheitz in Inst.
 20 J. P. L. 1. T. 7. §. 4. (2.) Quod Aliquando, rarissime tamen, dulcissimo
 FRATRIS Titulo Imperatores compellaverint Electores, notante
 Domino

Domino Crugero *d. Tr. Part. Spec. Membr. 1. §. in fin.* inque hujus as-
serti fidem adducente Exemplum Ferdinandi III. Duci Bavariæ Maxi- 21
miliano, primo ex hac illustri Familia Electori, & Electori Saxonix
ex singulari gratia, & pro redimenda illorum adfistentia *Fratris* elo-
gium tribuentis. (3.) Quod notante Illustri Domino Lynckero *in Diff. 12*
de Muner. Direct. circa negot. Imperii c. 5. p. 21. Imperatores in Literis ad
comitia Imperii convocatoriis *in Secunda persona* scribere Electoribus,
Principes vero, non quidem simpliciter, ut *Comites*, sed juncta amica
compellatione, *Seine Liebden* tuizari soleant. (4) Quod juxta moder- 23
num curiæ stylum *Seculares Electores* ab Imperatore *Serenissimi*, vulgo
Durchleuchtigst principes vero reliqui *Illustrissimi*, vel *Celsissimi*, vulgo
hochgebohrne honorentur, paucis exceptis, qui Titulum *Durchleucht*
magno labore redemerunt. Vid. Cruger. *d. Tr. §. loc. §. 5.*

(5) Quod Gallix, Reges aliique omnes hodie Electores in si- 24
gnum eminentiæ præ aliis Imperii principibus, *Fratrum*, principes 25
vero Imperii reliquos *Consanguineorum*, *Cognatorum*, consus tantum 26
nomine compellent. Idem cruger *d. Tr. Disc. 4 §. 4. Part. Spec. Membr. 1.*
aliique.

Inter Prærogativas Electorales refertur (2.) Quod Electores, 27
tam in actibus ad Imperialem Curiam spectantibus, quam extra Curiam Im-
perialem, omnibus ac quibuscunque principibus anteferantur. Vid. *A. B.*
c. 6. pr. Limn. L. 3. c. 2. num. 4. Carpz. p. 10. §. 7. num. 8. d. Leg. Reg. Germ.
Cruger sæpe alleg. *Tr. part. Spec. Membr. 1. Disc. 5. p. tot. Schvveder. d. Tr.*
p. Spec. S. 2. c. 1. §. 9. Dn. Kulpis De Legat. Stat. Imp. c. 14. §. 12. Myler ad Ru-
melin A. B. Diss. A p. 3. §. 9. Wicquef. de l' Election de l' Empereur c. 9. p. 118. Quod
licet cum Schvvedero d. l. ibique allegato Limneo & Dn. Kulpis proxime
alleg. loc. juncto Dn. Schutz in Diss. 7. p. Vol. 1. Diss. 7. th. 19. Lit. C. Gastel,
d. St. publ. Europ. c. 9. Dn. Cruger cit. loc. aliique, ad ipsos Reges exten- 28
dant, ut His etiam in actibus, ad Curiam Imperialem spectantibus, (Extra
curiam enim Imperialem Regibus cedere Electores indubium est, Schwe-
der *d. l. p. 750. cruger d. Tr. part. spec. Membr. 1. Dis. 5. §. 6. Crusius d. jur. 29*
precedent. Libr. 3. c. 14. n. 28. Buxtorf. ad A. B. th. 84. & Dn. Kulpis d. l. §. 24.)
præferantur Lectores, idque inde statuminare laborent, quod (1) ab- 30
surdum non sit in majori dignitate constitutum, pro ratione loci, vel
Temporis, posthabari Minori, Majori dignitate non aliter præcedentiam
tribuente, quam quando ad illum ordinata actum est, quoin de præ-
cedentia quæritur, per jura imbi adducta, (2.) Quod cum in Comitibus 31

Ratisbonensibus de Anno 1471. Ducis Burgundiæ caroli Legato, præ-
 rogativam Sessionis præ Electoribus prætendenti, cedere noluerint,
 id temporamenti fuerit ad inventum, ut peculiari è regione cæsaris
 32 versus ejus faciem Legati Burgundici sederent loco. Quodque Regis
 Angliæ Legatus una cum Nuncio Apostolico in coronatione caroli
 33 V. pompæ adesse noluerint, ne collocati post Electores *principalium*
suorum (*verba sunt* crugeri) Dignitati derogarent (4) Quod Marchio
 Brandenburgensis Ratisbonæ cedere Rudolpho II. tum temporis so-
 34 lum Vngariæ regi, noluerit: Non sine ratione tamen de hac dubitari
 sententia posset cum carpzovio *d. Leg. Reg. Germ. C. 10. S. 7. §. 13. & Ru-*
 35 *melino p. 1. Diff. §. ad A. B. th. 19.* (1) Quia allegatus A. B. *textus c. 6. id in*
 36 *specie ad Regem Bohemiæ* viderur restringere: (2) Quia in capitulatione
 Leopoldina *art. 5 & Josephina art. eod.* expresse constitutum est, quod
 37 *Legati Electorum* cedere debeant *Exteriorum Regum Legatis* Et (3) Quod
Electores quidem *Regibus* æquiparentur, ipsi tamen Reges, non sint;
 38 Adductis (4) ab Adversæ sententiæ patronis in contrarium exemplis,
præferentiam Electorum præ exteris Regibus in actu curiali forsan non fe-
 39 liciter satis comprobaturis; rationeque (5) decidendi prima, in
 thesi quidem procedente, in *hypothesi* vero petitione principii labo-
 rante.

40 Sicuti autem *Electores* omnibus *principibus* etiam *extra Celebratio-*
 41 *nem Curie* in Imperio præferuntur, ita & *Legati* illorum *Primi Ordinis*
 42 *Regum* quidem cedunt *Legatis*, *principum vero omnium*, nec non *Rerum-*
 43 *publicarum Coronatarum*, etiam *extra Curiam*, & apud *exteros Reges vel*
 44 *Principes* præferendi. Quod *Regum coronatarum Legatos* attinet, in
 Imperio, res hodie dubio caret, postquam capitulatione Leopoldina
 §. 5. & Josephi *eod. art.* assertum nostrum claris decisum est verbis, ibi:
 Nachdemmal sich auch eine Zeitlang zugetragen / daß Ausländischer Pos-
 tentaten / Fürsten und republiques / Gesandten etc. am Kayserlichen und
 Königlichem Höfen und Capellen die præcedenz vor den Churfürstlichen
 prætendirent wollen: So sollen und wollen wir ins künfftige solches wei-
 ter nicht gestatten: Wäre es aber Sach / daß neben denen Churfürstlichen
 Gesandten NB. der recht Titulirten / und gekrönten regierender Könige /
 Königlichem Wittben / oder Pupillen / denen die Regierung / so bald Sie
 Ihr gebührendes Alter erreicht / zu führen zustehet / und vermittelst in der
 Tutel oder curatel begriffen seyn / Botschafften zugleich verhanden wä-
 ren / so mögen NB. dieselbe denen Churfürstlichen Gesandten vorgehen /
 rhetz

Rhetz in *J. Jur. Publ. L. 1. T. 6. §. 9. Crugr. d. Tr. Part. Spec. Membr. 1. Disc. 5.* 45
 § 7. Sicuti etiam extra Imperium prærogativam Legatis Coronatorum
 Regum dubiam haud faciunt *Legati Electorales*, quemadmodum haud
 obscure colligere est ex concluso Electoralis Collegii de Anno 1671.
 his verbis: Demnach bekant / was massen des Heil. Römischen Reichs
 Höchstlöblichste Churfürsten / in Krafft von Uralters competirender
 præeminenz und Hoheit / wie auch von etlichen 100. Jahren her conti-
 nuirter observanz, weder an Kayserslichen noch andern Höfen niemahlen
 einigen andern / als allein denen gecrönten Häubtern / auch Königl. Witt-
 ben und Pupillen / denen die Königl. Regierung / so bald Sie ihr gebührli-
 ches Alter erreicht / zuführen zustehet / gewichen und nachgegeben / oder nach
 durch ihre Gesandten weichen und nachgeben lassen / sondern jederzeit ihre
 Ehren-Stellen / gleich nach jetztgemeldten gecrönten Häubtern in Person
 und durch ihre Botschaften und Gesandte weggenommen 2c. Certique
 Hodie juris est, *Legatos Electorales extra imperium, non minus, quam in* 46
Imperio omnium Principum Rerumq. publicarum Coronatarum Legatis, vi
 ejusdem Capitulationis Leopoldinæ & Josephinæ, §. 5. ibi: So
 mögen dieselbe (sc. Regii Legati) Denen Churfürstlichen Gesandten vor-
 gehen / denenselben aber NB. die Churfürstlichen Gesandten vor allen an-
 dern auswärtigen Republicken und denen Fürsten in Person ohne Unter-
 scheid immediate folgen / præferri: Non obstante Decreto Cæsareo Im- 47
 peratoris Ferdinandi II. quo *Legatis Reipublicæ Venetæ* Anno 1636. teste
 Schvvedero *d. Tr. Part. Spec. Sect. 2. c. 2. §. 8* Kulpis *d. Legat. Stat. Imp. c. 14.*
 §. 23. in fin. Additionat. ad Vitriarii *Inst. I. P. L. 3. T. 8. §. 7. Lit. b. p. 692.*
 præcedentia præ *Electorum Legatis* tributa est, & maximo Fæderati Bel- 48
 gii nisu novissimo, quo suis Legatis præcedentiam præ *Electorum Le-*
gatis asserere non dubitarunt, vid. omnino Schweder *d. l. §. 8.*
 & Dn. Kulpis *d. l. §. 25.* Nam sicuti hæc concessio, *in scitis Electoribus* 49
 facta, *Horum* juri fraudi esse haud potuit, ita huic Decreto ex-
 presse iterum ad instantiam *Electorum* derogatum est, per 50
 Capitulationis Leopoldinæ §. 5. & Josephinæ §. 5. verba:
 Was auch dawider hiebevör per Decreta, und absonderlich 1636.
 Oder sonst vorgenommen und verordnet worden / forderist ab-
 gestellet / und krafftlos seyn solle. Batavi autem suo moli- 51
 mine nil effecere aliud, quam, ut perpetuum illi obicem po-
 situri *Electores*, denuo se Anno 1671. invicem arctius adstrinxerint,

de non recedendo ab illa, aliquot abhinc Seculis obtenta obser-
 52 vantia, qua in Imperio, & Exterorum Regum Aulis, immediate
post Regis Legatos, sui collocantur uti ex ipsis Recessus Electoralis,
 Die Præcedentz dero Gesandten und Residenten betreffend / verbis
 ad oculum patet, *ibi*: Als ist von Chur- Fürsten veranlasset / und ge-
 schlossen worden / sich dabey auch auf alle dienliche Mittel / und Wege
 zu maintainiren / und daß zu solchem Ende / von ieder seinen Botschaff-
 ten / Gesandten / und Residenten / welche am Kaysert. Hofe / oder NB.
 andern Orten in oder NB. außern Reich geschickt werden / zu weisen
 und ausdrücklich anzubefehlen / in solchen ihren Verrichtungen an bes-
 sagten Höfen / wie auch sonst / vorermeldten fremden Republicken
 und Fürsten Gesandten / und Residenten / keinesweges zu weichen / son-
 dern ihre Stelle obgedachter massen / nach der gekrönten Häupter Ge-
 sandten / Abgeordneten / und Residenten einzunehmen / darauf festiglich zu
 halten / und sich davon nicht vertreiben zu lassen. Vid. *Diar. Europ. P.*
24. p. 507. jung. Guiseppo Gizzius. Italus in Libello hac epigraphæ
Neapoli edito Bilancia Istoria Politica è Giurridica, in cui le ragioni di
Præcedenza del Altezza Serenissima di Neoburgo & de Potenti Signori Stati,
sia Republica de gli Olandesi, à favore de Neoburgo si pesano è. si considerano.

53 Omnium vero maxime se exserere PRÆROGATIVAM ELECTO-
 RUM præ cæteris Imperii Principibus in eo, quod ILLI SOLI, cun-
 ctis aliis exclusis S. R. J. Ordinibus, juxta *A. B. Tit. 1. pr. & Tit. 2.*
 toti Imperio de SUMMO provideant CAPITE, REGEMQUE ROMANORUM
 54 Soli, ad Actum Electionis nunquam convocatis aliis Imperii Stati-
 bus, eligant, inde *Electores, & Churfürsten / Item Wahl- Herren / dicti,*
Schweder. in Introd. ad J. P. Part. Spec. Sect. 2. c. 2. §. 1. Rhetz. in Inst. J.
P. Lib. 1. Tit. 6. 84. infin. Onuphr. Panvin. d. Comit. Imp. c. 6. & Conring.
ad Lampad. P. 3. c. 4. 81. testis est, omni exceptione Major, Ipse Im-
 55 *perator Rudolphus II. in Decreto quodam Cæsareo, supra jam n. 9.*
b. c. adducto his verbis: Dann NB. die höchste Würde der Churfür-
sten / damit sie vor andern Königen / und Potentaten gezieret seyn / ist
diese / NB. daß sie einen Römischen Kaysen / dessen Hoheit / Autorität /
und Gewalt alle andere übertrifft / von der auch alle andere herfließen /
zu wehlen haben. Conf. (Limn. Lib. 2. J. P. cap. 2. §. 2. Brüning. de
Var. Univers. specieb. Crüger. seqq. all. Tr. Part. Spec. Membr. 2. Disc. 1.
P. 154,

p. 154. Matthæus. *De Elect. Urban. c. 3. ib. 1.* Illustr. Dn. Lyncker. in *Diss. De Font. Illustr. Decis. pag. 46.* Bœcler. *De Not. S. R. I. Lib. 6. c. 2. ibique alleg.* Baro. Boineburgius. jung. Vitriarius in *Inst. I. P. L. 3. T. 8. §. 11. ibique Additionator.*

Quod eligendi Jus *primitus* quidem, ex conniventia Reliquo-
rum Procerum, durante interregno, post fata Friderici II. Impera-
toris, & inprimis tempore Aureæ Bullæ rebus non invigilantium
suis, ad *Solos Electores* videtur devenisse, Vid. Illustr. Dn. Rhetz. *d. 1. ibique alleg. Dd. jung. Exc. Dn. Schurkfleisch. in Not. MS. De Reb. Impr. ejusd. Ordin. præcip. pag. m. 36. ibi: Wie die Confirmation gescha- he/ waren die andern Fürsten/ Herzoge/ und Graffen mit zugegen/ und schwiegen sein stille/ da sie doch danmahlen hätten Zeit gehabt zu contra- diciren/ und haben also die Churfürsten eine Præminentiam Regiam vor die andern Fürsten bekommen/ postea tandem ab Imperatore Carolo IV. vi Aureæ Bullæ specialiter confirmatum, cunctisq; Electio- num Actibus in hunc usque diem comprobatum. Conring. in Diss. De Septemviris §. 31.*

Huic insigni Præminentia proxima est (4) qua SOLIS hodie
ELECTORIBUS (excepto Rege Bohemiæ vid. Balthasar Venatur in *Re- lationibus Comitibus* ubi refert, Leopoldum Ao. 1657. tanquam Re- gem Bohemiæ, ad deliberationes circa conficiendam Capitulationem admitti voluisse, sed repulsam tulisse, cumque deinde moni- ta ad illam formandam afferret, rejecta hæc quoque fuisse. Add. Dn. Franckenstein in *Comment. MS. ad Bœcler. Not. S. R. I. Lib. 6. c. 8. pag. m. 234. verb. Etiam Capitulation. docens: In Electione Josephi Capitulationem reliquorum Electorum arbitrio confectam, tum demum Bohemico Legato prælectam fuisse, ut si quid forte mone- re adhuc, vellet, id faceret. Crüger. sæpe alleg. Tract. Part. Gen. Disc. 2. §. 10. p. 32.) noviter electo Regi Romanorum CAPITULATIONEM præscribendi, Ipsumque cum suo, tum totius Imperii, omnium- que ejus Ordinum nomine, Vid. *Principium Capit. Cesar. & Noviss. Leopold. & Joseph. junct. §. fin. mediante jurejurando adstringendi, ad omnia illa capita, quæ in dicta Capitulatione continentur, sancte ser- vanda, tribuunt facultatem. Vid. Dn. Rhetz. in Inst. I. P. 1. Lib. 1. Tit. 4. §. 36. seqq. & Lib. 1. Tit. 6. §. 15. Dn. Franckenstein. in Comment. MS. ad Bœ- cler. Not. S. R. I. L. 5. c. 2. p. m. 334. Herman. Hermes. in Fascicul. Jur. Publ.**

publ. c. 9, q. 8. Crüger. *De Fulgent. Novem. Vir. jur. p. spec. Membr. 1. Disc.*
 2. Strauch. *Diss. Jur. P. L. 4. ib. 17. § 107. p. 105.* Idque ex Sequentibus
 58 potissimum rationibus : (1) Quod quamque teste Lehmanno in
Chron. Spirens. L. 2. c. 4. ante institutum Electorale Collegium, jure
 eligendi Imperatorem ea tempestate adhuc penes omnes Imperii Pro-
 cures residente, Universi Principes in plenis Comitibus electo certa
 59 quædam de gubernando Imperio proposuerint capita; Confirmata
 tamen postea Electorali Collegio eligendi Prærogativa, sensim et-
 iam à jure concipiendi Capitulationem, tanquam Electionis an-
 60 nexo, Reliquos Principes fuisse exclusos. (2) Quod Electores hoc
 jus ultra centenariam præscriptionem continua serie exercuerint.
 61 Et, ut ut (3) principes Imperii Non-Electores post tempora rudol-
 phi II. Imperatoris, imprimis in Electione Matthiæ, Electoribus
 de hac Prærogativa controversiam movere cœperint, eamque
 62 (4) tam vehementer, tamque serio in Tractatu pacis West-
 phaliæ userint, ut in Instrumento Pacis Cæsareo - Svec. An-
 no 1648. Osnaburgis Westphalorum confecto art. 8. §. 1. & 3. clare
 disponetur, in posterum *perpetuam & certam* Capitulationis formulam
consensu Statuum communi in plenis Comitibus condendam esse, de-
 63 que hoc negotio (5) in Comitibus Ratisbonensibus Anno 1661. & se-
 64 quentibus strenue actum sit, tandemque (6) Anno 1664. sub finem
 Mensis Aprilis ab Electoribus Perpetuæ Capitulationis notula,
 65 (quam videre est ap. Fritschium in *Add. ad L. in n. 7. c. 12. § Joh. Christ.*
Möldenern in Capit. Harmonic. p. 146. seqq.) concepta, Principibus
 66 Imperii oblata sit, Hicque, cum neque in Ferdinandi IV. neque
 Leopoldi 1681. & Josephi 1690. Electione illorum suffragia & monita
 67 per omnia admitterentur, (7) Solenni interposita protestatione
 (quam contra Capitulationem Leopoldinam exhibet Author *der*
Grundfeste des Heil. Röm. R. P. 3. c. 3. in fin. contra Josephianam vero
 videre est apud Dn Muldener in *Capit. Harmon. p. 209. Lit. E. & T.*) præ-
 scriptam Capitulationem in passibus suo jure nocivis non attenden-
 68 dam esse, declaraverint, tamen serònimis (8) Status Imperii hanc
 Prærogativam dubiam Electoribus faceretentaverint, centenaria præ-
 69 scriptione tutis, instrumento Pacis (9) disponente quidem, in proxi-
 ximis à Pacificatione Comitibus de perpetua agi debere Capitulatione,
 70 non, vero adjiciente, si in istis, & sequentibus connexis perpetua Ca-
 pitula-

pitulatio non perficeretur, nullam Capitulationem valere debere, æque ac Juri Circulorum non derogatum est, redintegratione illorum non facta, licet in eodem Pacis Instrumento de *redintegrandis Circulis* non minus, ac de conficienda *Perpetua Capitulatione* disponatur. Formula (10) Perpetuæ Capitulationis ne hodie quidem à Principibus 71 approbata, nec olim forte unquam in effectum deducenda, Protestationeque Principum (11) Reprotestatione Electorum (quam exhibet Joh. Christ. Muldener. in *Capit. Harmon. p. 209. Lit. G.*) elisa, hac 72 que Capitulationem præscribendi Prærogativa adhuc ultimo in Electione Josephi, Regis Hungariæ actu possessorio, (12) confirmata. 73 Verum enim vero, cum ex hæcenus dictis facile liqueat, non *indubiam* hanc esse Electorum Prærogativam, ad minimum *ratione Petitorii*, nec Privatorum sit, sibi in indecis hisce eminentioribus Prærogativis facultatem decidendi arrogare, Principibus reliquis pro admissione ad concipiendam Capitulationem urgentibus, (1) Legem fundamentalem, cujus vim habet Capitulatio Imperatoria, non à Solis Electoribus, sed Statibus simul esse conscribendam, argumento, (2) à jure eligendi, ad jus præscribendi Electo Capitulationem, claudicante, cum illud *solum Imperatorem*, hoc vero *Universum* respiciat, Imperium; Tacito (3) Principum consensu, per expresse declaratum, 78 in Tractatu Pacificationis dissensum suum, totque (4) interpositas 79 protestationes revocato & eliso, Firmoque ipsis jure concurrenti ad concipiendam Capitulationem, partim (5) in Instrumento Pacis 80 Cæsareo-Svecio quæsito, partim etiam inde manifesto, quod (6) ipsi 81 Electores ipsis Principibus perpetuam Capitulationis formulam, suis *suffragiis* comprabandam, Ao. 1664. obtulerint; Nos missa hac,

Ad illam pergimus ELECTORUM PRÆROGATIVAM, qua (5) *singuli* præ omnibus aliis Imperii Ordinibus in Celebratione Curiae 82 Imperialis, imprimis vero in solenni Coronationis novi Regis Romanorum actu, *Illustrissimis Hereditariis defunguntur Officiis*, hodierno Curiae stylo, *Hohe Erbzund Erb. Nlemt* dictis, & in specie juxta *Auream Bullam* (1) MOGUNTINUS (Dn. Lotharius Franciscus de 84 Schönborn., Episcopus Bambergensis Mense Majo 1695. in locum Anselmi Friderici ab Ingelheim surrogatus) *Archicancellariatu per Germaniam, A.B. c. 3. §. 2. & C. 2. §. 3.* HODIE etiam re ipsa per Italiam & 85 Galliam, cum quicquid, vel ex Gallia, quod tamen admodum exi-

guum est, vel ex *Italia*, nomine Imperatoris & Imperii expediendum est, ab IPSO ad expeditionem promoveatur, omni, quicquid ex Archivo ea ratione superest, penes Ipsum residente. Vid. Illustr. Dn. Rhetz. in *Inst. Jur. Publ. L. 1. Tit. 9. §. 3.* Confer. Dn. Crüger De
86 *Fulg. Novemv. Jur. Part. Spec. Membr. 2. Disc. 4. n. 5. seq. (2) TREVI-*
RENSIS (Dn. Johannes Hugo, Episcopus Spirensis Anno 1673.
87 Mense Junio Caroli Casparis à Petra factus Successor) juxta *Auream*
Bullam Archi-Cancellariatu per Galliam & Regnum Arelatense, Vid. A. B. c.
88 *1. §. 12. (3) COLONIENSIS*, (Josephus Clemens, Dux Bavarix,
89 electus in locum Maximiliani Henrici Mense Decembr. 1679.) *Archi-*
90 *Cancellariatu per Italiam, Vid. A. B. c. 1. §. 11.* Quorum quisque in solenni Imperatoris Curia, in quo hæc celebratur Archi-Cancellariatu, sigilla Archi-Cancellariorum omnium, baculo appensa gestat, illaque accumbenti Imperatori reverenter exhibet, reliquis duobus Co-Electoribus Ecclesiasticis manum baculo simul admoventibus, ficque in Mensa, ad id præparata, ante Cæsarem deponentibus, quo ab Imperatore restituto, durante convivio solenni is solus Archi-Cancellariorum, in cujus Archi-Cancellariatu Curia celebratur, majus sigillum Imperatorium, catena collo appensum, & ad pectus usque dependens tam diu gestat, donec finito convivio, à comitatu Imperatoris in Curiam, vel Hospitium reversus, illud Vice-Cancell.
91 remiserit. *A. B. (4) REX BOHEMIÆ* (quem hodie repræsentat potentissima Domus Austriaca, ex qua Modernus Inviictissimus Imperator LEOPOLDUS.) *Archi-Pincernatu, A. B. c. 4. & c. 27. §.* Cujus
92 Officii intuitu per Sub-Officiarium suum in celebratione Curix, ac
93 Mensæ Imperialis poculum, vino aqua permixto impletum, antea-
94 que à se delibatum, Imperatori porrigit. (5) ELECTOR BAVARIÆ (hodie Dn. Maximilianus Emanuel, Dux Bavarix) *Archi-Dapiferatu*, ex transactione cum Electore palatino Heidelbergensi Ao. 1651. inita, ipsi cesso, *Vid. Theatr. Europ. Ad Annum 1651. pag. 10. ibi: Daß*
Chur- & Pfalz auf gepflogene Tractaten / und Handlungen / den Erzh- /
Truchsessischen Titul quitiret / und den Erz- / Schatzmeisters Titul / neben
einem neuen Siegel / aus welchem der Reichs- / Apffel gelassen / wieder an-
95 genommen. In solenni Processione Imperatori pomum Imperiale præ-
96 fert, idque inter insignia sua in Sigillo hodie ostentat. (6) SAXO,
97 *Archi-Marschallatu* (hodie Dn. Fridericus Augustus, Poloniæ Rex)
A. B. c.

A. B. c. 4. §. 4. in cuius signum inter insignia habet duos gladios decussatim compositos, Imperatorii in Processionibus evaginatum præferens gladium, Vid. *Albin. in Chron. Misn. Tit. 16. Limn. L. 3. c. 10. n. 29. 99* quorsum pertinent veteres versiculi:

Zwey Schwerdt das Marschalln-Amt bedeuten/

Die Wändische Heyden auszuräuten.

Tempore Coronationis officium suum exercet avenæ mensuratione & distributione &c. *quo de infra cap. seq. pluribus* (7) BRANDENBUR- 100
GENSIS (Hodie Fridericus III. Marchio & vi Pacificationis inter- 101
Regem Poloniae & gloriosissimæ Memoriam ipsius Parentem *Fridericum Wilhelmum* Welavia 19. Septembr. 1657. initæ, absolutus Borussiae Ducalis Dominus) juxta *Auream Bullam, Archi-Camerariatu. Vid. A. B. c. 27. §. 3.* In solennibus Processionibus Regi Romanorum præfert 104
Sceptrum, quod inter insignia ipsius etiam conspicuum est, Vid. *Illustr. Dn. Rhetz. in J. J. P. L. 1. Tit. 13. §. 2. & Schweder. in Introd. ad J. 105*
P. Part. Spec. S. 2. c. 5. §. 11. p. 789, de cuius præestatione licet ipsi con- 106
troversia in Inauguratione Caroli IV. Aquisgrani à Duce Juliacensi, in cuius clientela Civitas illa erat, fuerit mota, re tamen examinata, pensitatisque Utriusque rationibus, pro Ludovico, tum temporis 107
Electore Brandenburgensi Imperator Carolus IV. pronunciavit. Vid. *Limn. in Addit. Tom. 2. ad Lib. 3. c. 11. n. 7. & Schwed. d. l. ubi addit: Ex*
eo tempore Marchiones Brandenburgenses quiete hoc jure esse fruitos. 108
In solenni Curia Cæsari pelvim exhibet & Mantile. Manutergii in 109
A. B. c. 27. §. 3. non fit mentio, usus tamen docuit, proxime adstantes in exhibitione aquæ id tenuisse. *Dn. Rhetz. d. Tr. L. 1. c. 13. §. 3. in-*
fin. Confer. Dn. Crüger, sæp. all. Tr. Part. Spec. Membr. 11. Disc. 4. §. 13.
ubi docet: In novissimo Coronati Regis Ungariæ Josephi actu pro- 111
xime adstantes Electores id interim tenuisse. (8) COMES PALA-
TINUS RHENI (hodie *Johannes Wilhelmus Josephus*, Dux Neoburgensis,) juxta *Auream Bullam Archi-Dapiferatu. Vid. A. B. Cap. 1. §. 13. 112*
c. 27. §. 4. hodie vero post supra memoratam transactionem, *Archi-* 113
Thesaurariatu, Vid. subscriptio Noviss. R. I. De Anno 1654. Scutella ista in
Insignibus adhuc vacua, ob spem redituri ad se Electoratus Bavariæ, cumque illo *Pomi Imperialia*, quo ante *Instrumentum Pacis. art. 4.* inter
insignia sua utebatur. *Dn. Rhetz. d. Tr. L. 1. T. 14. §. 3.* In Processione 114
solenni hodie loco *Pomi Aurei Imperialis*, (*Reichs-Äpfel*) gerit Co-

ronam, & equo vectus in populum primos missiles nummos spargit,
 115 aureos, ac argenteos die Erönnungs-Münze in Silber und Gold / in
 116 quorum uno latere Regis Romani noviter electi Nomen, in altero An-
 117 nus cum die coronationis in perpetuam memoriam leguntur. In
 nummis missis in novissimo Josephi Regis Rom. electi Coronationis
 actu hac stricte non sunt observata, sed in illorum una parte visus
 fuit SOL, darunter ein Schwerdt / mit einem güldenem Lorbeer-Zweig
 umwunden / adjecto Symbolo: *Amore & Timore*, in altera die Römische
 Königliche Cron cum subscriptione: *Josephus, Rex Ungariae, Coronatus*
 118 *in Regem Romanorum Augustæ: Die 26. 1690. Hisce Octoviris (9) Ao. 1692.*
 9. Decembr. ex Illustri Guelfica Domo Primus accessit Imperii Ele-
 ctor, Imperatoris ac Electoralis Collegii suffragiis creatus, solenni-
 119 que Pompa investitus, & nuperrime denatus, *Novemvir* Dn. ERNE-
 STUS AUGUSTUS HANNOVERANUS, Episcopus Osnabrug-
 119 gensis, (cui hodie in Episcopatum successit Carolus Josephus Dux
 Lottharingæ) Brünsvic. & Luneb. Dux, contradicentibus adhuc
 120 hodie plurimis Principibus Non-Electoribus, cui quidem Sacratiss-
 simus Imperator *Archi-Vexilliferatus* Officium, des Reichs-Panier-
 Amt / oder Reichs-Fendrichs Amt / und prædicat, cum *Imperii Vexillo*,
 des Heil. Römischen Reichs Haupt-Panier / jure hereditario gratio-
 sissime detulit, *Vid. Recess. inter Imperatorem & Domum Brunsvicensem ac*
Luneb. in punct. Elect. art. 4. ibi: Weiln ferner bey ieder Chur ein gewisses
 Reichs-Erz-Amt / und Reichs-Insigne gewidmet / so ist wegen jenes das
 Amt des Reichs-Panier-Herrn / und in diesen die Reichs Fahne von uns
 allergnädigst beliebt worden: Dafern jedoch auf den in dem Westphä-
 lischen Friedens-Instrument gesetzten / und in Gottes Händen stehenden
 Fall / welchen der Allerhöchste verhüten wolle / der Achte Electorat aus-
 ausgehen würde / so soll an statt des vorgedachten Erz-Amts / und Reichs-
 Insignis, das Erz-Schatzmeister-Amt und das dazu gehörige Insigne
 diesen Neundten Electorat zugeignet und gewidmet seyn. *Vid. Crüger.*
d. Tr. P. Spec. M. 2. D. 4. §. 23. interposita tamen contradictione & pro-
 121 *testatione in primis Ducis Württembergensis, Vid. Auth. Deduct. Würt-*
 122 *tenb. De Anno 1693. factum est, ut Hannoveranus de Archi-Vexillife-*
ratus Imperii Officio ab Imperatore nondum sit investitus. Dn. Crü-
ger. d. l. ibi: Und ist in der Investitur nicht nur von dem Reichs-Panier-
 Amt insigni in particulari, sondern insgesamt von allen Erz- und Erb-
 Amt

¶ Int abstraheret worden: Quod tanquam Notabile observavit idem 123
 Author, cum alias de *Electoratu* investiendus, statim etiam *Officium*,
 seu illius annexum simul in feudum accipiat: Hancque tunc tempo- 124
 ris in suspenso relictam rem, hactenus meliorem haud nactam esse
 exitum, collectu inde haud difficile est, quod campus iste Insigni
 Imperii destinatus, in insignibus Hannoverani adhuc conspiciat-
 ur vacuus.

Inter PRÆROGATIVAS ELECTORUM refertur (6) quod 125
 peractis Coronationis solennibus, præstitisque noviter electo Rom,
 Regi, Mensæ accumbenti, Officiis suis *singuli singulis in eodem cum Ipso*
Imperatore cœnaculo accumbant Mensis, separatim stratis, splendidissime-
que instructis, auro & argento maximi valoris præfulgente. V. d. A.
B. c. 28. §. 3 & 4. Ubi simul additur: Quod quamvis *Ecclesiastici Ele-* 126
ctores officio suo ante Mensam Imperatoris benedicendo peracto, sta-
 tim Mensis sibi stratis affideant, etiam si *Electores Seculares* nondum
 sua expleverint ministeria, Hi tamen ad Mensas sibi paratas se lo-
 care ante non possint, quam singuli Co-Electorum munia fecerint
 sua, illo qui prior officium suum præstitit, tamdiu juxta Mensam
 sibi stratam stando reliquos expectante, donec & Hi omnes suis Of-
 ficiis rite expeditis, ad suas Mensas accesserint. Sicuti autem dicta 127
 in Electoribus in persona *presentibus* tantum procedunt, (absentium 128
Legatis in reliquis quidem omnibus Dn. Principalium personas repræ-
 sentantibus, ad *Mensam* tamen absenti Domino principali deputatam,
 proque ipso apparatam, non sedentibus, testante id, aliis priorum
 temporum exemplis consulto omissis, in primis Coronationis Impe-
 ratoris Leopoldi & novissimæ, Josephi historia, ex qua liquet, mis- 129
 sos ad illam Panegyrim *Bavaricos & Brandenburgicos* Legatos, Mensis
 Dominorum Principalium non affuisse, neque in Coronatione ul-
 tima, Regis Bohemiæ, Electoris Saxonix, & Brandeburgensis Lega 130
 tos absentium Dn. Principalium Mensas, in quibus nil, nisi duæ, ci-
 bis vacuæ Scutellæ coopertæ appositæ fuere, occupasse, sed abiisse,
 omnes *Conf. Theatr. Europ. Tom. 8 p. 553. Dn. Rhetz in J. J. P. L. i. T. 4.*
 §. 58. Ita in *Principibus Non-Electoribus* hæc conspicitur differentia, 131
 quod *Uni* omnes *mixtim* Mensæ, in eodem conclavi positæ, affideant,
 nec *singuli separatim* suis utantur Mensis, docente id itidem Coronatio-
 nis Leopoldi & Josephi historia; itidemque, quod (2) ELECTO- 132
 RUM

- RUM Mensæ omnes ejusdem sint altitudinis, exque Lege Caroli-
na sex, ex Consuetudine vero moderna tribus pedibus IMPERATO-
133 RIS & IMPERATRICIS, si adest, ex præscripto Aureæ Bullæ tribus
ex observantia vero, uno pede depressiores, Ipsorum contra PRINCI-
PUM NON-ELECTORUM Mensis uno ad minimum pede, seu gra-
du elatiores deprehendantur ELECTORUM Mensæ. Vid. Dn.
Schwed. in Intr. ad J. P. Part. Spec. Sect. 1. cap. 2. §. 45. Dn. Crüger. sæpe
134 all. Tr. Part. Spec. M. 1. D. 8. §. 2. Quibus (3) Hi tecto Capite, nisi &
135 Ipse Imperator Capitis tegumentum deposuerit, (4) sub Uraniscis vel
Cœlis Portatilibus, vulgo untern Himmel oder Baldachinen Vid. Relatio-
nem Coronat. Joseph. Reg. Rom. ibi: Es waren der abwesenden Ehura
Fürsten ihre Taffeln unter besondern schönen Baldachinen / so sehr
kostbahr / theils von Golde / theils von Silber gestickt / theils von
rothen Sammet mit breiten güldenen Borten und schönen güldenen
Franken eingefasset waren / prächtig anzusehn / etc. accumbunt, haben-
136 tibus à tergo suum adjunctum (5) Repositorium, sine Abacum Vasa-
rium Regium, in quo splendoris & Magnificentiae causa singuli sua
suppellectilia aurea, & argentea ostentant: ILLIS contra Mensæ suæ
(a) Uranisco & Cœlo pensili, nec non (b) Credentia sive Abaco Vasario ca-
137 renti, (c) aperto capite assidentibus, Vid. Schweder, d. l. Sprenger.
in pag. J. P. 181. Vitriarius J. J. Lib. III. §. 20. ibique Addition. Fürstner.
De Jur. Suprem. §. c. 49. Bœcler. in Not. S. R. I. L. 6. c. 2. ibique Dn.
Schurkfleisch in Not. & Dn. Franckenstein jung. Dn. Wagenseil. De
Official. Imper. c. 9. §. 25. seq. & Dn. Crüger. tit. l. §. 5. p. 129. Ubi ex Pa-
storio in Laur. Act. Publ. Europæ, P. 2. 57. idem in ultimis Coronationis
Leopoldi & Josephi actibus ita observatum fuisse refert.
- 138 SEPTIMA ELECTORUM PRÆROGATIVA exserit se po-
tissimum circa COMITIORUM INDICATIONEM, in eo (1) con-
spicua, quod imperator Universalia Reip. Romano-Germanicæ Co-
mitia indicare haud possit, nisi prærequisito omnium Electorum consensu
per Capit. Caroli. V. art. 12. Ferdinandi IV. art. 14. Leopoldi, art. 17.
& Josephi. art. 16. ibi: Und sonderlich keinen Reichs Tag vornehmen oder
139 ausschreiben/ ehe und bevor darzu um der VII. (Regis enim Bohemiæ in
hoc negotio extra Diætas Electionis novi Regis Romanorum, Vid.
Limn. ad A. B. cap. 4. §. 1. Observ. 9. Goldast. in Reichs. Sagung. P. 2.
n. 178. ibique adductum Decretum Electoralis Collegii nulla habetur ratio.
Vid.

Vid. Dn. Rhetz. in *I. I. P. Lib. 1. Tit. 10. §. 2.* Conring. *De Comit. n. 17.*
 Schweder. *d. Tr. P. Spec. Sect. 1. c. 30. §. 5.*) Churfürsten Consens, und
 Bewilligung durch sonderbahre Schickung angehalten. Conf. R. A. de
 Anno 1559. §. derowegen wir auf vorgehabten stattlichen Rath. R. A.
 de Ao. 1570. §. haben wir eine gemeine Reichs-Versammlung. R. A. de
 Ao. 1576. §. Als haben wir mit Recht R. A. de Ao. 1598. §. Als aber
 darzwischen. R. A. de Ao. 1603. Hierum / und dieweil & R. A. de
 Ao. 1654. Mit Rath und Gutbefinden der Sämmtlichen / Unser und 140
 des Heil. Reichs Churfürsten etc. in tantum, ut si neglecto Electo-
 rum consensu, comitia indixerit, actus indictionis sit ipso jure nul-
 lus. Schweder. *d. Tr. §. loc. §. 3.* Reliquorum Principum consensu 141
 hic ne utiquam prærequirendo, *Vid. all. Capitul. §. R. I. (2) Quod Ele-* 142
 ctiores necessitate ac utilitate Imperii exigente, Comitia Cæsari sua-
 dere possint, eidemque Authores existere ad indicendos publicos
 Statuum conventus, *Vid. R. A. de Anno 1641. Capit. Leopold.*
art. 17. & Joseph. art. 11. ibique Oder sie uns NB. von selbstem des
Reichs Anliegenheit halber / darum Unterthänig angelanget / und erin-
neret. Ad prævium ipforum monitum non facile ab Imperatore de- 143
negandos. Vid. proxime all. loc. jung. Noviss. Imp. Rec. De Anno 1654.
192. (3) Quod Imperator ante indicenda Statibus publica comi- 144
tia, cum solis Electoribus, reliquis Imperii Ordinibus itidem exclusis, com-
municata illis publicorum horum conventuum CAUSSA, de LO-
CO, deque TEMPORE Comitiorum deliberare teneatur. Vid.
Capitul. Ferdinandi IV. art. 14. Leopoldi. art. 17. & Josephi. art. 16.
ibi: Und sich mit denselben (sc. VII. Electoribus) so wohl der Zeit /
als Wahlstatt halber verglichen. Arum. De Comit. cap. 5. §. 27. in fin.
 Schweder. *proxime all. loc. Crüger. Part. Gen. Disc. 6. (4) Quod in* 145
 Comitibus Imperialibus Electores non mixtim, ut olim, cum Principi-
 bus unum faciant Collegium, sed separatim ab hisce in votando & con-
 sultando instituant Curiam, Einen gesonderten Chur-Fürsten Rath.
Vid. Leopold. Capit. art. 36. & Joseph. art. 35. ibi: Bey ihrem beson-
dern Rath geruhiglich bleiben / und ungedrängt lassen. Conf. Dn.
Rhetz. in I. I. P. Lib. 1. Tit. 6. §. 5. Schwed. Part. Spec. Sect. 2. cap. 2.
§. 5. Maurit. De R. J. n. 18. Lehman. in Chron. Spir. L. 7. cap. 12. pag.
997. Vitriar. d. l. L. 3. T. 8. §. 2. pag. 689. & Crüger. d. Tr. p. 68. seqq.
 (5) Quod in votando & sedendo indubia hodie Electoribus compe- 148
 tente

- 148 tente Prærogativa, Collegii & Curia Electoralis vota ex multorum sententiis tantum in Comitibus valeant, quantum dimidia partis Ordinum in Universo Imperii Senatu suffragia sunt valitura. *Vid. Fürstner. De Suprem. Princip. Germ. cap. 40. Bœcler. De N. & S. R. 7. Lib. 3. cap. 2. Rhetz. in I. I. P. Lib. 1. Tit. 6. n. 5. Crüger. d. Tr. M. I. D. 6. §. 15. Vitriarius. in 7. 7. P. Tit. 8. Lib. 3. §. 4.*
- 149 AD PRÆROGATIVAS ELECTORUM pertinet VIII. Quod
- 150 Ipsi Electores, quoties, & ubi ipsis visum fuit (Rege Bohemia ex-
- 151 cluso, nisi in tali conventu Electorali *De Electione Regis Romanorum* agatur, *Vid. cautio Uladislao Bohemia Regi à ceteris Co-Electoribus, Anno 1489. tradita, ap. Goldastum. P. 2. der Reichs. Easungen p. 178. Limn. ad A, B, C. 12, §. 2. Obs. 4. Schvveder. d. Tr. Part. Spec. Sect. 2. c. 2. §. 6.*) particularia Comititia sine specialis Imperatoris venia impetratione, vel aliorum Principum interventu, agendi, habendique gaudeant jure, ne ipso quidem Imperatore hocce conventus prohibere, aut impedire valente, *Vid. Capit. Caroli. V. art. 5. Ferdinandi. I. art. 5. Maximiliani art. 3. Rudolphi art. 4. Matth. art. 4. Ferd. II. art. 4. Ferdinandi III. & IV. art. 5. Leopoldi & Josephi art. 6. ibi: Wir lassen auch zu / daß die sieben Churfürsten ie zu Zeiten vermöge der gülden Bull und Observantz, nach Gelegenheit und Zustand des Heil. Reichs zu ihrer Nothdurfft / auch so sie beschwerliches Obliegen haben zusammen kommen mögen / Dasselbe zu bedencken / und zu rathschlagen / daß wir auch nicht verhindern und irren und derohalben keine Ungnade oder Widerwillen gegen ihnen sämtlich / oder sonderlich schöpfen / und empfangen wollen. Vid. Schvveder. Part. Spec. Sect. 2. cap. 2. §. 6. Vitriar. Inst. 7. P. Lib. 3. Tit. 8. §. 3. inibique Additionator: ubi simul addit istiusmodi Electorales Conventus celebratos esse (1) Francofurti ad Mœnum 1486. & 1617. (2) Herbipoli 1502. (3) Baccharachii 1598. (4) Fuldæ 1608. (5) Norinbergæ 1611, 1619. & 1640. (6) Mulhufi 1627. (7) Ratisbonæ 1630. & 1639. (8) Moguntia 1642. (9) Pragæ 1652. (10) Augustæ Vindelicorum 1689. Conf. Joach. Cluten. & Samuel Rachel. d. Comit. Elect. junct. Crügero. in sep. all. Tr. P. Spec. Memb. 2. Disc. 7. §. 10. Sunt autem hæc Electorum, Comititia, quæ vulgo Chur. Fürsten / item Collegial- und Wahl- Tage appellantur, duplicis generis: Instituuntur enim vel Caesaris monitu, vel proprio Electorum motu & Consilio:*
- Pri

Priora sunt Conventus Imperatoris, & Electorum *authoritate* Cæsaris 155
per Moguntinum Electorem indicti, in quibus de Imperii, Orbisque
salute, & ad hanc pertinentibus negotiis consultatur, & agitur: *Poste-* 156
riora sunt Conventus Electorum toties à Moguntino indicti, quoties
id vel totius Imperii necessitas, vel *Collegii Electoralis* iudicium, ac au- 157
toritas postulaverit: Quæ inter hæc notabilis intercedere videtur dif-
ferentia, quod prioris generis Conventus non, nisi *sciente Imperatore*,
instituantur, in illis vel personaliter, vel per Legatos comparere so- 158
lito: Posterioris generis vero *ipso ignorante* quidem *indici*, vix tamen
ipso inscio peragi possint. vid. Schvveder. *d. l. Limn. ad A. B. C. 12. n. 2.*
observ. 13. p. 712. & Addition. *ad Vittr. Lib. 3. T. 8. §. 4. Lit. A. Alique*
passim.

PRÆCIPUI JURIS ELECTORALIS *præ reliquis Imperii principibus* IX. 157
Nota & Argumentum est certissimum, quod *Imperator* solus absque
Illorum (excluso tamen & hic Bohemo, Lim. *Ad Capitul. Leopold. art. 22.*
Schvveder. *P. Spec. S. 1. c. 20. §. 3. Add. ad Vittrarium L. 3. Tit. 4. §. 6. Lit. a.* 158
Crüger. *d. Tr. S. Spec. M. 2. §. 4. Disc. 8.*) consensu (I.) Hodie neque ipse,
nova vectigalia instituire, aut augere, neque aliis facultatem nova instituendi,
aut instituta augendi concedere valeat. per Capitulationem Leopoldinam
§. 21. & 24. & Joseph. §. 20. *ibi*: Wir sollen und wollen auch insonderheit
nun hinsüro keinen Zoll von neuen geben/nach einige alte erhöhen oder pro-
rogiren lassen/ auch vor uns selbstnen keinen aufrichten/ erhöhen oder pro-
rogiren/ es sey denn die Benachbarte und interessirte Stände/ und dero
erfordertes/ auch in gebührende consideration ziehendes Gutachten vor-
hero darüber vernommen/ und hernacher aller NB. und jeder sieben Chur-
Fürsten Wissen/ Willen/ Zulassen/ und Collegiat-Rath/ einhelliger
Schluß also/ und dergestalt in diesem Stücke vorgangen/ daß keines
Churfürsten Widerrede/ oder Dissens dagegen/ sondern alle und jede dero
Collegial-Stimmeneinmüthig seyn/ massen wir disßals NB. die Majora
nicht attendiren/ auch ohne vorhergehende Vnanimia zu keinen Stände
bringen/ und den supplicirenden mit seinem Begehren gänzlich hinweg
und abweisen/wie auch alle diejenige/so um neue Zoll/es sey gleich zu Was-
ser oder Lande/ oder der alten Erhöhung/ prorogation anhalten werden/
einer Collegial-Versammlung zu erwarten/ erinnern/ und neben dem Chur-
fürstlichen Collegio jedesmahl dahin sehen sollen/ und wollen/ damit durch
die ertheilte neue Zölle und Concessionen andre Churfürsten/ Fürsten und
Stände

Stände/ an ihren vorhinhabenden Zoll-Einkünfften keine Verringerung/ Nachteil und Schaden zu leiden haben. & art. 23. ibi: Demnach dem solche Zoll-Regal, und Privilegia NB. allein von Römischen Kaysern und Königen mit Bewilligung der sieben Churfürsten/ nach Ausweisung des 20. art. im Reich ertheilet/ und gegeben werden. Vid. Illustr. Dn. Rhetz. in J. J. P. Lib. 1. Tit. 4. §. 36. & L. 1. T. 6. §. 24. seq. Item. L. 2. T. 15. §. 2. seqq. Schvveder. P. Spec. S. I. c. 20. §. 2. Vitriar. in I. I. P. Lib. 3. Tit. 8. §. 29. Bœcler. De N. S. I. R. Lib. 6. c. 2. §. 16. pag. 165. Crüger. De Fulg. Elect. jur. part. Spec. Membr. 2. 159 Disc. 8. per tot. Stryk. in Not. ad Lauterb. Tit. De Publican. verb. Cum statib. ibique: Exc. Dn. Præses. Nec obstat dictis, quod ex allegatis verbis art. 20. Josephianæ Capitulationis videatur hic & reliquorum Statuum consensum esse exigendum, non suffecturis solius Imperatoris, & Ele- 160 etorum suffragiis: In qua opinione sunt multi Juris publici Ddum, quibus protestatio Lubecæ nomine Civitatum, confirmationi novi Telonii, Comiti Oldenburgensi in fluvio visurgi Anno 1623. ab Imperatore Ferdinando II. in feudum Imperii consensu Electorum concessi, factæ à Ferdinando III. 1638. & 1643. & in Instrumento Pacis 1647. solenniter opposita die 8. Febr. 1649. his verbis: Weilen bewust/ daß Reichs-Städtische Collegium den prætendirten Oldenburgischen Wasser-Zoll niemalen approbiret/ sondern deßhalben eine Declaration- und Protestation. Schrift von denen Stadt. Colnischen Gesandten/ als p. t. Reichs-Städtischen Directore eingeliefert/ so wolte man sothane declarationem, und Dissensum in solennissimo hoc actu hiemit nochmalen widerholet/ benebenst feyerlich contestiret haben / daß durch die extradirende Reichs-Städtische Ratificationes man davon keines Weges abgewichen/ noch ermeltes Zolls insertionem darunter begriffen/ weniger aber zu selbiger Guaranda sich einiger massen verbunden haben wolte/ de eo semel, pro semper protestando. vid. Vitriar. d. l. non parum suffragari videtur. Aliud enim est Statuum vicinorum sententiam per modum monendorum/ als ein Gutachten/ requiri, ut audiantur, suum monstraturi interesse, & præjudicium; Aliud vero illorum sententiam per modum suffragii, consensus & votæ desiderari. Illud fundatur in all. §. 20. Hoc vero solis tribuitur Electoribus d. l. & §. 23. ibi: allein; 162 Quem vero supra allegata Civitatum protestatio habuerit effectum, illamque subsecuta Civitatis Bremensis Oppositio, ex Vitriario & Crügero d. l. exque famosissima illa in bannum dictæ Civitatis decla-

declaratione cognitu est facillimum. Vid. Dn. Stryk. in Not. ad Lau-
 terb. d. 1. Illud vero hic notam meretur (a) Quod consensus hic Ele- 163
 ctoralis hodie non amplius, ut olim, Collegialis sit, vel secundum
 Majora æstimetur, sed Totalis, ita ut omnes & singuli Electores in ca-
 sum novi vectigalis, vel augmenti veteris consentire teneantur, adeo,
 ut uno dissentiente concessio facta, haud sit valitura per all. art. 20. Jo-
 seph. Capit. ibi: und hernacher aller und jeder sieben Churfürsten/ mit ein-
 helligem Schluß/ daß keine Widerrede und Dissens dagegen/ sondern 164
 alle und jede Collegial-Stimmen einmuthig seyn/ massen wir deßfalls
 die majora nicht attendiren/ auch ohne vorhergehende Vnanimia
 zu keinem Stande bringen &c. Vid. Dn. Rhetzius d. 1. L. 2. T. 15. §. 3.
 Crüger. d. Tr. Memb. 2. part. Spec. Disc. 8. §. 4. (b) Quod Status Impe-
 rii novum vectigal impetraturus, Electoribus, illorumque Ministris, 165
 & Subditis immunitatem teneantur promittere, nisi hac non præ-
 stita, carere vectigalis jure velint. Vid. art. 23. Leopoldinæ, & 22.
 Josephianæ Capitulationis, verbis: Daß Sie mehr gedachte Chur-
 fürsten/ dero Gesandten und Räte/ und dero Wittben und Erben/
 bey ihren Ein- und Abzuge/ wie auch ihre Unterthanen/ Diener/
 zugewante/ und andere befreyte Personen/ auch dero selben Haabe und
 Güter mit solchen von neuen gegebenen/ erhöhten oder prorogirten
 Zöllen nicht beschweren/ sondern an allen und jeden Orten ihrer Für-
 stenthümer und Länder mit ihren Wahren und Gütern Zollfrey durch pas-
 firen/ verfahren/ und treiben lassen/ sich auch sonst der Zolls Erhö-
 hunge halber gewisser vorgeschriebener massen verhalten/ und darüber
 vermittelt eines sonderlichen Revers gegen die Churfürsten kräftiglich
 verbinden sollen; die aber solche Revers noch nicht von sich gegeben/
 auch NB. bey Verlust des concedirten Privilegii dahin erinnern/ und
 anhalten/ sich hierin der Schuldigkeit zu bequemen/ und angeregten Re-
 vers ohne längern Verzug heraus zu geben/ und denen Churfürsten ein-
 zuhändigen: Denen aber/ so ins künftige obbeschriebenen massen
 neue Zölle/ oder der alten Ersteigerung oder Prorogation erhalten
 werden/ wollen wir NB. vor Herausgebung solcher Revers unsere
 Kayserliche Concessionen keines weges ausfertigen noch ertheilen
 lassen.

(II.) Quod Imperator nemini sine Electorum consensu faculta- 166
 tem Officinam habendi Monetariam, cudendique Monetam Imperialem,

vulgo die Münz-Gerechtigkeit / und Münz-Stätte zu halten / concedere possit, licet reliquorum Statuum consensus plane negligatur. Vid. Capit. Matth. art. 37. Ferdinandi II. art. 33. Ferdinandi III. art. 37. Ferdinandi IV. art. 35. Leopoldi, art. 34. & Josephi, art. 33. ibi: Wir sollen / und wollen durch hinfüro ohne Vorwissen / NB. und absonderliche Einwilligung und Consens der sieben Churfürsten niemandes / wes Standes / oder wessen der sey / mit NB. Münz-Freyheiten und Münz-Städten begaben und begnadigen. Imo ne legitime amissum monetandi jus, *absque Collegiali Electorum consensu* valeat restituere Capit. Joseph. d. art. 33. ibi: auch wo wir beständig besunden / daß diejenigen Stände / denen solches Regal und Privilegium verliehen / das selbe dem Münz-Edict, und andern in desselben Verbesserung erfolgten Reichs-Constitutionen zugegen mißgebraucht / oder durch andre mißbrauchen lassen / und sich also ihrer Münz-Gerechtigkeit ohne fernere Erkänntniß verlustig gemacht / ihnen solches Regal verbieten / sondern auch einen solchen privirten Stand / ohne Vorwissen und Bewilligung der Churfürsten nicht restituiren. Vid. Schvved. Part. Spec. S. I. c. 22. §. 1. seq. Crüger. d. Tr. S. Spec. M. 2. Disc. 9. per tot. Vitriarius in J. J. P. L. 3. T. 8. §. 29. Boecler. de N. S. A. I. L. 6. c. 2. §. 16. & Rhetz. in J. J. P. Lib. I. T. 6. 27. & L. 2. Tit. 16. §. 1. ubi tamen recte monet §. 3. *Totalem hic non desiderari, sed sufficere, Collegialem Electorum consensum, non ob-*
167
168 stantibus art. 34. Leopold. Capit. & art. 33. Joseph verbis: absonder-
169 liche Einwilligung der VII. Churfürsten / utpote quæ *pristino juri*, quo soli olim Imperatori licuit jus monetandi Imperii Statibus indulgere, Vid. Kayser's Ferdinandi neue Münz-Ordnung §. 178. opponuntur, non-
170 vero *singulorum Electorum consensum* requirendi inferunt necessitatem.

171 (III.) Quod solus Imperator *absque Electorum consensu* aperta Imperii Feuda Majora, seu Regalia, aliis in feudum iterum dare, vel Expectantias super ipsis concedere haud valeat. Vid. Capit. Ferdinandi IV. & Leopoldi art. 30. *juncta* Josephiana art. 29. ibi: Wann auch Lebenden Reich / und uns bey Zeit unser Regierung / durch Todesfall / oder Verwirckung eröffnet / und ledialich heimfallen werden / so etwas merckliches ertragen / als Fürstenthümer Graffschafften / Städte / und dergleichen / die sollen und wollen wir NB. ohne Vorwissen der sieben Churfürsten ferner niemand leyhen

leihen / und NB. niemand einige expectanz oder Anwartsung dar-
 auf geben 2c. Et mox: So sollen auch die Lehen, Brieffe und Ex-
 spectantien über des heiligen Reichs angehörige Lehen / welche bey ei-
 ner andern / als Unser Reichs-Canzley ohne Vorwissen der Herren
 Churfürsten ins künfftige ertheilet / und ausgefertigt werden möchten / ganz
 ungültig seyn. Vid. Stryck. in *Ex J. F. C. V. 90. q. 10. 172.* Kulpis in *Not. ad*
Monzamb. cap. 5. T. 15. Schvveder. in *J. ad J. P. Part. Special. S. 1. c. 23.*
§. 10. Rhetz in *J. J. P. L. 1. T. 1. §. 16. & L. 1. T. 6. §. 21.* Conringius in *Lam-*
pad. P. 3. c. 5. §. 26. Reinkingius de *R. S. & E. 1. Class. 2. c. 9. num. 165.*
Vitriar. in J. J. P. L. 2. T. 1. §. 16. Bœcler. de *N. S. R. J. L. 6. c. 2.* Strauch.
in Disc. Exot. 3. th. Cui restrictioni facultatis Casareæ ratione aper- 172
 torum feudorum Imperii Regalium, aliis sine prævio Electorali
 consensu iterum non concedendorum, sicuti primum ansam dedit
 Capitulatio Caroli V. art. 3. ibi: Wann auch Lehen dem Reich / und
 Uns bey Zeit Unser Regierung eröffnet werden / so sollen und wollen wir
 ferner uiemand verleihen / sondern zu Unterhaltung des Reichs / Uns
 ser und Unserer Nachkommen / der Könige und Kayser behalten / ein-
 ziehen und incorporiren 2c. profundamento hanc Status habens ra- 173
 tionem, ut hac via auctis pedetentim Imperii redditibus, ceteroquin
 sat exiguis, si aliquando placuerit Electoribus alium quempiam,
 Principem extra Potentissimam Domum Austriacam ad fastigium
 Summæ in Imperio Dignitatis evehere, huic non desit, unde Splen-
 dorem & Dignitatem suam commode tueri possit; Ita supra dictam
 rationem Imperatores prævidentes, vix hætenus ullum apertum 174
 Imperii feudum regale ad ductum modo adductæ Capit. Caro-
 linæ sibi retinuerunt, sed potius nociva Imperio liberalitate in
 alios iterum transtulerunt, Vid. Illustr. Dn Rhetz. in *J. J. P. L. .*
T. 6. §. 16. in fin. Quod inter alia, ex exemplo Ducatus Mecklenbur- 175
 gensis, pulsus ditionibus suis à Ferdinando II. Anno 1628. Ducibus
 Meckl Adolpho Friderico, & Johanne Alberto, Wallensteinio iterum
 concessi, & Heroico Gustavi Adolphi, Regis Sueciæ, omnem laudem
 supergressi facto, Optimis hisce Principibus Anno 1631. feliciter resti-
 tuti, satis apricatur. Conf. Dn. Cruger. *De Fulgent. Elect. Iur. Part. Spec.*
M. 2. Disc. 10. §. 3.

Nec obstat hætenus dictis, quod allegata Capitulatio Jose- 176
 phiana nullam consensus, bene vero præscitus Electoralis faciat men-
 tionem.

- tionem. Respondendum enim est. Constanti juris publici Docto-
 177 rum interpretatione receptum esse, Electores in d. Capit. per vo-
 cem *vorwissen* / non *nudam* Imperatoris *certiorationem*, sed *consensus*
 178 *requisitionem* denotare voluisse, quam interpretationem vel ipsa
 ratio plane olim vi Capitulationis Carolinæ Imperatori interdictæ
 reinfeudationis apertorum majorum Imperii feudorum non ægre
 suadere videntur. Illustr. Dn. Rhetz. in *Comm. Iur. Feud.* p. 360. seq. Dn.
 179 Schvvedr. c. l. §. 3. in fin. An vero in *Electoratibus* apertis & *vacan-*
tibus idem juris sit, ut & illos ad ductum Aureæ Bullæ Tit. 7.
 §. fin. Imperator aliis iterum in feudum concessurus, Durum, Ele-
 180 ctorum prærequirere consensum opus habeat? de illo videri potest
 inter alios Dn. Cruger. proxime citato loco §. 5. seqq. (IV.) Quod
soli Imperatori absque *prævio Electorum consensu* fas sit minime,
Bona Imperialia alienare, vel obligare. Vid. Capit. Caroli v. art. 9.
 Ferdinandi i. art. 8. Maximiliani II. art. 6. Rudolphi II. art. 8. Mat-
 thix, art. 8. Ferdinandi II. art. 8. Ferdinandi III. art. 9. Ferdinandi
 IV. art. 9. Leopoldi. art. 12. & Josephi art. 12. ibi: zu dem / und insonder-
 heit sollen und wollen wir dem heiligen Römischen Reich / und dessen
 Zugehörungen nicht allein ohne Wissen / Willen und Zulassen ges-
 melter Churfürsten sämtlich / nichts hingeben / verschreiben / verpfän-
 den / versetzen / noch in andere Wege vereußern / oder beschweren ic.
 181 Vid. Schvveder. d. T. P. Spec. S. I. c. 23. per tot. Ubi Collegialem suffi-
 cere *consensum* Electorum cum Sprengero, L. i. c. 6. p. 32. autumat,
 eo quod vox *sämtlich* / non uti Limæus ad Capit. Caroli V. a. 9.
 putat, *Totalem & Unanimem singulorum Electorum consensum* denotet,
 sed idem significet, ac Latinis: *conjunctim, seu Collegialiter.* Vide
 182 tamen Crugerum. d. l. §. 6. Disc. XI. Videtur vero huic Capitula-
 tionibus Caroli V. & sequentium Imperatorum insertæ restrictioni,
 de non alienandis ab Imperatoribus Imperii bonis sine prævio Ele-
 ctorum consensu, ansam dedisse effusa illa priorum Imperatorum,
 183 & inprimis Caroli IV. (ob maximam immoderatis suis largitioni-
 bus jacturam, quam alienando varia Imperii bona, interque illa
 Regnum Arelatense cum Delphinatu, ab Ottone III. Imperio
 adjectum, pro uno prandio Gallix Regi in villa nova prope Ave-
 nionem, teste Lehmanno in *Chron. Spir* L. 7. c. 40. donando
 184 fecit Imperio, non incongrue à Maximiliano Imperatore *Disfi-*
patoris

patoris Imperii, ejusque Vitrici, quo post Crassum pestilentior, pestis Germaniæ nunquam contigerit, dicti, referente ex Wahrem. ab Ehrenbergi *De Regn. Subsid. c. 5. num. 42.* Dn. Schvvedero in J. ad J. P. Part. Spec. c. 23. S. 1. §. 2. & Crugero d. Tr. Membr. 2. Disc. 11. p. 315.) Ejusque Filii Wenceslai, Ducatum Mediolanensem, cum aliis Reip. Germ. Provinciis vili pretio vendentis, & Pontifici Gregorio XII. Urbem Tridentinam donantis, Vid. Goldast. Tom. 1. Constit. Imperial. p. 379. liberalitas, quam cum insigni imperii commodo Electores ad publicæ necessitatis casum, in Instru-
mento Pac. Suec. art. 10. & 13. & Inst. Pac. Cesar. Gallic. §. 79. & 80. ob-
vium, prudentissimo consilio restringere, eoque existente, non tamen, nisi prærequisito illorum consensu, exercere Imperatori-
bus concedere voluerunt. Ut ut autem & alii Imperii Status con-
sensus sui requisitionem in Monitis ad Capit. Leopold. art. 9. urse-
rint, hætenus tamen eosdem nil obtinuisse, ipsa ocularis inspectio
allegatæ Leopoldinæ Capitulationis testatur. Vid. Schvved. d. l. §. 4. in fin.

Referunt huc (V.) Quod Solus Imperator in Procerem & Imperii Membrum neque amplius Banni Imperialis fulmine vibrare, neque Bannitum in pristinum restituere statum possit, sine prærequisito Electorum consensu. Vid. Capit. Ferdinandi III. art. 30. Ferdinandi IV. art. 28. Leopoldi art. 28. & Josephi art. 27. ibi: Wir sollen / und wollen auch fürkommen / und keines weges gestatten / daß hinfür jemanden / hohen und niedrigen Standes / Churfürsten / Fürsten Stand / oder anderer ohne rechtmäßige und genügsame Ursache / auch ungehöret / und ohne Vorwissen / Rath und Bewilligung des heiligen Reichs Churfürsten / welche sich des Wercks nicht theilhaftig gemacht / in die Acht / und aber Acht gethan / gebracht oder erkläret / sondern in Sachen ordentlicher Process gehalten / und vollenzogen werde // wie es sich nach Ausweisung des heiligen Reichs vorausgesetzter Satzungen / und der im Jahr 1555. reformirten Cammer- Gerichts- Ordnung / und darauf erfolgten Reichs- Abschieden gebühret / und was deshalb bey dem fünffrigen Reichs- Tag / irre reserviret worden / von Churfürsten / Fürsten und Ständen de MODO & ORDINE
weiter verglichen werden mögte; In tantum, ut in notoria causa
& ubi

- & ubi delinquens ipso facto poenam Banni incurrit, tamen Electorum consensu ad Banni declaratoriam sententiam opus sit, *per expressa verba all. Iosephiana Capitulationis §. 27.* Wäre es aber Sache, daß die That an sich selbst ganz notorisch/ und offenbar/ der Friedbrecher auch in seinem Verbrechen beharrlich/ und thätlich fortführe/ obwohl es denn nicht eben eines sonderbaren Processus vonnöthen; so wollen wir jedoch auch in diesem Fall mit Zuziehung des heiligen Reichs erst gemelter massen uninteressirten Churfürsten/ ehe und bevor wir zu der wirklichen Achts-Erklärung schreiten/ communiciren/ und NB. ohne deren erfolgten Rath/ und ausdrücklicher Einwilligung damit nicht verfahren:
- 194 Ansam huic restrictioni videtur dedisse partim factum Caroli V. Anno 1546. Iobannem Fridericum, Electorem Saxoniae, cum Philippo Hassiae Landgravio in consultis Imperii Statibus, Banni fulmine percutientis, illumque captum, instinctu Consiliariorum Hispanicorum inaudito & novo exemplo capitis damnantis: Partim vero Ferdinandi II: Anno 1621. 22. Ianuar. absque prævio consilio & suffragio totius Electoralis Collegii facta Friderici V. Electoris Palatini, Iobannis Georgii, Marchionis Brandenburgensis, Christiani, principis Anhaltini, & Georgii Friderici, comitis Hohenloici unis literis proscriptio, de qua videri poterit Schvvederus, *d. Tr. part. Spec. 1. Sect. 1. c. 21. §. 2.* Hortleder. von Anfang und Fortgang des teutschen Krieges. L. 3. c. 16. p. 273. Londendorp. in *Act. publ. Tom. 1. Lib. 6. c. 2. p. 865.* & Crüger. *d. Tr. part. Spec. M. 2. Disc. 14. §. 6.* Ubi simul cum Limnæo *ad art. 30. Capit. Ferdinandi III. & Sinoldo Schutzen. in Coll. publ. De Stat. rei Rom. Diss. 4. th. 17. Lit. B. p. 194.* Collegialem plurimorum Electorum sufficere ad validam Bannitoriam sententiam statuit consensum, firmatque priorem
- 196 sententiam præiudicio *cum solo Electorum consensu* in Bannum declaratae Civitatis Bremensis Ao. 1653. se vectigali, Comiti Oldenburgico ab Im-
- 197 peratore concessio opponentis. Non desunt tamen, qui ad Banni declarationem præter Electorum, etiam reliquorum Imperii statuum consensum de-
- 198 siderant, moti sequentibus rationibus: (a) Quod à tempore Henrici V. usque ad tempora Caroli V. perpetuo omnium imperii Statuum consensus ad sententiam Bannitoriam fuerit requisitus. Vid. Limn, *ad Capit. Ferdin. III. p. 719.* Schvveder. *d. l.* (b) Quod in instrumento pacis art 8. §. Habeantur, & §. Gaudeant, cautum sit, ut in futuris Comitibus
- 200 de MODO & ORDINE Statum Imperii in Bannum declarandi, agi
- ex com-

ex communi Statuum consensu debeat. (c) Quod nonnulli Ordinum Imperii, tam Evangelici, quam Catholici circa *art. 28. Capitul. Ferdinandi. IV. & Leopoldi*, strenue urserint, ut utrique expresse inferantur, post vocem *Churfürsten* / verba: *Fürsten und Stände Teste Friderico von Herden in der Grundfeste des Heil. R. Reichs P. 3. p. 208. & 254. seq.* Cumque hisce monitis non attentis, ab Electoribus in Capitulationibus dicta verba omitterentur, (d) Principes ac reliqui Status *prote-* 201
stando sua sibi jura integra servaverint. *Vid. Author der Grundfeste des Heil. R. R. p. 256.* Ad quas rationes, & in specie *primam* respondent, 202
prioris sententiæ Patroni, constantem subsequentiū temporum *Praxi* Imperii magis attendendam esse. *Ad secundam R. Non sequi: De-* 203
bet certa lex de *modo & ordine* declarationis in bannum in proximis *cum consensu Statuum* ferri Comitibus: Ergo Status Imperii, qui ad id votum vi dicti instrumenti Pacis habet, etiam *ad ipsam Banni declarationem* concurrere debet. *Vid. Illustr. Dn. Rehtz. in I. I. P. L. 4. Tit. 23. §. 7.* 204
Ad Tertiam, R. Monita hæc æque, ac (4) Protestationem jure fuisse re- 205
jectam, ceu juri Electorum quaesito, & tanti temporis non interrupta *Praxi* confirmato inque Instrumento pacis non fundato, adversam, & adhuc novissime in Josephi Capitulatione idem esse repetitum. *Quæ* 206
lis, num olim aliquando in futura Perpetua Capitulationis formula, si quam adhuc sperare licet, pro Statibus Imperii reliquis terminabitur, futura tempora docebunt.

DECIMA Electorum PRÆROGATIVA, eaque haud exigua 207
hæc est, quod Electores à quibuscunque Imperii Membris *Bona* etiam *feudalia* emere, & alio quocunque sibi comparare titulo possint, etiam *irrequisito Imperatoris, qua feudi Domini consensu*, licet ceteroquin ex communibus Juris Feudalis Regulis istiusmodi alienatio haud subsistat. 2. *F. 24. §. 2. & 55. Stryk in E. J. F. q. 2. seq. cap. 19. Struv. S. 208*
J. F. cap. 13. aphor. 1. & c. 12. aph. 9. alienato citra Feudistici Domini consensum bona feudalia, eodem etiam pretio non refuso revocare valente. *d. dext. Zasius De Feud. P. 10. n. 72. Hartm. Pistor. Lib. 4. q. 209*
35. n. 12. Carol. Molin. in Consuetud. Parisiens Tit. Parag. 30. n. 37. & Struv. d. Tr. c. 15. aph. 11. n. 6. Et hæc Electorum Præeminentia, ipsis singulari gratia tributa est ab Imperatore Carolo IV. in Aurea, 210
Bulla, *Tit. 10. in fin. ibi: Presentem nihilominus Constitutionem & Gratiam* (nempe quod, sicuti *§. 1. d. c. 10. A. B.* exposuerat Imperator, Rex Bohe-

miæ à quibuscunque Principibus, Magnatibus, Comitibus ac Personis aliis quascunque Terras, Castra, Possessiones, Prædia sive Bona possit emere, comparare, in donum accipere sub consueta talium terrarum conditione, propria sc. ut propria, libera velut libera, & ea, quæ pendent in feudum, sub nexu itidem feudali tenendo) *virtute præsentis Legis nostræ Imperialis ad VNIVERSOS NB. PRINCIPES ELECTORES tam Ecclesiasticos, quam Seculares, illorumque legitimos Heredes & Successores EXTENDI VOLVMVS, sub omnibus modis & conditionibus, ut præfertur.*

- 211 Huic XI. Proxima est hæc ELECTORVM PRÆROGATIVA,
212 qua, ut ut alii quilibet Imperii Principes Ecclesiastici & Seculares *pro Investituris Feudorum Imperii Officiariis & Cancellariæ, aut denique Inferioribus Aulae Ministris, non tam sub Laudemii, quam Taxæ hodie nomine, certam quandam pecuniæ summam præstare teneantur, quod vulgo dicitur: Den Lehn-Brieß aus der Reichs-Hoff-Canzley zu lösen/ und die gewöhnlichen Lehn-Taxt zu erlegen/ auch die gewöhnliche Verehrungen auszurichten. A. B. cap. 29. §. 2. Electores tamen omnes hoc gaudeant Privilegio, quod ab ipsis invitis, vel pro Privilegiorum Confirmationibus, vel Feudorum suorum Electoralium investituris nil quicquam Taxæ vel Laudemii aut Honorarii nomine peti possit. Daß sie vor die Empfangnis ihrer Reichs-Lehen und Regalien/ dem Kayserslichen Lehn-Hoffe die sonst gewöhnliche Lehn-Taxt, und Regalien nicht bezahlen dürffen. Vid. A. B. Tit. 29. ibi: Decernimus hac Imperiali Edicto ut Principes Electores, Ecclesiastici, & Seculares dum feuda, sive Regalia ab Imperatore, vel Rege recipiunt, ad dandum, vel solvendum aliquid, nulli penitus sint adstricti. Subiecta Ratione: Nam pecunia, quæ tali prætextu solvitur, Officiatis debetur: Cum ergo Ipsi Principes præsent Officiis, suos etiam habentes in in huiusmodi Officiis Substitutos, datos ad hoc à Romanis Principibus, & donatos, videretur absurdum quod Officiales à suis Superioribus quocunque quæsito colore, xenia postularent. Unde recte notavit & refutavit Authorem der jetzt regierenden Welt Schau-Bühne pag. 163. asserentem: Hanc Electorum Prærogativam in desuetudinem hodie abiisse, Electoribus æque ac reliquis Principibus taxam solvere adstrictis, Magni Nominis, ac multijugæ eruditionis Vir, Dn. Wagenfeil. De Offic. Imper. c. 19. §. fin. Cum illa, quæ Electores aliquando ex mera liberalitate obtulerunt,*

rum, (quod facere illis non illicet, *vid. A. B. c. 29. §. 1. in fin. ibi: Nisi forte ipsi Principes Electores sponte & liberaliter his aliquid largirentur.*) in *Legis Necessitatem* invitò jure convertantur. *Vid. Limn. ad A. B. c. 29. §. 1. Obs. 4. & Dn. Franckenstein. ad Boëcleri Not. S. J. R. Lib. 6. c. 2. verb. Nihil solvant in Aula.*

216

DUODECIMA Electorum PRÆROGATIVA est, quod singuli Electorum (Bohemò exceptò, cum ad Cameræ Sustainementum nil contribuat, *Vid. Dn. Crüger sapè all. Tr. P. Spec. M. 2. D. 15. §. 4. Dn. Franckenst. in MS. Not. ad Boëcleri Notit. S. R. J. L. 6. c. 2. verb. Duos Assessores.*) tot Cameræ Imperialis Assessores, nempe duos, quod integri Circuli (excepto Rhenano Inferiori, quia in illo 4. sunt Electores, Moguntinus, Trevirensis, Coloniensis & Palatinus, quorum singuli cum jam jus duos præsentandi habeant Assessores, hic Circulus potiori præ reliquis jure polleret, si duos adhuc eidem præsentare liceret Assessores. *Vid. Vitriar. in J. J. P. Lib. 4. Tit. 6. §. 13. ibique Hiddion. Rhetz. in J. J. P. Lib. 4. Tit. 1. §. 10. Ubi notat; Hunc Circulum tamen salari- rium solvere teneri. Conf. Blum. in Proc. Cam. p. 28. §. 11. & Schweder. in J. ad J. P. Part. Spec. S. 1. c. 13. §. 6. in fin.) repræsentare possint, juxta Schema Pacificationi Osnabruggensi art. 5. n. 57. & §. 169. Noviss. R. J. de Ao. 1654. insertum, quod dilucidius exhibet Blumius ad P. C. Tit. 7. n. 9. & Addition. ad Vitriarium d. Tr. L. 4. T. 6. §. 12. Lit. A. Schweder. d. l. Vbi tamen notandum est (a) Quod mixta religionis Circuli, ut Franconicus, Suevicus, Rhenanus Superior, & Westphalicus, gaudeant jure 4. Assessores, duos Evangelicæ, & duos Pontificiæ Religionis addictos, repræsentandi, & alternatione aliquando quintum. *Vid. J. P. art. §. fin. & R. A. De Anno. 1654. §. 169. (b) Quod Electores Ecclesiastici præsentent Graduatos, Seculares vero genere Nobiles, & Reliqui Circuli ex dimidia parte Graduatos, ex altera dimidia, Nobiles, observante id Illustri Dn. Rhetio. in J. J. P. Lib. 4. Tit. 1. §. 9. & ex illo Dn. Franckenstein. supr. all. loc.**

DECIMA TERTIA Electorum PRÆROGATIVA consistit in Majorennitate Pupillorum Electoralium, quæ incipit in illis post completum annum decimum octavum. *A. B. Tit. 7. §. 4. ibi: Donec Senior ex eis, legitimam ætatem attigerit, quam NB. in Principe Electore decem & octo annos completos censeri volumus. Conf. Dn. Rhetz. in I. I. P. Lib. 1. Tit. 23. §. 3. Vitriarius in I. I. P. L. 3. T. 11. §. 4. ibique Additiona-*

217

10r. Quod in reliquis Imperii Principibus (paucis exceptis, de quibus B.C.D. Capite fin. agemus. Vid. Additionator. & Vitriar. & Rhetzig. d. l. jung. Myll. ab Erenbach. De Auth. princip. Tit. 29. §. 7. Limn. ad A. B. Tit. 7. §. 2. th. 25. secusest, ceu qui ipso jure ante completum annum 25. non fiunt majorennis, sed manent tam diu sub Curatela, arg. L. 12. §. 43. vers. Nam qui hoc excipit. ff. De Instr. legat. L. 4. §. fin. D. Pen. leg. Vid. Crüger. d. l. Conf. Dn. Stryk. in E. I. F. c. 7. qu. fin. Dn. à Puhel. De Tutel. Elect. & princip. cap. 10. n. 9. & Dn. Horn. in Diss. Feud. 6. §. penult.

- 229 **INSIGNIS PRÆROGATIVA ELECTORVM** est XIV.
- 230 Quod non duntaxat intuitu Superioritatis Territorialis, quo respectu, licet analogice, in reliquos Imperii principes crimen læsæ Majestatis à suis subditis committi, vulgo statuitur, Vid. Carpzov. pr. Crim. p. 1. q. 41. n. 62. Hopp. ad §. 3. 7. De publ. jud. ibique Dn. Stryk. illustr. Lynker in Analect. ad Schweder. §. 2. c. 2. §. 11. seq. Limn. ad A. B. c. 24. §. 1. Obs. 5. sed intuitu etiam Imperatoris, subjective in Electoribus singulis à subdito
- 231 Imperii etiam immediato, licet non suo, crimen læsæ Majestatis committatur, per expressum textum & rationem Aureæ Bullæ. c. 24. pr. ibi: Si quis NB. cum Principibus, militibus vel privatis, aut quibuscunque personis plebeis etiam, scelestam factionem, aut factionis ipsius inierit sacramentum, vel dederit de nece venerabilium & illustrium Principum nostrorum & S. R. Imperii tam Ecclesiasticorum, quam secularium Principum
- 232 Electorum, seu NB. alterius eorum, (nam & ipsi pars Corporis nostri sunt &c.) Ipse quidem utpote NB. MAJESTATIS REVS, gladio feriat, Bonis ejus omnibus Fisco addictis. Conf. Illust. Dn. Lynker. d. l. Schweder. antea cit. Loc. Vitriarius. L. 3. T. 8. §. 23. Rhetz. L. 1. T. 6. §. 23. Stryk. in Not. ad Lauterb. Tit. Ad L. Jul. Majest. voce. Electores. Hopp. cit. loc. Carpzov. pr. Crim. q. 41. n. 88. & in Diss. Feud. 9. q. 3. jung. Crüger. d. Tr. Membro 1. Disc. 9. per tot. cum hoc effectu, ut præter mortis supplicium, bona delinquentis non duntaxat, si læsæ Electoris subditus fuerit immobilia ipsi cedant Electori, sed & in Imperio extra læsiterritorium sita confiscantur omnia, illi adjudicanda Territorii Domino, in cujus territorio sita sunt, etiam si delinquens non fuerit læsæ Electoris subditus, modo imperio subjectus sit. per art. 27. Capit. Leopold. & art. 26. Josephi. ibi: Wir gereden und versprechen auch, daß wir die Churfürsten/ Fürsten und Stände des Reichs/ im gleichen gefreite Reichs Ritterschafft mit ihre nangehörigen Lehen/ sie seynd gelegen wo sie wollen/ von dero selben Vassallen oder Unterthanen ex crimine læsæ Majestatis dieselbe verwircket/ nach

nach ihren Willen schalten/ und walten lassen/ keinesweges aber dieselben zum Rñsfehl. Fisco einziehen die Allodial-Güter auch/ welche ex crimine læsæ Majestatis vorgesehener massen verwickelt seyn/ denen mit den juribus Fisci belehnten/ oder dieselbe sonstendurch beständiges herbringen habenden Churfürsten/ Fürsten/ und Ständen/ welcher Obrigkeitlichen Bothmähigkeit sie gelegen/ nicht entziehen/ sondern die Landes-Obrigkeiten/ und Dominos Territorii mit deren confiscirung gewehren lassen wollen/ Qualis confiscatio bonorum, extra territorium principis non Electoris læ- 233
sitorum, crimine læsæ Majestatis æmula in ipsos à suis Subditis commis-
so, locum non habet. Farinac. Oper. Crim. qu. 112. §. 200. Crüger. d. l. §. 9. ibi-
que all. Harprecht. juncto. Hoppio & Strykio d. l. Nisi & hic princeps in-
tuitu Imperii sit læsus, v. g. Si forte armis Imperio, bellis implicito adsi-
stens Princeps, ab altero occidatur, quo insigni ejus in bello opera, au- 234
xilium & consilio Imperium privetur. Vid. Stryk. & ex illo Hopp. d. l.

Jungi hiſce ELECTORVM PRÆROGATIVI poteſt adhuc (XV.) Unio illa 235
Electorum, quæ Bohemo excepto, Vid. Vitriarius L. 3. Tit. 7. §. 30. ibique
Additionator Crüger. part. Gener. Disc. 2. §. 10. inter Sex Electores, Mo-
guntinum, Coloniensem, Trevirenses, Palatinum, Saxonem, & Brandenburgensem, Ao. 1346. primum Francofurti inita, dein Ao. 1502. Gilhausæ repe-
rita, ac demum 1521. sub Carolo V. in Comitibus Wormatiensibus reno-
vata fuit, Generalis dicta, in oppositione ad Unionem Electorum particula-
rem Rhenensium IV. Moguntini, Coloniensis, Trevirensis ac Palatini, Vesaliæ
ad Rhenum Ao. 1519. tempore interregni initam, quarum utramq; con-
firmatam exhibet Capitulatio Leopoldi art. 6. & Josephi art. eod. verbis:
Gestalt wir dann auch der Churfürsten Gemeine/und sonderbare Rheinische
Berein/als welche beyde ohne das mit Genehmhaltung/ und approbation
der vorigen Rñser rñhmlich aufgerichtet/so wol in diesen/als andern begrif-
senen Puncten/ u. was darüber noch weiters die Herren Churfürsten aller-
seits gut befinden/ u. vergleichen möchten/ auch unsers Theils approbiren u.
confirmiren thun (XVI.) Electoratuum Indivisibilitas, fundata in diserto
textu A. B. c. 25. §. 2. (XVII.) & illimitatum de non appellando, Jus, quo non 237
duntaxat indistincte omnes gaudent juxta tenorem Aureæ Bullæ, c. 8.
& II. sed præprimis hodie vi specialis Privilegii, Renovationis, aut Con-
firmationis Cæsareæ generalis (quam videre est in Capitulat. Cæsarea 238
Ferdinandi. II art. 14. Ferd. III. art. 17. Ferd. IV. art. 15. Leopoldi. art.
18. & Josephi, art. 17. ibi: Sondern Sie alle und iede/ vornehmlich im
Reich/ laut der güldenen Bull/ wie auch des Heil. Reichs Cammer-Ge- 239
richts

richt/Ordnung/ und andre Geseze/ vermögen/ beborab auch einen le-
 240 den bey seinen *Privilegiis de non appellando* lassen/ 2c.) & Novissimo Im-
 perii Recessu *de Anno 1654. §. 111. & 115. & Specialis*, excepto *Treviren-*
si, de quibus fufius agere jam non vacat: Cui volupe est, consu-
 lere plenius singulorum privilegia exponentem potest Blumium in
Proc. Camer. Tit. 47. Tab. 1. Crüger. Part. Spec. M. 2. D. 16. §. 5. Alios-
que passim.

241 Nos missis jam illis *Electorum Prærogativis*, quibus Hi olim vi
Aurea Bullæ, aliarumque Imperii Constitutionum & Privilegiorum
Cæsareorum gavisi sunt, & jamnum hodie inter reliquos eminent Imperii
Principes, paucis adhuc de illis acturi sumus, quibus olim quidem frui-
ti sunt juxta tenorem Aureæ Bullæ, hodie vero amplius non gaudent, s. d. cum
reliquis Imperii Ordinibus eadem habent communia, quorum (1) pertinet
JVS AVRI, ARGENTI & METALLI FODINARVM, *Vid. A. B.*
c. 9. §. 1. quo hodie vigore Juris Superioritatis Territorialis omnes gaude-
re Imperii Status, docet Illustr. Rhetz. in f. I. Lib. 1. Tit. 6. §. 16. & L. 2.
T. 17. §. 2. Additionator ad Vitriar. L. 3. Tit. 18. §. 28. Lit. A. Limn.
ad A. B. c. 9. §. 1. & c. 24. Illustr. Dn. Seckendorff. Im Deutschen Für-
sten Staat P. 3. c. 3. n. 1. & Schweder. Part. Spec. S. 2. c. 15. §. 12. (2)
JVS RECIPIENDI JVDÆOS, per *A. B. c. 9. §. 2. quo tamen & Ho-*
die omnes Imperii Status gaudere, testantur. Illustr. Rhetz. L. 2. Tit.
6. P. §. 17. Schweder. in f. ad f. P. Part. Spec. S. 2. c. 14. §. 17. Vitriarius &
ad illum Additionator. L. 3. Tit. 17. §. 81. Lit. A. Rumelin. ad A. B. P. I. D.
8. tb. 16. Jung. Ord. Polit. de Ao. 1548. Tit. Von Juden/ und ihren Wun-
cher: ibi: Gesehen wollen/ und ordnen/ daß hinführo niemand Juden auf-
zunehmen/ oder zu halten gestattet werden soll/ dann denjenigen / die von
uns/ und dem Heil. Römischen Reich Regalia haben/ und insonderheit des-
falls privilegiret seyn. (3) JVS MONETANDI, *Vid. A. B. c. 10. §. 1.*
quod tamen postea & aliis Imperii Statibus tributum est, sed plerumq;
certis conditionibus, v. gr. quod in altero Monetæ latere contineri
debeat biceps Aquila, cum globo Imperii, vel imagine Ipsius Impera-
toris R. f. De Anno 1559. §. Wie aber Rhetz. d. l. §. 27. Crüger. D. Tr. p.
297. Vbi cum Rhezio docet: Hodie, paucis exceptis Statibus & Civi-
tatibus, Ordines Imperii præscriptum hunc modum usu non servare,
sed suis insignibus ac Effigiibus nomine suo cusos signare nummos.

Tantum de fulgidissimis *Electorum Prærogativis* quibus inter
 alios S. R. J. Principes eminent.

CAPUT III.

Exhibens

Prærogativas Electorum S. R. J. inter se ipsos.

SUMMARIA.

Introitus Fiâ Prærogativis Electoris MOGUNTINI. n. 1.

Prima, quæ reliquos Moguntinus Elector superat Co-Electores, Prærogativa est, quod primum semper inter ipsos obtineat locum. n. 2.

Ne Rege quidem Bohemiæ ipsi hoc nomine litem movente. n. 3.

Moguntinus ab Imperatore Maximiliano I. in Diplomate de Ao. 1498. appellatur Oberste Churfürst. n. 4.

Rationes hujus Appellationis & prærogativæ exhibentur. n. 5. seq.

Moguntinum etiam Collegii Electoralis à Sigismundo Imperatore Decanum dictum fuisse, probatur remissive. n. 6.

Objicitur (I.) quo in A. B. Tit. 3. in fin. & Tit. 20. in fin. Elector Coloniensis primus esse

& dextrum Imperatoris latus claudere dicatur. n. 7.

Responsionem videsis. n. 8. seq.

Objicitur (2.) Quod juxta schema Limnæi & aliorum Elector Trevirensis, Imperatore cum Insignibus in publicum procedente primus præeat, Moguntino demum post Saxonem, Palatinum Bavarum & Brandenburgicum ipsum sequente. n. 10.

Responsionem exhibet. n. 11.

Prærogativæ Moguntini inter reliquos Co-Electores ipsi competunt fere omnes vel vi Archi-Cancellariatus, vel vi Decanatus. n. 12.

Ad Munus ArchiCancellariatus pertinet Prærogativa cum Imperatore hodie decreta Imperatoria (1.) Imperii nomine publica subscribendi. n. 13.

Quod

Quod ut plurimum, imprimis in Cancellaria Aulae Cæsareæ, der Reichs-Hoff-Canzley/ expedit per Vice Cancellarium suum, Illustrer Comitem Leopoldum Ludovicum in Rönigshof. n. 14

Vi dicti Archi-Cancellariatus Moguntinus (2.) Custos & Director est Archivi Imperialis. n. 15. & 22

Tam illius, quod in Camera Imperiali habetur, inque quo asservantur omnia acta judicialia & plerorumq; Principum privilegia. n. 20

In hac Moguntinus per constitutum à se Cancellaria Praefectum, den Verwalter officium suum peragit. n. 21

Quam hujus, quod continet acta publica Imperii Germanici, quæ in Comitibus, Deputationibus, visitationibus, & aliis Imperii conventibus peraguntur, una cum Imperii Matricula, vulgo die Meinsche Canzley/ n. 16

Huic nomine Moguntini præest ab ipso constitutus Vice-Cancellarius Imperii. n. 19

Instrumentum Pacis Westphalicæ, frustra contradicente Di-

rectorio Moguntino, Electori Saxonix, ut in Chartophylacio suo id custodiat, traditum est. n. 17 seq.

Ab utroque Archivo differt adhuc Archivum Imperatoris, quod non Moguntinæ, aut in Camera Imperiali, sed in ipsa Aula Cæsarea asservatur. n. 23
Huic præest, quem solus Imperator, non Moguntinus, constituit, Cancellarius. n. 24

Vigore dicti Archi-Cancellariatus porro Moguntinus solus in Aula Cæsarea præ omnibus reliquis Co-Electoribus Ministrum Vicarium s. Vice-Cancellarium habet. n. 25

Hic non tantum Imperatori, sed & Moguntino Electori jurisjurandi religione obstrictus est. n. 26

Moguntinus vi ejusdem Archi-Cancellariatus in Cancellaria Judicii Aulici Secretarios, Protonotarium, aliasque personas non ad Senatum pertinentes, sed Cancellariæ duntaxat operam navantes constituit, illasque post Cæsarem & sibi quoque juramento obligat. 27. seqq.

Afces-

Affessores Judicii Aulici *solus*
constituit Imperator. n. 28

Contrarium sentire videtur illu-
stris Dn. de Rhez, alique,
quos videsis. n. 29

Itemque Taxas in Cancellaria
Judicii Aulici *solus* regit Mo-
guntinus easque temperat. n. 31

Habet eo nomine in Aula Imperia-
li hodie Taxatorem, qui ipsius
Residens plerumque esse solet.
n. 32. seq.

De hac Taxa ne ipse quidem Im-
perator in præjudicium Mo-
guntini, ceterorumque de illa
participantium, quidquam re-
mittere potest. n. 34

Ad jus Archi - Cancellariatus
porro spectat, quod in Aula Cæ-
sarea per Vice-Cancellarium
suum omnia Memorialia ac
Supplicationes pro impetran-
dis quibuscunque indultis, gra-
tiis, ac Privilegiis accipiat. n. 35

Hæc sibi in manus tradita, solet
Imperator Vice-Cancellario Mo-
guntino transmittere, ut illis
perlustratis, dyjudicet, utrum
ad intimi Consilii, des Râys
serl. grossen und geheimbten
Raths / an vero Aulici, des
Reichs Hofraths deliberatio-

nem pertineant.

n. 36

An idem ius Cancellariatus &
hoc pertinet, quod Mogunti-
nus *solus* in Cancellaria Auli-
ca Acta, Attestata & alia mo-
mentosa pro Imperio expediat.

n. 37.

Et iudicium visitet Aulicum. n. 38

Hodie *solus*, olim vero una cum
Imperatore. n. 39

Author der Grundfeste aliquor
Principes Visitationi iudicii
Aulici simul adhibendos esse,
sed sine lege, urget. n. 40

Consilii Aulici Directorium &
Reformatorium ad Mogun-
tinum pertinet. n. 41

Non minus ac Directorium Ca-
meræ Imperialis, vi cuius
Moguntinus, Cancellariam
Cameræ regit, Ministros,
Præfectos Cancellaria, Proto-
notarios, Notarios, Lectores,
Ingrossistas, Copistas, Recepto-
res und andre Cangelcy und
Leserey Verwandte suo eligit
arbitrio, electosque sibi jureju-
rando devincit. n. 42. seq.

Hiscæ personis omnibus exsolvit
Moguntinus salaria ex Cancel-
laria taxis von denen Canges-
ley-Gefällen / quarum excès-

sum

tum sibi lucro habet, defectum
contra-aliunde supplet. n. 44.

seq.

Vi hujus Directorii à lre Archi-
Cancellariatus dependentis
corrigit idem Moguntinus de-
fectus Cancellariae, & Personas
correctionem meritas, salva
tamen iudicis Cameralis & Af-
fessorum potestate. n. 46

Hocque nomine competit ipsi facul-
tas Camera visitandi, una
cum Convisitatoribus. n. 47

Quorum hi quidem subinde mu-
tantur, Moguntinus vero per-
petuus Camera Visitator audit.

n. 48. seq.

Iuxta Ordinationem Cameralem
singulis annis Camera debebat
visitari. n. 50

Ab anno 1589. non sine maximo
Imperii damno hæ Camera Vi-
sitationes cessarunt. n. 52

Quando Camera Visitatur, Ele-
ctor Moguntinus, seu Visitatio-
nis Director, convocat. n. 51

Visitatio illa Camera, quæ occasio-
ne cujusdam Iudæi, sed dato au-
ro ex voto sententiam in Came-
ra impetraturum gloriantis
Moguntino & Trevirensi
commissa erat, per interposi-

tam Saxonici & Brandenbur-
gici Electoris, de se in re tanti
momenti à Visitationis negotio
non excludendis, illoque solis
Pontificia Religionis Addictis
minime committendo, usque
ad Annum 1688. fuit impedita,
quo funestissimo bello Gallico
Spira occupata, Galli Argenti-
nam acta Cameralia transtule-
runt. n. 53

A Directorio Camerae dependet
etiam Directorium Judicii
Revisorii, vi Archi-Cancel-
lariatus itidem Moguntino,
competentis. n. 54

Camera interpositam revisionem
recipiente, Moguntinus tene-
tur eidem deferre. n. 55. seq.

Revisio peti debet intra 4. Men-
ses à tempore latae sententiæ.

n. 57

Summa revisibilis debet excedere
2000. thaleros non computatis
usuris. n. 58

Revisionem petiturus certam in-
casum succumbentia deponere
in iudicio revisorio summam
debet illam, si vincat receptu-
rus, si vero vincatur, amisu-
rus, n. 69. & 67

Quid si in revisionem petens pau-
per

per sit & tum succumbat? vid.

n. 67

Revisionem petiturus soli Moguntino supplicat, eique exhibet gravamina contra sententiam Cameralem, & petit, ut futuris hanc Revisionem Dominis Revisoribus indicet, illamque Camerae notificet Imperiali, ne pendente revisorio processum, latam à se sententiam exequatur. n. 61

Si causa ipsum concernat Moguntinum, aut ipse petat revisionem, hoc casu præsudet Revisorio iudicio Elector Trevirensis. n. 62

Extra hos casus vero Moguntinus huic iudicio præst, qui revisionem petenti documentum interpositæ revisionis, das Denunciation-Schreiben Camerae insinuandum, edit, intraque tres menses Cæsari & Statibus Imperii, eo anno ad revisionem deputatis indicat, ut Commissarios ac Consiliarios suos acta revisuros mittant ad Camera Imperialem. n. 64

Hisce comparentibus, Assessores Camerae rationes, quibus moti tulerunt talem sententiam in-

dicare admonentur, quibus ponderatis ac cum actis collatis, instituitur à Revisoribus revisio, remotis dictis Camerae Assessoribus, unoque scripto, cum clausula de novis non intermiscendis, unicuique partium ad deductionem concessa, sententia Camerae vel reformatur, vel confirmatur. n. 65

Hanc sententiam non Revisores sed Camera exequitur. n. 66.

Dubitans de victoria, potest renunciare interpositæ Revisioni in Cancellaria Moguntina modo hoc casu refundat expensas. n. 69

A Directorio Camerae porro dependet, quod Moguntinus, Iudicis Camerae impediti vices propter absentiam, Præsides Camerae supplere non volentibus, per suum Assessorem Iudicis munere defungatur. n. 70

Appellatur hic tunc Vice-Præsides. n. 72

Præsides Camerae hodie duo tantum sunt, quorum alter Augustanæ Confessionis, alter vero Pontificiæ Religionis est additus. n. 71

Insignis Electoris Moguntini Præ-

Prærogativa & hac esse nosci-
tur, quod vigore Archi-Can-
cellariatus per Germaniam
in Comitibus imperii universa-
libus solus habeat Supremum
Directorium, das Ober-
Reichs Directorium. n. 73.
Hi hujus Directorii (I.) Status
Imperii omnes ad præviam Im-
peratoris convocationem etiam
ipsi comparentes, aditu ad Im-
peratoriam Majestatem impe-
trato, suoque de adventu Impe-
rii Maraschallo certiore facto,
præsentiam suam per unum ex
Ministris Directorio Mo-
guntino teneantur significare.
n. 74. usque ad n. 84. n. 74.
De Literis Convocatoriis ad Co-
mitia Imperii agitur remissive.
n. 75.
Hæ Literæ non ut olim, verbis im-
perativis, sed hodie blandiori
alloquio temperatis, concipi-
untur. n. 76.
Ægre tulisse Principes, Commissa-
rii Casareum in Comitibus de
Anno 1608, hæ Literas Cita-
tionem ad Comitibus appellasse,
probat ex responso Palatini,
quod videre est. n. 77.
Nam, ut olim, generali aliquo

Edicto hodie amplius ad Comi-
tia vocantur Imperii Status,
sed sigillatim singuli. n. 78.

seq.

Exceptio est in Bohemo Electore,
qui ad universalia Imperii co-
mitia plane non vocatur. n. 80.

seq.

Et in Prelatis ac Comitibus, qui
non singuli, sed sub compel-
latione Directoriorum ad Co-
mitia vocantur. n. 82. seq.

Absentium Electorum Legati
tenentur non tantum. Creden-
tiales literas, & Mandata sua
per Secretarium ad ades Di-
rectoriales Moguntino pro le-
gitimandis ad Consultationes
publicas Personis suis mittere.

n. 84.

An & Principum Legati per Se-
cretarium suas insinuare Mo-
guntino possint Legitimationes,
an vero Ipsimet in persona
has mediante Visitatione exhi-
bere teneantur, videsis. n. 58

Exteri Legati Residentes & Agen-
tes Moguntino in Comitibus,
exhibitis Mandatis Principa-
lium, res suas primum expo-
nunt, earumque urgent apud
ipsum expeditiones discessurique
ante.

ante finitum Convantum, ab ipso veniam petunt. n. 86

Moguntinus vi Supremi in Comitibus Universalibus Directorii, facta ab Imperatore vel ejusdem Commissario Propositionis, Omnium Imperii Ordinum nomine petit copiam. n. 87

Hac accepta dat Moguntinus Vice-Mareschallo Imperii Schedulam convocatoriam, den Ansag-Zettel/ curatq; ad instituendas deliberationes ad certum locum certo tempore Omnes Imperii Status illorumque Legatos convocari. n. 88

Tenorem hujus schedulae exhibet. n. 89

Comparentibus Imperii Ordinibus inque tria separata conclavia discedentibus, colligit Moguntinus vi dicti Directorii vota Co-Electorum, & format inde juxta majora Conclusum Collegii Electoralis. n. 94

Refutatur remissive Lehmannus statuens sub Friderico III. demum circa Annum 1489. Imperii Status in tres Classes & Collegia fuisse divisos. n. 90. seq.

Quo ordine Moguntinus vota in Electorali colligat Collegio, exponit. n. 92

Saxo ultimo loco Moguntini requirit votum. n. 93

Facto concluso Electorali sententiam Collegii dicti Moguntinus vi muneris Directorialis, convocatis auf den Re-und Correlations-Saal/ reliquis Imperii Principibus aperit, illorumque vicissim sententiam per Directorem Collegii Ducalis requirit. n. 95

Expedita ita Re- & Correlatione. Collegii Electoralis ac Principum, ultimo loco per Secretarium Moguntinensem auditur Civitatum Collegium, per Directorii sui Syndicum suam exponens sententiam. n. 96. seq.

De lite inter praefata illa duo & Civitatum Collegia, de Civitatibus vi instrumenti pacis statim ab initio ad Re-& Correlationem admittendis, agitur Remissive. n. 98

Haec Lites ne hodie quidem sopitae sunt. n. 99

Sunt tamen in hunc usque diem Electores & Principes in quasi possessione hujus praerogativae. n. 100

Ad Directorium Supremum Moguntini in Comitibus Universalibus

Bbb bbb b 3

ver-

versalibus porro pertinet, quod
 ex conclusis Collegiorum Mo-
 guntinus Elector conclusum
 Imperii, das Reichs Gutach-
 ten formet. *n. 101*
 Hocque offerat mundatum Impe-
 ratori per Ordinarios Depu-
 tatos. *n. 102*
 Imperator sententiam suam in-
 scriptis mittit Moguntino
 Directorio. *n. 103*
 Moguntinus Vi supremi in Co-
 mit. Univ. Directorii ex Im-
 perii concluso concipit Imperii
 Recessum. *n. 104.*
 Hanc Formulam Recessus Colle-
 gium Electorum solum exa-
 minat ante, quam illa Deputa-
 tis Imperatoris reliquorumque
 Imperii Ordinum praelegatur.
n. 105
 Exemplum ejus allegatur. *n. 106*
 De Lite hoc nomine Inter Electo-
 rale & Reliquorum Statuum
 Collegia orta, ejusque exitu,
 videsis. *n. 107. seqq.*
 Moguntinus Elector peracto hoc
 Examine, petit deputari, qui-
 bus ab ipso conceptus praelegatur
 Recessus. *n. 109*
 In pleno consessu, & per Depu-
 tatos probandum esse conce-

ptum Recessus Imperii, urserunt
 quidem aliqui Statuum, sed ha-
 tenus sine effectu. *n. 110. seq.*
 Non tenentur Statuum Deputati
 precise Formulam Recessus
 approbare, sed possunt libere dis-
 sentire, imo, si quid insertum,
 quod sibi praejudicare putant
 de super protestari. *n. 112. seq.*
 Exemplum istiusmodi protestatio-
 nis exhibet. *n. 113*
 Prævia istiusmodi approbatione
 Recessus in Cancellaria Mo-
 guntina in membranis descri-
 bitur & praelegente Cancellaria-
 rio Moguntino publicatur
 manusq. Secretarii Mogunti-
 ni nomine Statuum Imperii sub-
 scribitur & subsignatus infer-
 tur Cancellariae Imperatoris &
 Imperii. *n. 116. seqq.*
 Modus hodiernus subsignandi
 refertur. *n. 113*
 Copia hujus Recessus tantum ad
 Mandatum Imperatoris Came-
 ra Imperiali transmittitur,
 non Originale. *n. 120*
 Ante ejus insinuationē Camera ob-
 servare in judicando non tene-
 tur Novellū Imperii Recessum. *n. 122*
 Ad Prærogativam, quam Mo-
 guntinus in universalibus Im-
 perii

perii Comitibus habet, & illud spectat quod solus Moguntinus Cancellarius & Secretarius Mensæ Directoriali in comitiis Imperii universalibus assidant. n. 123

Quodque curam solo Moguntino in hisce Comitibus Reservationes, Protestationes, Denunciationes, Requisitiones & id genus alia fiant & ejus Directorio Electorum, Principum & Ordinum Imperii Literæ Memoriales, Desideria, Commonitoria, Postulata & omnes Omnium Petitiones & Supplicationes tradantur. n. 124

Decima Tertia Moguntini Prærogativa est, quod gaudeat Directorio postarum per totam Germaniam. n. 125

Ejus Intuitu Ministri Moguntini Secretiores à solutione vectigalis Literarum sunt immunes. n. 126

Decima Quarta Moguntini Prærogativa est, quod Vi Archicancellariatus per Germaniam cum Imperatore accipiat decimam partem ex exactionibus Judæarum. n. 127

Decima quinta, quod alium in hoc munere substituere possit. n. 128

Decima Sexta, quod omni tempore etiam extra conventus publicos So-

lus placitum Electorum requirat. n. 129

Decima Septima, quod tempore interregni cum Vicariis præcipue Reip. invigilet. n. 130

Decima Octava, quod gaudeat Directorio in Collegio Electorali in Diæsi Deputationum & Electionum, ejusq; intuitu quæ hujus Collegii Senior & Decanus omnes Co-Electores tum ad Comitæ Collegialia, tum Electoralia convocet, & certum ipsis conventus diem determinet. n. 131

Vi hujus Directorii proponit in Collegio Electorali, recipit iusjurandum à Co-Electoribus, colligit vota, enunciat Electionem, conficit Capitulationem, & imponit Comitibus finem. n. 135

Reliquæ, quæ Moguntino tribuuntur Prærogativæ, quædam sunt certæ, ut coronandi Regem Romanum eumq; ungendi & consecrandi, actu Coronationis in Diæcesi Moguntina hodie expediendo. n. 134

Item quod gaudeat jure stapule & jurisdictionis über das Markt Schiff. n. 139

De privilegiis hujus navis agitur. n. 137

Nec non quod subditi ipsius sine speciali consensu aliis se in clientelam dare non possint. n. 139

Quaedam Prærogativæ sunt Dubiæ, v. gr. quod Moguntinus gaudeat jure primarium precum nec non gaudeat jure Domini Mæni. n. 140. seq.

Quaedam plane Nullæ sunt, v. g. quod jure luendi die Reichs-Pfandschiffen & privilegio contra omnia privilegia gaudeat. n. 142. seq.

De Prærogativis ELECTORIS TREVIRENSI agitur. n. 144. seqq.

Prima ejus Prærogativa est, quod gaudeat jure Archi-Cancellariatus per Galliam & Regnum Arelatense. n. 144

Quid per Galliam intelligatur vid. n. 145

Hinc titulus videtur hodie esse otiosus. n. 148

Secunda Prærogativa est, quod in solenni Curia Imperatoris in suo Archi-Cancellariatum celebrata, omnium Archi-Cancellariorum sigilla baculo appensa gestet. n. 149

Tertia Prærogativa est, quod in Electione Regis Rom. gaudeat primo voto. n. 150

An hoc votum Gallia nomine det, videbis. n. 151

Rationem decisionis dat. n. 152

At Objectiones traditas. n. 153

Et n. 155

Respondetur. n. 154. & 159

Quarta Prærogativa est, quod gaudeat primo loco ante Coloniensem. n. 158

Ratio ejus subjicitur. n. 159

Objectioni mota. n. 160. seqq.

Respondetur. n. 163. seqq.

Quinta Prærogativa est, quod sedeat ex opposito & lineari directione versus Imperatoris faciem, & in directa diametrali linea ante Regem Rom. transeat illis solum modo intermediis, qui Regalia portant insignia. n. 166. seq.

Sexta Prærogativa est, quod Trevirensis, Moguntino in actis revidendis vel ipsomet, vel ratione sua Ecclesie aliquod interesse habente, munus revisionis peragat. n. 168

Septima Prærogativa est quod omnia imperii feuda, in suo Archi-Episcopatui vacantia, ad Trevirenses devolvantur. n. 169

Octava Prærogativa est; Quod pretendat Dominium Moselle. n. 170

ELE-

ELECTORIS COLONIENSIS Prærogativa Prima est, quod in Electione novi Regis Romanorum ipsi competat secundum votum. n. 171

Secunda Prærogativa est, quod jure coronandi Regem Rom. solus gaudeat, si in Dicecesi Coloniensi Imperator coronetur, & si in tertio loco ipsi diadema imponatur, alternis vicibus cum Moguntino hoc jus exerceat. n. 172

Ad Objectionem, n. 173

Respondetur, n. 174

Tertia Prærogativa est, quod sit Archi-Cancellarius per Italiam, licet hodie æq. ut Trevirensis magis titulo, quam re hoc munere splendeat. n. 175. seq.

Quarta Prærogativa est, quod in Provincia sua & Archi-Cancellariatu, unq. etiam in Gallia solenni Curia celebrata, dextrum Imperatoris latus claudat. n. 177

Quinta Prærogativa est, quod Curia solenni in suo Archi-Cancellariatu celebrata, totus omnium Archi-Cancellariorum sigilla baculo appensa gestet, majusque sigillum, durante solen-

ni convivio, collo appensam habeat. n. 178

Sexta Prærogativa est, quod ejus subditi sint privilegiati contra Rotuvilense & alia extranea Consistoria tam in realibus, quam personalibus actionibus. n. 179

Septima Prærogativa est, quod Coloniensis cum Trevirensi, vacante Archi-Cancellariatu Moguntino, maxime in Comitibus sibi id sumant, ut vices Archi-Cancellarii Germanici alternantes obeant, reclamante tamen Imperii Archi-Mareschal- lo. n. 180

Octava Prærogativa est, quod inter alios Titulos Coloniensis etiam Titulo Ducis Westphaliæ & Angariæ utatur. n. 181

Primus Secularium Electorum est Rex Bohemiæ. n. 182

Ratio additur, n. 183

Rex Bohemiæ est verus Elector Vid. n. 185

Rationes dubitandi iraduntur, n. 183. seq.

Prima ejus Prærogativa est, quod in Electionis negotio primo loco votum suum dicat inter Electores Seculares. n. 186

Ccc ccc c

Rejici-

Rejicitur sententia statuentium, hoc procedere tantum in casu Votorum discordantium. n. 187. seq.

Secunda Prærogativa est, quod in Conventibus Imperii publicis omnes externos Reges, ipsamque Imperatricem præcedat. n. 188.

Tertia Prærogativa est, quod sit Archi-Pincerna Imperii, & vi hujus Officii in Celebratione Curie Imperialis primum potum Imperatori porrigat. n. 189.

Quarta Prærogativa est, quod ob Regalem, qua fulget dignitatem in Sessionibus à dextro Imperatoris latere immediate post Electorem Ecclesiasticum ad dextrum Imperatoris latus sedentem, inter omnes Seculares primum obtineat locum: In Processionibus vero solennibus nil quidem præferat Imperatori immediate vero post imperatorem incedat. n. 192.

Quinta Prærogativa est, quod Imperii Contributionibus & Oneribus non sit obnoxius. n. 193.

Sexta Prærogativa est, quod gaudeat & jure Nobilitandi cum Comite Palatino Rheni, ita ut ab illis Nobilitati, tales censeantur in toto Imperio Romano. n. 194.

Septima Prærogativa est, quod Investituram & Regalia non in Aula Imperatoris petere teneatur, sed in Regni finibus, aut vicinis locis possit eadem suspicere. n. 195.

Aliam prærogativam ratione Investituræ tradit. n. 196.

Octava Prærogativa est, quod jus monetandi impune aliis locare possit. n. 197.

Nona Prærogativa est, quod multi Cō-Electorum, Ducum & Comitum certorum bonorum intuitu ejus sint Vasalli. n. 176.

Prima ELECTORIS BAVARIÆ Prærogativa est, quod ex instr. Pac. hodie inter Seculares Electores secundum, alias vero quartum habeat votum. n. 177.

Secunda ejus Prærogativa est, quod sedeat ad dextram Imperatoris post Regem Bohemie. n. 178.

Tertia Prærogativa est, quod in solenni Processione Imperatori præferat Imperii Pomum. n. 179.

Quarta Prærogativa est, quod sit S. R. J. Archi-Dapifer, & in solenni Curia IV. scutellas argenteas, cibis repletas, reponat in Mensam Cæsaream. n. 181.

Num Jus Vicariatus, judicis Imperatoris, & Wildfangiatus jure, & unde prætendat Bavarus, videsis. n. 182. seqq.

Quinta Prærogativa est, quod Bavarus hodie sit perpetuus Hispaniarum in Belgio Provinciarum Gubernator. n. 187.

Et quod Bavarus cum Archi-Episcopo Salisburgensi sint Directores Circuli Bavarici. n. 188.

Prima SAXONICI ELECTO-

RIS Prærogativa est, quod sit Archi-Marescallus Imperii. n. 189

Elector Sax. prætendit vi Archi-Marescallatus (1) ut Cesare expeditionem bellicam suscipiente, ipse ordines instruat (2) Præferat præsentì Imperatori Vexillum Maius (3) Ut in Electoralibus Convenciis præspiciat Statibus de alimentis & Hospitiis (4) Ut in Comitibus Imperii ipsi præsentì mittat Moguntinus Schedulam indicatoriam. (5) Ut durantibus Comitibus exerceat jurisdictionem Criminalem in omnem Electorum & Statuum Familiam (6) Ut sit Judex & Patronus Buccinatorum. (7) Ut in solennibus Processionibus Imperatori immediate præferat gladium evaginatum. (8) Ut per Marescallum Imperii curam habeat excubiarum, quo legitime ordinentur, & distribuuntur à n. 214. usque ad n. 224.

Secunda Saxonis Prærogativa est, quod quintum in Comitibus votum habeat. n. 225

Tertia Prærogativa est, quod tempore Coronationis ante portam Curia equo in acervum avenæ, suis sumptibus præparatum vehatur. n. 226

Quarta Prærogativa est, quod ipsi competat Vicariatus vacante Imperio in locis Jure Saxonico utentibus. n. 227

Quinta Prærogativa est, quod non

solum mortuo, sed etiam absente Moguntino sibi vindicet Directorium Collegii Electoralis. n. 228

Sexta Prærogativa est, quod gaudeat Directorio in Comitibus causas Religionis A. C. concernentibus. n. 229

ELECTORIS BRANDEBURGICI Prærogativa Prima hæc est, quod sit Imperii Archi-Camerarius. n. 231

Utitur titulo Großmächtigster. n. 232

SECUNDA Prærogativa est, quod in Processionibus Imperialibus gerat sceptrum. n. 234

An sceptrum sit insigne Familiare Domus Brandenburgicæ videfis. n. 236

Tertia Prærogativa est, quod in solenni Curia Cesari exhibeat pelvim. n. 238

Quarta Prærogativa est, quod in Circulo Saxonico Superiori cum Electore Sax. & Ducibus Saxo, Gothanis & Weimariensibus gaudeat Directorio, nec non in Circulo Westphalico cum Palatino Neuburgico. n. 239

Quinta Prærogativa est, quod in suo territorio possit nova telonia constituere & vetera adaugere. n. 240

Sexta Prærogativa est, quod Domus Brandenburgica sex vota habeat. n. 241

An etiam ratione Episcopatus Camienensis adhuc aliud eidem votum competat, videfis. n. 242

Cur de NONI ELECTORIS hic
Prærogativis hic non agatur, vide.

n. 243

Prima ELECTORIS PALATI-
NI Prærogativa est, quod sit Ar-
chi-Thesaurarius Imperii. n. 244

Secunda, quod loco Pomi Imperia-

lis Imperatorii præferat Coronam.

n. 245

Tertia, quod in solenni Coronationis
actu missilia spargat in vulgus.

n. 246

Quartam cum reliquis videbis. n. 247.
seqq.

Recensitis proximè præcedaneo Capite fulgidissimis ELECTORVM,
quibus HI INTER ALIOS S. R. I. PRINCIPES eminent, PRÆROGATIVIS,
electæ Methodi jam postulat ratio, ut hoc Capite, cum opus jam
sub manibus, ut fieri assolet, ultra mensuram Disputationis creve-
rit, qua fieri potest, exponam brevitate plerasque PRÆROGATIVAS,
quibus IPSI ELECTORES præcipuo INTER SE pollent jure, initium ab
ELECTORE MOGVNTINO facturus.

- 2 Inter hujus PRÆROGATIVAS merito refertur (1.) quod à Cæsa-
re secundus, cunctos inter COELECTORES *primum* semper obtineat
locum, nemine, ne Rege quidem Bohemiæ, ipsi hoc nomine litem
movente. Illustr. Baro Bœneburg. in MS. exque illo Bœcler. in Not. S.
3 R. 7. Lib. 6. c. 5. & Vitriat. in Inst. Jur. P. Lib. 3. Tit. 10. pr. jung. Rumelin.
ad A. B. Part. 3. Diff. 1. Tb. 4. in Add. Urban. de Elect. c. 4. §. 2. Limn. de
Jur. Publ. Tom. 1. L. 3. c. 4. Excell. Dn. Wagenfeil. de S. R. 7. summ. Offic.
C. 3. pag. 13. Vnde etiam ab Imperatore Maximiliano in Diplomate de
Ao. 1498. vocatus fuit: Oberster Churfürst. Irenicus ad Burgold.
4 Disc. 19. p. 173. Illustr. Dn. Lyncker. in erud. Diss. De Mun. Direct. circa
negot. Imp. c. 5. p. 25. in fin. supr. laud. Dn. Wagenfeil. d. Tract. c. 3. p. 13.
jungatur Bœcler. Schweder. & Vitriarius d. l. Tum, quia dignitatem
5 & Officium Archi-Cancellarii per Germaniam sustinet; A. B. Tit. 2. §.
6 2. juncto art. 5. §. 20. Inst. Pac. & R. I. A. 1555. §. 65. Tum, quia Collegii
Electoralis Decanus est, quo nomine à Sigismundo Imperatore di-
ctum fuisse, legere est ap. Lundor. Act. Publ. Tom. 2. Lib. 1. a. 2. n. 21.
Confer. Schweder. in Introduct. ad 7. P. Part. Spec. Sect. 2. c. 4. §. 1. & Il-
7 lustr. Dn. à Rhetz. in I. I. P. Lib. 1. Tit. 8. §. 3. cum Magnifico Dn. Lyn-
ckero d. diss. pag. 26. Non obstante, quod (1) COLONIENSIS primus es-
se, & dextrum Imperatoris latus claudere dicatur in A. B. Tit. 3. in fin.
8 & Tit. 21. in fin. Resp. enim est, id obtinere extra Germaniam, non in
Germania, in qua Moguntino soli hæc prærogativa competit d. ll. jung.
illustr.

Illustr. Dn. Coccejus in *Prudentia Jur. Publ.* c. 10. §. 10. excepta tamen Provincia Coloniensi *Rumelin. ad A. P. 3. D. sp. 1. th. 4. in add. ibique citati DDres. quibus jung.* Illustr. Coccej. *Jur. publ. prudent.* c. 14. §. 16. in fin. Nec obstat (2) quod juxta Schema *Limnæi Tom. 3. Jure p. c. 4. n. 18. Wagenfeilii de Summis, S. R. J. Official. c. 8. §. 6. Rumelini. ad A. B. Part. 3. Diff. 1. §. 5. in Addi. Arum. ad Tit. 21. & 22. Carpzov. d. L. Reg. Germ. S. 5. c. 13. n. 7. seq.* Elector TREVIRENSIS, Imperatore cum insignibus Imperialibus in publicum procedente, primus præeat, Moguntino demum post Saxonem Palatinum, Bavarum & Brandenburgicum illum sequente: Resp. enim est: Inde non magis inferendum esse, Moguntinum loco & procedendi ordine vinci à Trevirensi, ac Ipsum Imperatorem, quem Trevirensis cum recensitis Co-Electoribus æque, ac Moguntinum, dextrum Imperatoris latus cludentem, præcedit.

Sicuti autem primum inter Collegas locum jure prætendit merito Moguntinus, ita reliquas, quibus fulget, Prærogativas fere omnes, vel vi *Archi-Cancellariatus vel Decanatus Collegii Electoralis* exercet: Ejus enim vigore (2) olim solus, hodie una cum Imperatore Decreta Imperatoria, in Comitibus & Conventibus aliis, Imperii nomine publicanda, subscribit & subsignat vel ipse, vel per suum Imperii Vice-Cancellarium, hodie illustrem Comitem, Leopoldum Ludovicum in KönigsEck, Sacræ Cæsareæ Majestatis Consiliarium Intimum, in primis in Cancellaria Aulæ Cæsareæ, in der Reichs-Hof-Canzley. Dn. Schweder. d. l. c. 4. §. 2. Dn. Crüger. de *Fulgentiss. Novemp. jurib. Part. Spec. Membr. 2. Disc. 4. §. 3. Rhetz. d. l. §. 2. add. Bœcler. & Vitriar. d. I. I. Sprenger. d. Jur. Publ. p. 250.* (3) Est Custos & Director *Archivi Imperii*, tam illius, quod continet acta publica Imperii Germanici (excepto Unico Pacis Westphalicæ Instrumento, Directorio Moguntino frustra contradicente, Electori Saxonæ tum temporis, ut in chartophylacio suo custodiat, tradito, Vid. Fritsch. p. 2. *Elect. Jur. Publ. c. 14. §. fin. & ex illo Dn. Crüger. de Fulgid. Novemp. Jur. Part. Spec. Membr. 2. Disc. 4. p. 210.*) quæ in Comitibus, Deputationibus, Visitationibus, aliisque Imperii Conventibus peraguntur, una cum Matricula Imperii, vulgo die *Möynische Canzley* appellari soliti. Vid. *Limn. ad Capit. Caroli V. p. 19. v. 6 & ad Capitul. Ferdinandi III. p. 783. Additionat. in Not. ad Vitriarii J. J. P. Lib. 3. Tit. 17. p. 845. & Schweder. d. l. c. 4. p. 772. cui nomine Electoris Moguntini præest ab ipso constitutus Vice-Cancel-*

- 20 *larius Imperii, Limn. ad A. B. C. 27. Obs. 5. 6. Schweder. d. l. ; Quam*
hujus, quod habetur in Camera Imperiali, inque quo asservantur omnia
 21 *acta judicialia, nec non plerorumque Principum privilegia, ad ho-*
rum instantiam sub Camera sigillo edenda : In hoc Moguntinus of-
ficium suum peragit per institutum à se Praefectum Cancellariae, vulgo
den Berwalter dictum, vid. Addition. ad Vitriar. & Schweder. d. ll.
 22 *ubi recte notant : Cum hoc duplici Imperii Archivo, quod utrumque*
dirigere diximus Moguntinum, qua Imperii per Germaniam Archi-
Cancellarium, Vid. praeter allegatos Illustr. Rhetz. d. Tr. Lib. 1. T. 8. §. 2. &
Lib. 1. T. 9. §. 3. Exc. Dn. Lyncker. in Diss. de Mun. Direct. §. 3. Engelbrecht
De Jur. Archiv. §. 5. Ruland. De Commissar. L. 5. c. 4. Urban. De Elect. c. 4.
 23 *§. 2. Crüger. d. Tr. p. 210. & 211. & Bœcler. d. Tr. p. 134. minime confun-*
dendum esse Archivum ipsius Imperatoris, quod non Moguntiae, aut in
Camera Imperiali, sed in ipsa Aula Caesarea asservatur, & cui non Mogun-
 24 *tinus Elector praest, sed, quem solus Imperator propria autoritate prae-*
ficit, Cancellarius (4) Vi hujus Archi-Cancellariatus solus inter omnes
 25 *Co-Electores in Aula Caesarea Ministrum ac Vicarium seu Vice-Can-*
 26 *cellarium habet, non tantum Imperatori, sed sibi etiam sacramenti re-*
ligione obstrictum. vid. Privilegium Maximiliani 1. de A. 1509. Confer.
Capit. Leopold. art. 40. Josephi art. 39. Illustr. Rhetz. in J. J. P. Lib. 1. Tit. 8.
 27 *§. 2. Vitriar. & Bœcler. d. ll. (5) Secretarios in Consilii Aulici Cancel-*
laria, Protonotarium, aliasque Personas (exceptis tamen ejusdem
Assessoribus, quos solus constituit Imperator, sibi que etiam soli jure juran-
 28 *do obligat, vid. R. H. O. Tit. 1. §. und weils dann allein uns Conf. Dn.*
 29 *Schweder. d. Tr. Part. Spec. Sect. 1. c. 12. §. 3. Crüger. d. Tr. p. 213. Secus*
ac opinantur Illustris Rhetz. d. Tr. Lib. 4. Tit. 4. §. 5. Wehner. in Obs.
Pract. Voc. Hoff-Gericht / Thom. Michael. De Jurisdic. concl. 28. Bur-
gold. p. 2 D. 20. n. 18. & Franc. Frider. ab Andler. Sac. Caf. Majest. Consil.
 30 *Imper. Aulic. in Jurispr. L. 2. T. 1. P. 1. §. 8.) Non ad Senatum pertinentes,*
sed Cancellariae operam navantes, constituit, postque Caesarem sibi
quoque juramento obstringit. vid. supr. alleg. Capit. Leopoldin. §. 40. &
Joseph. §. 39. ibi: Wollen auch in Bestell- und Einschung unserer Reichs-
Hof-Canzleyen / so wol mit des Reichs Vice-Canzlers / als der Secretari-
en Protocollisten / und aller andern zu der Reichs-Hof-Canzleyen gehöriger
Personen / unsern lieben Neven den Churfürsten zu Maynz / als Erb-Canz-
lern durch Germanien / in der Ihm allein desfalls zustehenden Disposi-
sion, unter was Vorwand es sey / keinen Eingriff und Verhindernis thun /
darin

Darin einigen Ziel/ oder Maß geben/ 2c. Schweder. Crüger. Vitriar. Bœcler. & Rhetz. d. II. (6) *Taxas Cancellariæ solus regit ac temperat, art. 31*
45. Leopoldina & 44. Josephiana Capit. ibi: Als wollen wir zu dessen wei-
 teren Verhütung neben des Hn. Churfürsten zu Maynz Liebden/ die allein
 NB. als Erbk. Cansler disfalls nachzulassen/ und Moderation zu thun be-
 rechtiget seyn/ 2c. *eo nomine in Aula Imperiali hodie Taxatorem habens,*
qui ipsius Residens plerumque esse solet, ne ipso quidem Imperatore 32
quidquam de ista Taxa, in qua Moguntinus ac reliqui de illa partici- 33
pantes jus habent quæsitum, remittere valente. vid. d. Capitulationes §. 34
45. & 44. Rhetz. d. Tr. Lib. 1. T. 8. §. 2. Crüger. d. l. (7) Similiter ejus in-
tuitu in Aula Cæsarea omnia Memorialia, ac Supplicationes omnes
pro impetrandis quibuscunque indultis, gratiis, privilegiis &c. Ipsius 35
Imperii Vice-Cancellario offeruntur, quæque ipsi Imperatori non raro in
manus porriguntur, Cæsarea Majestas Vice-Cancellario solet transmit- 36
tere, perlustratis iis dijudicatu, utrum ad Consilii intimi, des Kays-
serlichen Grossen und geheimbten Raths / an vero Aulici, des Reichs-
Hof-Raths deliberationem pertineant. vid. Ferdinandi III. Verneuerte
Reichs-Hof-Raths-Ordnung art. 3. ibi: Alles andre/ es seynd verschlos-
 sene Schreiben/ oder was keine gerichtliche Process-Sachen belanget/ soll
 unsern Reichs-Hof-Vice-Canslern/ wie von Alter Herkommen/ eingerei-
 chet werden. Welcher darauf diejenigen Schreiben so im Reichs-Hof-
 Rath zu berathschlagen/ signiren/ und in einen verpitschafften fasciculo
 unserm Præsidenten iederzeit zuschicken soll. Conferatur Dn. Crüger. d.
Tr. P. spec. Membr. 2. §. 3. p. m. 112. (8) Solus in Cancellaria Acta, Atte- 37
stata, & alia momentosa pro Imperio expedit Bœcler. d. Tr. p. 134.
 Schweder. d. l. p. 773. Aulicumque (9) *visitat judicium ad ductum,* 38
Instrumenti Pac. Osnabr. art. 5. §. 56. ibi: *Visitatio consilii Aulici fiat ab Ele-*
ctore Moguntino toties quoties opus & Capit. Leopoldin. art. 42. juncta Jose-
phiana art. 41. ibi: Auch sollen und wollen wir keinesweges dargegen seyn/
 daß der Reichs-Hof-Rath/ durch die Churfürsten zu Maynz nach besag-
 des Friedens-Schluß visitiret werde/ 2c. olim, una cum Imperatore, *vid. 39*
Capit. Ferdinandi, hodie solus, ut ut, sed sine Lege, aliquot Principes simul 40
Visitationi adhibendos esse, asserat Author der Grundfeste vid. Crüger.
dict. Tr. p. m. 213. Vbi simul addit, totius (10) Consilii Aulici Directo- 41
rium & Reformationem ad Electorem Moguntinum pertinere; Illud
 vero extra omnem dubietatis aleam positum est, vigore dicti *Archi-*
Cancellariatus per Germaniam (11) Moguntino præ omnibus aliis Co- 42
 Ele-

- Electores competere *Directorium Camera Imperialis*, vi cuius solus
 43 (a) *Cancellarium in Camera* regit, ejusque Ministros, Praefectos Cancellariae, Protonotarios, Notarios, Lectores, Ingrossistas, Copistas, Receptores, und andre Cangeley und Leserey Berwandte suo eligit arbitrio, electosque sibi jurisjurandi religione devincit. vid. *Litterae Cardinalis Alberti Moguntini ad Caesarem Carolum V. scriptae, juncta confirmatione Maximiliani I. & Caroli V.* des Erzh. Cansler. Amts. Würde Addatur O. Cam. p. I. Tit. 26. §. 1. ibi: Ordnen und wollen wir/das durch unsern Neven/den Erzh. Bischoff zu Maynz/ als NB. Erzh. Canslern/ ein erbar/ fleißig und geübte Person/ etc. zu einem Verwalter dergleichen sey redliche/ deren 2. Protonotarii, zwey Notarii und zwey Lesere des Cammer. Gerichts seyn sollen zu iederzeit auf und angenommen werden/ Confer. §. 5. & Schweder. d. tr. Part. Spec. S. 2. c. 4 p. 773. Vitriar. in J. J. P. Lib. 3. Tit. 10. §. 12. Boecker. in Not. S. R. J. Lib. 4. c. 5. p. 176. Rhetz. in J. JP. Lib. 1. Tit. 8. §. 2. Crüger. d. Tr. Part. spec. Membr. 2. Disc. 4. pag. 213. Gastel. de stat. publ. Europ. c. 9. §. 44. Wagenfeil. de Official. S. R. J. Summis c. 3. p. 14. (b) His omnibus salaria sua ex Cancellariae taxis, von denen Cangeley. Gefällen exsolvit. vid. *Ord. Cameral.* p. 1. Tit. ibi: Der Verwalter und andere Personen der Cangeley sollen durch unsern Neven den Erzh. Bischoff zu Maynz/ Churfürsten NB. als unsern und des Heil. Reichs durch Germanien Erzh. Canslern/ besoldet und unterhalten werden/ etc. earundem excessum sibi reservando, defectum vero aliunde supplendo. Crüger. d. l.
- 45 (γ) Corrigit & punit tum defectus ipsius Cancellariae, tum Personas
 46 correctionem meritas, salva tamen *Judicis ac Assessorum* potestate. Wagenfeil. Crüger. Rhetz. & Schweder. d. l. l. eoque nomine per Observatorem, den Verwalter admonitus, una cum Commissariis & Visitationibus. *Visitationes Camerae* instituit, R. J. d. An. 1654. S. folgendes 104. ibi: Die bey unsers Kayserlichen und des Heil. Reichs Cammer. Gerichts Cangeley und Leserey befindliche Mängel und Unordnungen/ und wie derselben abzuheffen/ etc. Sintemahlen unsers Neven des Churfürsten zu Maynz Liebden tragenden Erzh. Cansleriat. Amts halben/ vermög der Reichs. Constitution und Observanz die Bestellung und Visitation derselben obliegt. So werden sie auch nicht unterlassen dero zu Beförderung der heil. amen Justitz im Reich tragenden sonderbaren Eysfer und Begierde nach/ mit allen Fleiß darob und daran zu seyn/ damit/ jetzt und ins künftige ermelte Cammer. Gerichts Cangeley nicht allein mit qualificirten Personen ersetzt sondern NB. auch alle andre dabey befindliche Mängel und

und Gebrechen/sonderlich der Acten-Protocollen/ auch deren mehr emsigen Completuren halber/ vermittels ordentlicher Visitation förderlich remediret werde: Allermassen Sie Sich dann hiezu erbietig gemacht: Wagenfeil. Schweder. d. l. ita, ut quanquam alii ipsi adjuncti *Convitatores* subinde *mutentur*, *Moguntinus* tamen *solus* sit *perpetuus* *Camerae* *Visitator*. Bœclerus *secutus* *Bœneburgium* *L. 4. c. 5.* & ex eodem *Vitriarius* d. l. Wagenfeil, d. *Convent. Deput. §. 10.* ubi notandum: Licet juxta *Ordinationem* *Cameralem* *p. 1. Tit. 50.* singulis annis *Visitatorum Camerae* *Conventus* ad *Kalendas Maji* *convocante* *Electore Moguntino* *Urban. d. Elect. C. 4. §. 9.* Wagenfeil. d. l. §. 29. & Rumelin. *ad A. B. Part. 2. D. 3. th. 26.* ceu *Directore* *Visitatorum Camerae* *Imperialis* *vid. R. J. d. 51 A. 1654 in fin.* *Illustr. Lyncker. in Diss. d. Mun. Direct. Capit. 3.* adornari *debeat*, has tamen *Camerae* *Visitationes* ab An. 1589. cum maximo Imperii detrimento cessasse, Rumelin. *ad A. B. Part. 2. Diss. 2. th. 26.* & in *Add. in fin.* illa etiam, quæ ante ultimum bellum Gallicum occasione *cujusdam* *Judæi*, qui per aurum ex voto se sententiam ab *Assessoribus Camerae* impetraturum esse gloriatus erat, *Moguntino* & *Trevirensi* commissa erat, ob interpositam *Saxonici* ac *Brandenburgici* *Electoris*, de se in re tanti momenti à *Visitationis* negotio non excludendis, illaque solis *Pontificiæ* *Religioni* *Addictis* minime committendo, impedita usque ad Annum 1688. quo Galli occupata *Spira* *Argentina* acta *Cameralia* transtulerunt. (6) Hucque pertinet *Directorium* *Judicii* *Revisionis*, contra sententias in *Camera* *latis* legitime adornandi: Ut ut enim quidem penes *Electorem* *Moguntinum* non stet, utrum petitam recipere, an vero rejicere velit *Revisionem*, sed *Camerae* ea de re arbitrium sit, *vid. Reinking. de R. S. & E. Lib. 2. C. l. c. 15. n. 30 ibique præjudicium* & Rumelin. *ad A. B. supr. cit. loc. th. 24. in Add. Lit. C.* eaque *Revisionem* recipientem, teneatur *Moguntinus* interpositæ deferre *Revisionem*, *vid. Rhetz. in Inst. J. P. Lib. 4. Tit. 21. §. 14.* *Revisionem* tamen petiturus intra IV. Menses à die *late* *sententiæ*, summa revisibili existente, i. e. excedente 2000. thaleros, non computatis usuris, *R. J. De A. 1654. §. 127.* certa que summa in casum succumbentiæ deposita. d. *R. J. §. 126.* soli *Moguntino* *Electori* (excepta causa ipsum *Moguntinum* *Electorem* concernente, qua in tum *Revisorio* præsidet *Judicio* *Electori* *Trevirensis*, *vid. R. A. d. Anno 1549. §. Als auch uns Wagenfeil d. S. R. J. summ. offic. c. 3.* Rumelin. *ad A. B. d. l. Th. 21. Lit. B. in add. ibique allegat. DD. Vitr. Lib. 4. Tit. 6. §. 38.* aut ipso *Moguntino* *Revisionem* petente, Rumelin, *62*

Ddd ddd d

d. l.)

- d. l.) supplicat, eique exponit, qua ratione per sententiam Cameralem sit gravatus, petitque, ut hanc Revisionem futuris Revisoribus indicet, eamque Camera Imperiali notificet, ne Hæc à se lata executioni interim mandet sententiam; Quo facto, *Moguntinus*, ceu qui solus *judicio Revisorio* præest, d. R. J. §. 125. documentum interpositæ Revisionis, vulgo das *Denunciation-Schreiben* / Camera insinuandum edit, (quod postea à petente dictæ Camera ad sistendam executionem insinuatur) intraque tres menses Cæsari & Statibus Imperii, eo Anno ad Revisionem deputatis, indicat, ut Commissarios ac Consiliarios suos ad Camera mittant Imperialem acta revisuros, quibus comparentibus, Assessores, qui de lata retulerunt sententia, illamque conceperunt, rationes ejus edere tenentur Revisoribus,
- 63 *Ord. Cam. P. 3. Tit. 53* darauf sollen alsobald / qui hisce ponderatis, & cum actis collatis, remotisque dictis Assessoribus, Revisionem instituunt, unoque scripto cum conditione *de novis non intermiscendis* unicuique partium ad deductionem indulto, sententiam Camera vel reformant vel confirmant, quam utramque Camera executioni dare tenetur, deposita à Revisionem petentibus pecunia, *priori casu* ipsis restituenda, *posteriori vero casu* Fisco Cæsareo in usus Camera addicenda.
- 64 Illustr. Rhetz. d. l. §. 10. Schwaneman. in *Process. C. 6.* Magenhorst. ad *Ord. Cam. P. 3. T. 53.* Reinck. d. Tr. p. 2. Class. L. 2. 15. Stryk. in *Int. ad P. F. G. 23. §. 31.* & Rumelin. ad *A. B. Part. 2. Diss. 2. th. 24.* Ubi notat, si ob paupertatem ad Juratoriam admissus cautionem, in revisorio succumbat Judicio, hunc tergo subsidario solvere debere, carceris poena mit dem weisen Turn coërcendum, Conf Ruland. *De Commiss. P. 1. Lib. 2. c. 21. n. 12.* Gail. 2. *Obs. fin. 4.* Vitriar. d. Tr. Lib. 4. Tit. 6. §. 39. cautius sibi consulturum, si ante sex septimanas à tempore interpositæ revisionis, eidem in scriptis in Moguntina Cancellaria renunciaret,
- 65 modo hoc casu impensas refundat. R. J. d. A. 1557. §. wie wol ferner Schvvanem. in *Prax. Cam. c. 75. n. 11.* Ant. Bullæ *Diss. 10. n. 16.* Rumelin. d. l. th. 24. in addit. in fin. Ab eodem Directorio Camera dependet &
- 66 hoc, quod *Moguntinus* Præsidum Camera, (quorum *hodie* duo tantum sunt, unus *Augustana Confessionis*, & unus *Religionis Pontificiæ*.) Judice quoque, ceu *Judicii Cameralis* Capite absente, vices suppleat,
- 67 *Electoralis Moguntino* Assessore, illo casu, quo judice Camerali absente, neuter quoque *Præsidum* in loco est, tum officio judicis sub titulo *Vice-Præsidis* defungente. Vid. Crüger. in *supr. d. Tr. Part. Spec. Membr. 2. Diss.*

2. *Disc. 4. §. 4. P. 214.* Insignis hæc præterea: noscitur esse Electoris 73
Moguntini præ reliquis Co-Electoribus *Prærogativa* quod hic (12) in
 Comitibus Imperii *Universalibus* solus habeat *Directorium supremum*, das
 Ober-Reichs Directorium vid. illustr. Dn. Lynck. *Diff. d. Mun. Direct.*
C. 3. P. 12. Rhetz. in *J. J. P. Lib. 1. T. 8. §. 7.* Coccejus in *J. P. Pru. C. 20. §.*
20. item in jure *Archi-Cancellariatus* fundatum, vi cujus (1) ad præ- 74
 viam Imperatoris per *Literas Convocatorias*. vulgo das Kaysersl. Aus-
 schreiben zu Reichs-Versammlung (quarum Exemplar videre est apud 75
 Authorem der Grundfeste des Heil. Röm. Reichs *Cap. 2. P. 20.*) non ut
 olim *verbis imperativis*: Gebieten/ Heissen/ Befehlen/ vid. *Reform. Frider.*
III. d. Anno 1474. conceptas, sed blandiori alloquio hodie temperatas,
 v. g. solchen nach so verkündigen wir deine Lieb. ietzt angeregten Tag mit 76
 diesem Brieff/ gnädiglich gesinnende &c. (qua propter, cum Anno 1608. 77
 Cæsareus Commissarius has literas *Citationem ad Comitibus* appellasset,
 Palatinus in Senatu Principum dixisse fertur: *Citationem in Judiciis*,
 non vero in *Comitiis* locum invenire; vid. *Vitr. in d. J. P. L. 4. Tit. 1. §.*
13.) manuquæ exaratas, vel temporis lucrandi causa typis exscriptas,
 sigillatim singuli (Secus, ac olim, ubi *generali aliquo Edicto* omnes Im-
 perii Status usque ad tempora Friderici III. convocabantur, quibus 78
 sæpe tanta paucitate comparentibus, ut Fridericum III. Conventum
 Anno 1442. Francofurti, & alterum 1479. Norinbergæ celebrare vo-
 lentem, Comitibus differre oportuerit, tandem singuli cœperunt Status
specialiter invitari. Goldast. Tom. 3. Const. Imp. fol. 436. Schweder.
 in *Intr. ad L. P. Part. Spec. S. 1. C. 30. §. 3.* & *Vitriar. in II. P. Lib. 4. Tit. 1.*
§. II. ibid. Addition.) Excepto Bohemo Electore, (qui ad Comitibus 79
 Imperii Universalia, plane non vocatur, Schweder. in *I. ad II. P. Part.*
Spec. Sect. 2. c. 5. P. I. ibique alleg. DD. (& Prælati ac Comitibus (qui,
 cum non *viritim*, sed *curiatim* hodie in Comitibus suffragia ferant, etiam 80
 non singuli, sed sub compellatione DIRECTORIORVM ad Comi-
 tibus vocantur Fr. Iren. ad Burgold. p. 3. p. 18. Sprenger. in *Lucem mod.* 81
stat. Imper. c. 1. p. 2. & Schwed. d. *Tr. Part. Spec. Sect. 1. c. 30. §. 3.*) convo- 82
 cationem, comparentes in Comitibus Imperii Status, aditu ad Impera-
 toriam Majestatem impetrato, deque suo adventu Imperii Mare- 83
 schallo certiore facto, præsentiam suam per unum ex Ministris *Dir-*
ectorio Moguntino tenentur significare, eidemque tam *Legati absentium* 84
Electorum, quam *Principum*, pro Personis suis ad publicas Consultationes
 legitimandis, non tantum *Credenciales Literas*, sed & *Mandata* in

- 85 ædes Directoriales *vi Transactionis de Anno 1678. per Secretarium* (ante hanc transactionem urgebat *Moguntinus* ut *Principum Legati* ipsimet, in *persona*, & non per *Secretarium*, præstita simul Visitatione, sibi mandata exhiberent; At vero lite desuper in Comitibus de Anno 1677. suborta, conventum tandem est, ut missas in ædes Directoriales à *Principum Legatis* legitimaciones per *suos Secretarios* non immediate ex illorum manibus, sed per suum iidem *Secretarium* accipiat *Moguntinus Elector*, addita protestatione, actum hunc Directorio Imperiali præjudicio esse haud debere: Vid. Illustr. Dn. Lyncker. in *Diss. de Mun. Direct. c. 5. p. 25.* Schweder, *Part. Spec. Sect. 1. c. 30. §. 8.* Crüger, *diel. Tr. Part. Spec. Membr. 2. D. 4. §. 3.* & Auth. der Grundfeste des Heil. Röm. Reichs p. 58.) insinuare; Pariter, sicuti *Exteri Legati, Residentes & Agentes* ipsi in Comitibus literis commendatitiis ac Mandatis exhibitis, primum res suas exponunt, illarumque expeditionem urgent, & ante finitum conventum discessuri, veniam petunt. Vitriar. in *J. J. P. Lib. 3. Tit. 10. §. 13. seq.* ibique: Additionator. Schweder. *d. Tr. Part. Spec. S. 2. c. 4. §. 2.* Bœcler. *de Not. S. R. J. p. m. 135.* & Urban. *De Elector. c. 4. §. 2.*
- 87 Juncto Dn. de Rhetz. in *J. J. P. Lib. 1. T. 8. §. 3.* (b) Porro *vi supremi in Comitibus universalibus Directorii Moguntinus* Casari, facta propositione, ac consultationum expositis vel ab ipso Imperatore aut ejus Commissario Capitibus, pro cura & affectione paterna erga Imperium, gratias agit, omniumque Ordinum Imperii nomine Propositionis copiam ad deliberationes de rebus propositis melius ac rectius instituendas, petit, Schweder. *d. l. S. 1. C. 30. §. 10.* quæ ejus Cancellario dari
- 88 solet. Bœcler. *d. Tr. p. 135.* Vitriar. *d. Tr. L. 3. T. 10. §. 18.* (c) Accepta propositionis Descriptione, ad Deliberationes Imperii Omnes, illorumque Legatos certo die & hora *Moguntinus*, missa ex Cancellaria Moguntina: ad Vice-Marschallum de Papenheim *Schedula: den Ansags-Zettel* hujus tenoris: Der Reichs-Marschall soll den anwesenden Churfürsten/ und Ständen/ der abwesenden Räten/ Botschafften und Gesandten morgen N. den N. (Mens.) zu N. Uhr Vormittag auf dem Rathhaus zu erscheinen/ ansagen/ curat convocati: Illustr. Coccej. in *Jpr. Publ. c. 20. §. 35.* Vitriar. *L. 4. Tit. 1. §. 51.* Sprenger. *jurispr. Publ. p. 98.*
- 89 Quibus statim tempore comparentibus, inque tria separata conclavia, pro triplici Collegiorum, (in quæ Anno 1489. Imperante Frederico III. Status demum divisos fuisse, communiter quidem, opinantur DDres, secuti Lehmannum *Lib. 7. Chron. c. 120.* sed invita veritate,
- ritate,

ritate, vid. Bœcler. *de Not. S. R. J. L. 21. c. 1.* & Schweder. *d. Tr. p. Spec. S. 1. c. 30* §. 11. Coccej. *d. Tr. c. 20. §. 21.*) discedentibus, Moguntinus vi 91 dicti *Supremi Directorii*, nec non *Directorii specialis* in Electorali Collegio, vota Co-Electorum suorum (d) colligit, hoc servato ordine, ut 92 primo omnium à *Trevirensi* incipiat, inde vero ad *Colonensem*, *Bava-* 93 *rum*, *Saxonicum*, *Brandenburgensem* & *Palatinum* deveniat, ultimoque à *Saxone* ipse interpellatus loco, suum reliquis adjiciat, indeque tandem juxta majora Collegii Electoralis formet conclusum. *supr. alleg.* 94 Dn. Lyncker. *d. l. cap. 8. 3. seq.* Henning. *de S. R. J. pot. cap. 2. §. 44.* Vitriar. *d. l. §. 56.* Hoc facto concluso, (e) proceditur ac Re- & Corre- 95 lationes, quo sine Electoribus plerumque in Comitibus in certo loco, 96 auf den Re- und Correlations- Saal / convenientibus, vocatoque Principum Collegio, vi *muneris Directoralis* sententiam Collegii Electorum Moguntinus cum rationibus refert, Principibus vicissim per sua quoque Directoria Collegii sui sententiam Electorali Collegio communicantibus, hisque duobus Collegiis ita vel consentientibus vel etiam in contradictoriis versantibus, per *Secretarium Moguntinum*, Tertium tandem auditur *Civitatum* Collegium (quod inter & reliqua duo Collegia de Civitatibus vi *Instrumenti Pac. art. 8. §. 4* etiam ad 98 Electorum Principumque Re- & Correlationes ab initio statim vocandis, quales orsa sint in proximis post *d. Pac. Instr. Comitibus de* 99 Anno 1613. lites, ne hodie quidem sopitæ, nisi quod Electores ad 100 hunc usque diem manserint in possessione præsentis hujus præ reliquis Statibus Prærogativæ, videre est ap. Authorem der *Grundfeste p. 119. seq.* Bœcler. *d. Tr. Lib. 2. c. 3.* Vitriar. *L. 4. T. 1. §. 71.* & *Additionat. ad eund. Lib. 4. Tit. 1. §. 27.* Schweder. *d. Tr. Sect. 2. c. 9. §. 3.* Hagemeyer. *de Comit. c. 6. Add. Limn. L. 7. c. 1. n. 46.* & Burgold. *ad art. 8. Instr. Pac. p. 3 D. 10. n. seq.*) per *Directorii Syndicum* sententiam suam exponens. Author der *Grundfeste p. 2. cap. 6.* Lyncker. *d. Diff. c. 8. §. 4. p. 48.* Consentientibus ita tribus Collegiis, Moguntinus (f) vi supra dicti *Directorii* ex Collegiorum approbato Concluso format *Conclusum Imperii*, vulgo das *Reichs-Gutachten* vid. Rhetz. *d. Tr. Lib. 2. Tit. 24. §. 14. sequ.* Hagemeyer. *de Comit. c. 7 p. 55. sequ.* quod in pleno prælegitur, perque dictaturam communicatur, & ut ajunt, mundatur. Coccej. *d. Tr. c. 20. §. 35.* Lyncker. *d. l.* ipsique Imperatori ad approbandum per *Deputatos Ordinarios* Rhetz. *d. Tr. Lib. 2. Tit. 24. §. 15.* Lyncker. *d. Diff. cap. 9 p. 51* 102 Vid. tamen Dn. Coccej. *d. Tr. c. 20. §. 35.* offertur; Quo in eandem cum

- 103 Statibus Imperii condescendente opinionem, quam scriptam *Directorio Moguntino* mittere debet. Coccej. *d. l. Schweder. Part. Spec. Sect.*
- 104 *l. c. 30. §. 17.* pertinet (g) iterum ad *Moguntini Directorium*, hoc Imperatoris & Imperii Conclusum in *formam Recessus* referre ac redigere, Illustr. Mauritius in *Diff. de Recess. Imper. §. 23.* Lyncker. *d. l. Rhetz. d. l. §. Vitriar. Lib. 4. Tit. 1. §. 82. seq.* ita, ut Moguntini Cancellarius vel Secretarius cum Præfatione & Conclusionem inde tale projectum concipere debeat, quod in modum *Recessus Imperii* deinde
- 105 de publicari possit. Conring. *de Comit. Imp. th. 59.* Hæc Formula vero Recessus, Dispositio Concept, antequam Deputatis Imperatoris ac Reli-
- 106 quorum Statuum prælegatur, prius in *Senatu Electorali.* (Hoc ita observatum fuit in Comitibus Ratisbonensibus Anno 1641. Limn. *Tom. 1. addit. ad Libr. 9. c. 1. n. 195.* Mauritius *d. Diff. §. 23.* frustra monente Collegio Principum & Civitatum, Examen informis materiæ Recessus vulgo des Entwurffs oder Concepts des künftigen Reichs Abscheids, antequam Deputatis Imperatorum & Statuum prælegatur,
- 108 etiam ad se pertinere; Cui se acriter opposuere Electores, id ceu *Prærogativam* quandam præ ceteris Imperii Statibus prætendentes, contradicentibusque Principibus hætenus possessionem huius juris præcipui retinentes Vid. Mauritius *d. l. Dn. Lyncker. d. Diff. in fin. Henning. supr. cit. Tr. c. 2. §. 28. Vitriar. L. 4. Tit. 1. §. 84. & Autor der Grundfeste P. 2. c. 10.)* examinatur, hocque finito Examine, proponit Cancellarius Moguntinus, ut deputentur ab Imperatore & ex
- 109 Statibus, quibus prælegatur *Recessus à Moguntino* conscriptus (Vobis
- 110 fuerunt quidem aliqui Statuum Imperii per Deputatos approbationi non satis consultum esse, sed è Imperii fore, ut vel in pleno consensu ad approbandum formula prælegeretur, vel singulis per dicta-
- 111 turam communicaretur, sed recte monet Illustr. Dn. de Rhetz. *d. Tr. Lib. 2. c. 24. §. 18.* eosdem hætenus autoritate publica id non potuisse obtinere) vel omnium suffragiis approbandus vel emendandus,
- 112 Vitr. *d. l. §. 85. juncto* Mauritio (Neque enim Status tenentur illis semper formalibus probare, *Recessum*, quibus prælegitur, sed libere in
- 113 aliquibus dissentire, imo, uti factum est Anno 1641. protestari possunt super illis, quæ in præjudicium unius vel alterius partis Recessui inserta esse putant. vid. Illustr. Dn. Lyncker. *d. Diff. in fin. Mau-*
- 115 ritius *De Recess. Imp. §. 23.* Tum vero (h) Imperii Recessus in *Cancellaria Moguntina* bis in Membrana descriptus, ab Imperii Statibus manu

Secretarii Moguntini subscribitur, Lehman. in Chron. Spirens. c. 124. in fin.
 ibi: Damit sich auch der subscription halber kein Mangel noch Irrthum 116
 erzeuge/ wie gemeiniglich geschieht/ so gebühret dem Churfürstl. Mayntzi-
 schen Secretario, daß Er aus denen Gewalten/ so zur Canzley gelieffert/ alle
 der Anwesenden Churfürsten und Ständen/ auch derselben Gesandten
 Nahmen ordentlich verzeichne als (1) der Churfürsten (2) der geistlichen
 Fürsten (3) der weltlichen Fürsten (4) der Prælaten und Prælaturen (5)
 der Grafen/ und Herren (6) der Frey- und Reichs- Stände Gesandten/
 und der Verzeichnissen eine in jeden Rath/ so viel denselben Rath betrifft/
 übergebe/ damit Sie solche besichtigen/ und welcher vor/ oder nachstehen
 soll/ ordiniren. vid. Mauritius d. Diff. §. 25. & juxta modum à Beckero
 in Synopsi Jur. Publ. L. 4. c. 1. p. 408. delineatum (Est autem hic:
Euniculum duplicem infima parti pergamenti transfixum in superiore
parte Sigillum Caesaris conjungit post quod funiculus in duos divisus 117
manet, & in illo, qui à Dextro latere sigilli Casarei est, Ecclesiastici si-
gillum suum annectunt, ac primo quidem nomine Ecclesiasticorum
Electorum NB. MOGUNTINUS *velejus Consiliarius, aut alius Ele-*
ctor Ecclesiasticus, ipso absente, qui in Sessione prior est, sigillum appen-
dit. Secundum in latere dextro Sigillum applicat Ecclesiasticus Prin-
ceps in Sessione precedens, in Secunda Statuum Classe, vel eo absente, in
Sessione proximus. Tertio loco unus ex Prælati sigillum appo-
nit. A Sinistro Latere sigillo Casarei è regione Mogun-
tini in altero funiculo Elector Bavariae vel eo absente, Consiliarius ejus,
aut alius Elector Secularis ejus nomine; Secundo loco sigillum nomine
Secularium Principum appendit Secularis aliquis Princeps, qui in sessio-
ne prior est. Tertio loco unus ex ordine Comitum Wetteravicorum &
Suevicorum alternis vicibus sigillum subjungit. Ultimo sigillum Ci-
vitatis Imperialis in qua Comititia habentur, funiculos ambos conjungit.
 Conf. Lehman. d. l. juncto Mauritio d. Diff. §. 26. hodie subsignatur, 118
 præviaque ejus publicatione, Moguntino Cancellario in confesso Impe-
 ratoris, Statuum, atque populi eundem publice prælegente, adjecta-
 que Imperatoris ad Status, ut singula Recessus verba facta recta ser- 119
 vare velint, admonitione, Arum. De Comit. c. 8. n. 103. Lehman. &
 Maurit. d. ll. unum exemplar Originale Cancellaria Imp. seu Mogunti-
 na Reichs- Canzley/ alterum vero Cancellaria Imperatoris oder Reichs-

- Hof. Carseley infertur. Comitial. P. 3. Diff. 4. n. 118. Myler. Archont. c. 120 15. §. 25. & Author. der Grundfeste p. 2. c. 9. & 10. Moguntino Electore ad mandatum Cæsaris Copia Camera Imperiali transmittente. Aurum. d. l. n. 105. quæ ante hanc insinuationem ad ejus observationem non
 121 adstringitur Dn. Mauriti. d. l. Notator. ad Roding. ad Tit. 1. P. 2. Schweder. P. Spec. S. 1. c. 30. §. fin. Blum. Proc. Camer. T. 2. §. 7. Dn. Rhetz. in Medit. Academ. Diss. 1. Posit. 12. & d. 3. Pos. 12. Cujus exemplum exstat
 122 in Novissimo Imperii Recessu. An. 1645. 17. Maj. publicato, & 2. Octobr. demum Camera insinuato. Vid. Exc. Stryk. in Us. Mod. ad Tit. ff. De LL. & Exc. Dn. Præses. in Diss. ff. ad eund. Tit. & in Not. ad Lauterbach. eod. ad Tit. verb. Obligat. Ad hanc Prærogativam, quam Moguntinus
 123 Elector. ratione Supremi in universalibus Imperii Comitibus Directorii habet porro (i) spectat, quod solius Moguntini Cancellarius & Secretarius Mensæ Directoriali in Comitibus Imperii universalibus assideant, daß sie mitten im Saal bey der Proposition und Abscheid des Reichs Tages über Tisch sitzen. Bœcler. in Not. S. 7. R. Lib. 6. c. 5. Vitriar. L. 3. Tit. 10. §.
 124 18. Schweder. S. 2. c. 4. §. 2. & Rhetz. L. 1. T. 8. §. in fin. & quod (k) coram solo Moguntino in Comitibus Reservationes, Protestationes, Denunciationes, Requisitiones & id genus alia fiant, ejusque Directorio Electorum, Principum & Ordinum Imperii Litteræ Memoriales, Desideria, Commonitoria, Postulata & omnes omnium Petitiones & Supplicationes tradantur. Crüger. sup. alleg. Tr. P. S. Membr. 2. §. 30. p. 211.
 125 Schweder. Vit. & Bœcler. d. ll.

Pergimus nunc ad DECIMAM TERTIAM PRÆROGATIVAM, quæ vi ARCHI-CANCELLARIATUS PER GERMANIAM tribuitur MOGVNTINO scilicet, quæ gaudet Directorio Postarum per totam Germaniam illarumque Protectione Ludov. Hornigk. De Regali Postarum jure cap. 6. theor. 2. Lit. D. & c. 19. tb. 1. Lit. R. Wagenfeil. De S. R. J. summis Official. cap. 3. §. 3. p. 14. Rhetz d. Tr. Lib. 1. Tit. 8. §. 2. Bœcler. p. 134. Schweder. p. 774. Vit. p. 712. Urban. de Elect. c. 4. §.
 126 2. & Crüger. d. Tr. & loc. p. 215. Cujus intuitu Ministri Moguntini Secretiores à solutione vectigalis Litterarum sunt immunes. Proxime all. Ddres jung. Dn. Lynker. sæpius laudata Diss. De Muner. Direct. c. 3. Hanc
 127 excipit (14) PRÆROGATIVA, qua itidem vi Archi-Cancellariatus per Germaniam decimam cum Imperatore partem accipit eorum, quæ à Judæis intuitu Bonorum & Actionum solvuntur. Vid. Litteræ Adolphi Reg. Rom. de Ao. 1292. Alberti, de An. 1298. & Ludovici, de Ao. 1314. Vid.

Vid. Illustr. Dn. de Rhetz. in *J. J. P. Lib. 1. Tit. 8. 9.* Coccej. in *Jur. publ. prud. 9. 10. §. 11. infim.* Bœcler. in *Not. Imper. Lib. 6. c. 5.* & Vitriar. *L. 3. T. 10. §. 20.* (15) Quod alium in munere Archi-Cancellariatus substituere possit, ejusque exemplum conspicuum fit in Electore Trevirensi, ejus aliquando constituto Vicario, de quo pluribus consuli potest Bœclerus *d. l.* (16) Quod omni tempore etiam extra Conventus publicos *Solus* ab Imperatore literas accipiat, per quas Electorum placitum vulgo der *Churfürsten Gutachten* requiritur. Bœcler. *d. Tr. p. 134.* Vitriar. *p. 712.* & Rhetz. *d. l. L. 1. c. 8. §. 3.* (17) tempore interregni cum Vicariis præcipue Reip. invigilet, Bœcler. *d. Tr. p. 134.* & Vitriar. *p. 713.* (18) Quod gaudeat Directorio in Collegio Electorali in *Dietis Depu- rationum & Electionum*, ejusque intuitu, qua Collegii Electorali *Senior & Decanus*, omnes Co-Electores tum ad Comitiam Collegialia, tum Electoralia convocet, & certum ipsis diem conventus determinet, Illustr. Lynker. *De Muner. Direct. c. 5. n. 26.* Dn. Kulpis. *De Legat. Stat. Imp. pag. 522.* Strauch. in *Diss. Jur. publ. p. 273.* Rumelin. *ad A. B. 2. 6. 11. A. 639.* hisque vel in *persona* vel per *Legatos* comparentibus, in Electione Regis Romanorum variis utatur. Prærogativis, se potissimum in eo exercentibus, quod (a) in Collegio Electorali *proponat*, jusjurandum (b) à reliquis Co-Electoribus recipiat, (c) Vota colligat (d) Electionem Cæsaream dirigat, (e) factam Electionem enunciet Bœcler. *d. l. pag. 133.* Lynker. *d. Diss. c. 5. n. 26.* Rhetz. *L. 1. c. 8. §. 3.* Coccej. *c. 10. §. 11. p. 19.* & (f) noviter electo præscribat Capitulationem. Bœcler. *p. 133.* Vitriar. *p. 711.* Urban. *De Elect. c. 4. §. 2.* Crüger. *De Novemvir. p. 212.* Gastel. *de Stat. Europ. c. 9. 44. finemque* (g) imponat Comitibus Electoralibus, Electores illorumque Legatos dimittendo. Rhetz. *d. l.*

Extra hasce vero *Prærogativas*, quæ Moguntino intuitu vel Archi-Cancellariatus per Germaniam vel Decanatus in Collegio Electorali competunt, tribuuntur ipsi adhuc alia, quarum quædam sunt *certainæ*, quædam vero *dubia*, quædam plane *nullæ*. CERTA est coronandi Regem Romanum, eumque ungendi & consecrandi Prærogativa, quam vi primi Metropolitanatus ipsi tribuunt, Bœcler. *p. mibi 142.* Vitriar. *L. 3. Tit. 10. n. 23. p. 717.* Linde *De Statu Princip. p. 410.* Rhetz. *L. 1. c. 8. §. 3. & L. 1. c. 4. §. 45.* actu Coronationis scilicet in *Diecepsi Moguntina* hodie expediendo Vid. Transact. inter Elector. Mogunt. & Colon. de 25. Jun. 1657. quam exhibet. Flisbach. in *Jur. Publ. Rom. Sect. 2. c. 3. §. 8.* & Capitulat. Leopold. 37. §. & Joseph. §. 36. jung. Rhetz. *L. 1. T. 4. §. 45.* Limn. *ad A. B.*

- in cap. 4. §. 3. Oldenburg. in Not. ad Limn. Enucl. add. 7. Crüger. d. Tr. p. 200. seq. & Urban. de Elect. c. 4. §. 2. (2) Quod gaudeat jure Stapulæ & Jurisdictionis über das Marck-Schiff. Illustr. Coccej. d. Tr. c. 10. §. 11.*
- 137 Bœcler. p. 143. Rhetz. Lib. 1. c. 8. §. 3. & Vitriar. L. 3. Tit. 8. §. 24. & 32. ibique Addition. quæ tam amplo ornata est privilegio, ut, cum ante non multos annos Civitas Francofurtensis visitationem dictæ navis tentaret, ne prohibita forsan moneta inveheretur, Elector quosdam Civium Francofurtensium in carcerem conjecerit, nec illos dimiserit,
- 138 ut ut Imperator amicabilem tentaverit Ao. 1688. compositionem. Vid. Additionator ad Vitriar. d. l. (3) Quod vi privilegii Maximiliani de Ao. 1495. subditi ipsius sine speciali consensu aliis se in clientelam dare non possint. Bœcler. d. l. p. 142. Coccej. d. l. p. 191. & Vitriar. L. 3. T. 8.
- 139 §. 30. (4) Quod solus sit Ausschreibender Churfürst. und Director im Chur-Neinischen Kreisse. Bœcl. p. 134. Coccej. c. 10. §. 11. Schweder. p. 774. Vitriar. p. 713. Urban. c. 4. §. 2. Engelbrecht. De Convoc. Circul. c. 2. §. 4. & Dn. Lynker. De Muner. Direct. c. 6. §. 32.
- 140 DV BIA est (1) Quod gaudeat jure *primariarum precum*; item (2)
- 141 Domini Mœni, Vid. Illustr. Coccej. d. l. p. 192. §. 12. Licet hoc eidem tribuant alii, Vid. Crüger. p. 55. Hermes, Fascicul. Jur. publ. c. 17. §. 39.
- 142 NVLLA plane est, (1) Quod gaudeat jure luendi die Reichs-
- 143 Pfandschafften/ & (2) privilegio contra omnium privilegia. Coccej. d. l. p. 192. Ut utrumque ipsi, sed absque solido fundamento tribuant. Bœcler. p. 142. & Vitriarius p. 718.
- 144 Hæc de Prærogativis Moguntino intuitu reliquorum Co-Electorum competentibus dixisse sufficiant, nunc ad ELECTOREM TREVIRENSEM devolvimur, qui intuitu Co-Electorum in eo
- 145 etiam præcipuo jure utitur quod (1) gaudeat jure *Archi-Cancellariatus Imperii per Galliam* (per quam quid in Aurea Bulla intelligatur, licet non convenient JCTi, uti videre est apud Limnæum in Jur. publ. Lib. 3. c. 5, & ad Proœm. Capitul. Caroli V. p. mibi 121. Verior tamen illo-
- 146 rum videtur Opinio, qui *Belgicam Galliam & Regnum Arelatense* intelligunt, cum quoad illam potissimum Germania aliquod jus præ-
- 147 tendere possit. Vid. Conring. De Finib. Imper. c. 8. fere in fin. Crüger. d. Tr. Part. Spec. Membr. 2. Disc. 4. §. 6. Becker. Synops. Jur. Publ. L. 3. c. 6. p. 207. & Rhetz. in J. J. P. Lib. 1. Tit. 9. §. 1. & Dn. Wagenfeil. De S. R. J. Summis Official. c. 4. §. fin.) & Regnum Arelatense, A. B. c. 1. §. 12. Quan-
- quam Titulus Archi-Cancellariatus *Gallia & Regni Arelatensis*, omni-
- pote-

potestate destitutus, inanis sit & vanus, cum neque illud Officium, 148
 hodie exerceat Trevirensis, neque peculiari Galliae utatur Archivo,
 sed quicquid ex Gallia, quod tamen oppido exiguum est, nomine
 Imperatoris, vel imperii expediendum est, à solo Moguntino expe-
 ditioni datur, & ab eo quoque, quicquid ea ratione Archivi superest,
 adservatur. Vid. Ahasver. Frisch. *Tract. De Jur. Archivi & Cancellarie.* 149
 c. 4. §. 17. (2) Quod in solenni Curia Imperatoris in suo Archi- Cancel-
 lariatu celebrata, omnium Archi- Cancellariorum sigilla Baculo ap-
 pensa, gestet, & accumbenti Imperatori sigilla reverenter exhibeat,
 cæteris tamen Archi- Cancellariis simul manum baculo admoventi-
 bus, & eundem in Mensa ad id præparata deponentibus, solo tamen
 hoc casu Trevirensi durante Convivio solenni, majus sigillum, collo
 appensum gestante. Rhetz. d. l. §. 8. *Conf. supr. c. 2. dicta.*

(3) In electione Imperatoris gaudeat primo voto Vid. A. B. c. 4. §. 150
 3. Vitriar. d. l. p. 719. §. 34. Lind. *De Stat. Princip. p. 412.* Strauch. *Dissert.*
Jur. Publ. 57. & Schweder. p. 574. Ubi recte subjicit: Hoc votum Tre- 151
 virens non Gallia, cujus audit Cancellarius, nomine dare, uti pu-
 tat Tholosanus L. 6. *De Rep. c. 13. n. 15.* sed potius nomine S. Romano- 152
 Germanici Imperii, cum non intuitu muneris Cancellariatus, sed quate-
 nus sunt Imperii Principes, omnes tres Ecclesiastici Electores Impera-
 torem eligant, hincque jurent, se per fidem, qua Deo & Sacro Roma-
 no Imperio (non autem Gallia obstricti sunt, Regem esse electuros. A. B.
 c. 2. §. 2. Carpzov. *Feud.* 3. 9. 5. Limn. J. P. *Lib.* 3. c. 5. n. 10. Strauch. *Diss.*
Jur. publ. p. 57. *ib.* 10. Nec Obstat, quod in Speculo Suevico p. 1. c. 29. &
 Saxonico L. 3. art. 37. primum votum detur Moguntino: Idemque 153
 testetur Günther in *Libr.* 5. *De Reb. gest. Friderici I.*

Ad Proceres Electo pertinet, in qua
 Præcipuam vocem Præsul de jure Vetusto
 Moguntinus habet.

Vid. *Chron. Belgic.* ap. Pistor. fol. 180. Coccej. c. 8. §. 9. Rumelin. *ad A.*
B. Diss. 4. *ib.* 7. p. 107. Buxtorff. *ad A. B. ib.* 45. Respondendum enim est, 154
 id hodie mutatum esse per A. B. non in præjudicium Moguntini, (cui in
Tit. 4. A. B. non minus, quam antea habebat, sed plus tributum est, ut
 scilicet qua Præses Collegii Electoralis & Director, auditis ceterorum
 votis, possit addito suo majora facere & concludere, Vid. Coccej. d. l.)
 sed in ejus potius favorem Nec Obstat (2) Quod Moguntinus tem- 155
 pore Caroli V. in ejus Electione adhuc jus primi voti exercuerit. Vid.

Sleidan. *De Stat. Relig. L. 1.* Georg. Sabin. in *Hist. De Elect. Caroli V.* Ru-
 156 melin. *ad A. B. Diss. 1. th. 9. in Addit.* Respondendum est: Id potius præ-
 loquium & discursum, quam votum fuisse Vid. Limn. *De J. P. Lib. 1. c. 34*
n. 64. Carpz. *De L. Reg. c. 11. Sect. 8.* Reinking. *de R. S. & E. Class. 3. c. 5. n.*
 157 9. & Coccej. *d. l. ubi addit:* Moguntinum, si velit, adhuc hodie jure
 suo primæ vocis uti posse.

158 (4) Quod Trevirensi primus ante Coloniensem locus tributus sit in
 Aurea Bulla, respectu forsan ad antiquitatem Ecclesiæ habito; Fer-
 159 tur enim inter Romano Catholicos Trevirensen Ecclesiam ab ipso Pe-
 tro esse fundatam. Vid. Rhetz. *d. Tr. L. 1. T. 9. §. 5.* Limn. *ad A. B. c. 3. §.*
2. Obs. 5. Kyriander. in *Annal. Trevir. p. 3. p. 15.* & Wagenfeil. *De S. R. J.*
Summis offic. Cap. 4.

Nec Obstat, (1) Quod post Moguntinum, qui dextrum Imperatoris
 160 latus occupat, à sinistris sedeat Colonienfis: Et (2) In Capitulatione Ca-
 161 roli V. Ferdinandi I. & alias passim legatur: Durch das Heil. Römische
 Reich in (a) *Germania*, (b) *Italien*, auch (c) *Gallien* und das Königreich
 Arelat Erzb. & Angler; atque sic in hac formula *Germania* statim *Italia*
 162 succedat. (3) Inque Aurea Bulla Cap. 1. & alibi Colonienfis præponatur
 Trevirensi Vid. Hermes in *Fasciculo Jur. publ. c. 20. §. 1.* & Becker. in *Synops.*
 163 *Jur. Publ. L. 2. c. 6.* Respondendum enim est: Male inde inferri: Tre-
 virensen honōis gradu Coloniense posteriorem esse. Nam & in A. B. Cap.
 4. §. 3. c. 11. §. 1. c. 23. aliisque locis Trevirensis debito ponitur loco, & quæ
 164 in c. 1. A. B. traduntur, non tam præcedentiam & Sessionem Electorum
 quam iter, quod Francofurtum versus instituitur, recipere, facili ipse
 165 contextus sermonis arguit. Ut taceam tralatitium esse, non semper
ex ordine verborum, de ordine inter personas obtinente, licere argumen-
 tari. Vid. omnino Dn. Wagenfeil. *de Dissert. cap. 4 §. 2.* Limn. *Tom. 2. J.*
Publ. L. 4. c. 6. n. 48. & Bœcler *de Not. S. R. J. Lib. 6. c. 6.*

166 (5) Quod tributum sit Trevirensi, ut sedeat ex opposito & lineari di-
 rectione versus Imperatores faciem, gerade des Kaisers Angesicht über.
 167 Vid. A. B. c. 3. §. 2. Utque in Directa diametrali linea ante Imperatorem
 vel Regem transeat, illis solummodo intermediis, qui Imperialia vel
 Regalia portant insignia Cap. A. B. 21. 22. 26. §. 4. c. 18. §. 3. Vid. Wagen-
 feil. *d. l. §. 3.* Vitriarius. *L. 3. Tit. 8. §. 35. seq.* Rhetz. *L. 1. Tit. 9. §. 6.* Urban.
De Elect. c. 4. §. 3.

168 (6) Quod Trevirensis, Moguntino in Actis revidendis vel ipso-
 met, vel ratione suæ Ecclesiæ aliquod interesse habente, munus revisio-
 nis

nis peragat. Sprenger. *Lucern. Stat. Modern. Imper. pag. mibi 101. Urban. De Elect. c. 4. §. 3. Vid. supr. notata.*

(7) Quod vi privilegii Cæsarei omnia Imperii feuda, in suo Ar. 169
chi. Episcopatu vacantia, ad *Trevirenses* devolvantur. Vid. Besold.
Thes. Pract. Voc. Reichs. Lehr. Vitriarius. d. Tr. L. 3. T. 9. §. 38. ibique
Addition. Sprenger. d. Tr. p. 101. Urban. d. l. Limn. de J. P. Tom. 1. Lib. 3.
c. 5. n. 19. Brower. p. 972. Kyriander. p. 15. p. 199. & Dn. Wagenfeil. d. Diff.
c. 4. §. 3. dubitat tamen Sprenger. d. l. num. illud unquam in usum
venerit. Vid. Schweder. in J. ad J. P. p. 776. §. 4.

(8) Quod *Trevirensis* prætendat *Dominium Mosellæ* propter Con- 170
fluentiam *Coblentis* ipsi competentem, cui è regione apparet munitis-
simum castrum *Ehrenbreitstein* / cujus Præfectus juramento obligatur
Treverensi & toti Imperio. Vid. Imhoff L. 2. c. 3. §. 6. p. 28. in Notit. Pro-
cer. Addition. ad Vitriar. J. P. Lib. 3. Tit. 11. §. 38. Lit. A. & Coccej. d.
Tr. L. 1. c. 10. §. 14.

Electorum Ecclesiasticorum quidem ordine *ultimus*, sed tamen
etiam reliquis duobus *potentior* est COLONIENSIS, Schweder. *d. l. p. 776.*
cujus *Prærogativa* ratione reliquorum Co-Electorum sunt sequentes :

Quod (1) in Electione Imperatoris ipsi competat *secundum vo-* 171
lam. A. B. c. 4. §. 3. Vitriar. d. T. Lib. 3. Tit. 11. n. 40. Rumelin. ad A. B.
Disp. 4. tb. 7. p. 106. Schwed. d. 776. §. 5. & Wagenfeil. d. Diff. c. 5. §. 1. p. 19.

(2) Quod jure coronandi Regem Romanorum *solus* gaudeat, si 172
in *Diœcesi Coloniensi* Imperator coronetur, & si in *tertio loco* diadema Im-
peratorii imponendum sit, *alternis vicibus* cum Moguntino hoc jus exer-
ceat, vi transactionis de Ao. 1675. & Capitulationis Leopold. §. 37. &
Josephi : §. 36. *Vid. dicta supra n. b. e.*

Nec Obstat, Quod Leopoldus A. 1658. i. Augusti st. n. Franco- 173
furti in *Diœcesi Moguntina* unctus à *Coloniensi*, & à tribus simul Electori-
bus Ecclesiasticis coronatus sit. Respondendum enim est; Id ob cer- 174
tas causas, *salvo interim jure Electoris Moguntini*, factum esset. Nam quam-
vis ab initio in Capitulatione Leopoldina conventum esset, *d. n. 37.*
ut Coronatio propter Aquisgranen. se incendium, *Colonia* peragere-
tur, ibi: Wir wollen für diesmal aber den Krönungs-Actum in der Stadt
Cölln/ zumalen die Stadt Achen/ wegen der unlängst erlittenen Feuers-
Brunst/ darzu der Zeit unbequem ist/ celebriren und verrichten lassen/ Ta-
men propter Cæsaris infirmitatem & ad parcendum majoribus sum-
ptibus, placuit postea Francofurti coronationis actum celebrare &

unctionem soli *Coloniensi* concedere, salvo tamen manente transactionis jure. Vid. Joh. Theodor. Gließbach: in *J. Publ. Rom. Germ.* p. 66. Dn. Wagenfeil. *d. Diff.* p. 23. Thulden. in *Continuat Hist. L. 9.* Pastorius. in *Auctuariis ad Florum Germ.* p. 847. & Pacific. à Lapide in *Not. ad Monzamban.* c. 4. n. 5.

175 (3) Quod sit *Archi-Cancellarius Imperii per Italiam.* *A. B. c. 1. §. 11.* Marquard Freher. in *Not. ad Petr. de Andto.* L. 2. c. 1. p. 151. Wagenfeil.

176 *d. Diff.* p. 19. c. 5. ad Rhetz. L. 1. Tit. 9. §. 3. æque ac *Trevirensis*, magis hodie *Titulo*, quam *Re*, cum acta & res ad *Italia* negotia spectantes ad *Moguntinum* hodie pertineant, qui per peculiarem quendam *Vicarium*, aut suum *Vice-Cancellarium* earum expeditionem administrare dicitur, in *Archivo Imperii*, quod vi sui *Archi-Cancellariatus* per *supra dicta* penes se habet, res & acta, Status & *Provincias Italiae* concernentia, adservans. Vid. Dn. Crüger. *de Fulgid. Novemv. jurib. P. Spec. Memb.* 2. *Disc.* 4. §. 5. p. 217. & Dn. Rhetz. *d. l.*

177 (4) Quod in *Provincia sua & Archi-Cancellariatu*, imo etiam in *Gallia* solenni Cura celebrata, *dextrum* Imperatoris *latus* claudat. *A. B. c. 3. §. 2.* Hermes. c. 16. n. 8. Schwed. *d. l.* p. 777. & Rhetz. *d. l.* §. 7. Vbi addit: Commodam hujus rei rationem vix dari posse.

178 (5) Quod Curia solenni in suo *Archi-Cancellariatu* celebrata, *solus* omnium *Archi-Cancellariorum* figilla baculo appensa gestet, majusque figillum durante solenni convivio collo appensum habeat Rhetz. *d. l.* §. 8.

179 (6) Quod ejus Subditi sint privilegiati contra *Rorwilense & alia extranea Consistoria*, tam in *realibus*, quam *personalibus* actionibus. Limn. *de J. P. Tom. 1. L. 3. c. 6. n. 5.* & Eucleat. L. 2. c. 5. n. 5. Vitriar. *d. Tr.* p. 721. Wagenfeil. p. 19.

180 (7) Quod *Coloniensis & Trevirensis* Elector vacante *Archi-Cancellariatu Moguntino*, maxime in Comitibus sibi id sumant, ut *vices Archi-Cancellarii Germanici* alternantes obeant, palam licet reclamante Imperii *Archi-Mareschallo*. Vid. Dn. Wagenfeil. *d. l.* p. 33. seq.

181 (8) Quod inter alios *Titulos Coloniensis* etiam titulo Ducis *Westphaliae & Angariae* utatur, quas ditiones munificentia Friderici Imperatoris Anno 1180. contulit Ecclesiae *Coloniensi*. Lim. T. 5. *Addit. ad L. 3. c. 6.* Hermes. c. 6. §. 9. Vitriar. p. 721. & Dn. Schurfleisch. in *MS. De Præcep. Ord. Imp.*

Nunc ad *Secularium Electorum* pergimus *Prærogativas*, quorum
Pri-

Primus hodie est REX BOHEMIÆ *A. B. c. 4. §. 3. Carpz. de L. Rege c. 182. §. 5. S. 10. §. 31. & 39. quia primus coronatus est, A. B. c. 4. §. 1. ibi: Weilln er ein gekrönter und gesalbter König ist. Et quanquam sint, qui Regem Bohemiæ negant esse Electorem, quia ad quaslibet Conventus Electorales non vocatur, neque (2) ad confectionem Capitulationis Cæsareæ adhibetur. Vid. Limn. Tom. 1. Addit. ad L. 3. c. 8. n. 12. Jt. ad A. B. c. 12. §. 2. th. 3. Rachel. Diff. De Capitul. c. 3. th. 7. Coccej. cap. 14. §. 12. Carpz. De L. R. G. c. 5. S. 8. n. 7. Arum. ad A. B. Disc. 5. th. 22. & Rumelin. ad A. B. p. 1. Diff. 3. th. 30. Cujus rationem videtis apud Dn. Coccejum. d. Tr. c. 12. §. 22. Horum tamen sententiam per Decretum Rudolphi I. de 6. Kal. Octobr. 1290. quod exhibet Limnæus L. 3. c. 8. n. 3. & Goldastus Reichs-Sagung Ad Annum 1290. fol. 31. nec non per disertum textum Aureæ Bullæ Tit. 7. §. 2. Tit. 1. §. 10. Tit. 4. §. 1. Tit. 6. & 22. & R. J. de Ao. 1500. Tit. 14. dudum explosa est, ut hodie tanti temporis usu accedente, recte monente Duc. Coccejo c. 12. §. 17. insani esset negare, Regem Bohemiæ verum esse Electorem. Confer. Dn. de Rhetz. L. 1. Tit. 10. §. 1. Schweder. p. 778. Vitriar. L. 3. Tit. 12. §. 1. & ejus Addition. ad. L. 1. T. 12. §. ab init. Gewold. de Septem Vir. c. 9. Besold. thes. pract. Voc. Böhmen: Prima Hujus, qua intuitu reliquorum Co-Electorum fruitur, Prærogativa hæc esse noscitur, quod in Electionis negotio primo inter Electores Seculares votum suum loco dicat: *A. B. c. 4. §. 3. Limn. L. 3. c. 8. n. 2. seq. Strauch. Diff. Exot. Jur. Publ. 2. th. 11. non duntaxat in casu discordantium, ut quidem probare satagunt ex veteribus ritibus.**

187

Ich bin der Churfürsten Obermann!
Wenn man nicht wohl eins werden kan!
Und wann sich etwan in der Wahl
Zutrüg ein Zwietracht dazumahl:
Welchen ich dann die Stimme mein
Thu geben, der pflegt Kaysers seyn.

Sed etiam concordantium votorum: per all. textum *A. B. c. 4. §. 3. ubi clare traditur: Quod Moguntinus ante reliquorum Electorum Seculorum vota Bohemi suffragium requirere teneatur. Vid. Schweder. d. l. p. 779. Vitriarius p. 748. Strauch. Diff. J. P. 2. th. 11. Crüger. De Fulg. Novemvir jur. p. 32. th. 10. Aliique passim.*

(2) Quod in conventibus Imperii publicis omnes exteros Reges ipsamque Imperatricem præcedat Vid. R. J. de Ao. 1526. Eisingæ habit. *A. B. c. 6. & 22. in fin. item c. 26. §. 5. Vitriar. L. 3. Tit. 12. §. 7. Crüger. d. Tr.*

- d. Tr. p. 82. lb. 4. Rhetz. L. 1. T. 10. §. 7. Strauch I. P. p. 61. §. 13. ibique all.*
- 189 (3) Quod sit *Archi-Pincerna Imperii*, & vi hujus Officii in celebratione Curiae Imperialis primum potum, vel cum vel sine corona Regali porrigat Imperatori. *A. B. c. 7. §. 5. Vid. Constit. Ruperti I. De Ao. 1356. ap. Goldast. T. 2. Const. Imper. fol. 92. Wagenfeil. d. l. Schweder. p. 780.* ubi addit: Nil quicquam inde decedere dignitati ipsius Regiae, quod officio hoc suo ultimo loco post omnes reliquos Electores defungatur, *A. B. c. 7. §. 5. cum ex naturae ordine sit, ut potus cibum sequatur.*
- 191 (4) Quod ob Regalem, qua fulget dignitatem, in sessionibus à dextro Imperatoris latere immediate post Electorem Ecclesiasticum ad dextrum Imperatoris latus sedentem, *Moguntinum* sc. vel *Coloniensem*, inter omnes *Seculares Electores* primum obtineat locum *A. B. c. 4. §. 1. Limn. L. 3. c. 8. n. 15. Urban. De Elect. c. 4. §. 5. Schwed. p. 391. seqq. & 780.*
- 192 *Rhetz. L. 1. T. 8. §. 7. in Processionibus vero Solennibus nil quidem praeferrat Imperatori, immediate vero post Imperatorem incedat. A. B. c. 16. §. 5. & c. 22. in fin. Limm. L. 3. c. 8. §. 15. & Bœcler. de Not. S. R. J. Lib. 6. c. 8.*
- 193 (5) Quod Imperii contributionibus & oneribus non sit obnoxius. Vid. *Constit. Friderici II. de Anno 1212. ap. Goldast. in Const. Imp. p. 1. fol. 30. quam confirmavit Carolus IV. ap. eund. P. 2. fol. 39. R. J. de Anno 1500. §. Wie mit den Königen. Strauch. in Exot. Diff. J. P. 2. p. 62. §. fin.*
- 194 (6) Quod gaudeat jure Nobilitandi cum *Comite Palatino Rhent*, ita ut ab illis nobilitati, tales in *toto Imperio Romano* censeantur. *Rhetz. d. Tr. Lib. 1. Tit. 19. §. 2.*
- 195 (7) Quod investituram & regalia non in *Aula Imperatoris* petere teneatur, sed eadem queat suscipere in *regni finibus* aut *locis finitimis*, plus quam decem milliaribus à Regno suo non distantibus, *Limm. L. 3. c. 8. n. 26. Strauch. d. Diff. 2. §. fin. Schweder. p. 368. ibique all. & p. 782. Urban. De Elect. c. 4. §. 5. & Crüger. d. Tr. p. 56. & 327. qui etiam aliam*
- 196 *addit prerogativam, scilicet, quod ex privilegio Friderici V. Imperatoris ipsi integra & illaesa restituantur vexilla, cum alias ista, quibus Electores & Principes olim à Caesare investiebantur, peracta investitura, in promiscuam multitudinem adstantem projici soleant. Thulemar. De Octovirat. c. 14. §. 28.*
- 197 (8) Quod jus monetandi impune aliis possit locare. *Vid. R. J. de Anno 1570. §. Als dann auch die Münz-Berechtigung Addition. ad §. 10. L. 3. Tit. Lit. 4.*
- (9) Quod

(9) Quod multi *Co-Electorum* veluti Moguntinus, Saxo, Bran- 198
deburgicus, Palatinus, & præcipuorum *Imperii Principum*, ut Archi-Epi-
copatus Salisburgensis, Episcopus Bambergensis, Herbipolitanus, Ar-
chistadiensis Augustanus & Constantiensis, Dux Bavarix, Saxonix,
Würtembergici, Comites Hennebergici, Burggravii Norimbergenses,
Comites Hannovix, Swartzburgici, Wertheimenses, Domini de Lim-
burg, de Reußen, de Schönburg, de Wolffstein, Equites S. Georgii in
Suevia & Civitas Norimbergensis certorum bonorum intuitu ejus sint
Vasalli Vid. Addition. ad *Vuria*. L. 3. T. II. §. 10. *Lit. A. Schvveder. ad J.*
P. Part. Spec. Sect. 2. c. 5. §. 4. Sprenger. Inst. Jur. publ. L. 3. c. 4. pr.

Inter Electores Seculares hodie excipit Bohemum ELECTOR 199
BAVARIÆ cujus jam *Prærogativas* recensebimus. Quas inter (1) me- 200
rito refertur, quod per *Instrumentum Pacis* loco Palatini Vid. *A. B. c. 4. §.*
inter Electores seculares *secundum*, respectu omnium vero *quartum*,
habeat votum. Vid. *instr. art. 4. §. 3. vers. Et primo Limn. Tom. V. ad L. 3.*
c. 9 p. 207. seq.

(2) Ad Bavarix Prærogativas pertinet, quod vi translati in se Ele- 201
toratus Palatini sedeant ad *dextrum* Imperatoris *latus* post Regem Bo-
hemix. Limn. *ad A. B. c. 4. §. 1. Obs. 9. Rhetz. L. 1. Tit. II. §. 3. Urban. de*
Elect. c. 4. §. 6. Crüger. p. 228.

(3) Quod in solenni Processione Imperatori præferat *Pomum* 202
Imperii, quod vi A. B. antea jure præcipuo ad Palatinum spectabat. Vid.
Ddres proxime allegat.

(4) Quod sit S. R. J. Archi-Dapifer, si non ex *Instrumento Pacis*, 203
tamen ex spontanea Palatini cessione. Schvveder. p. 785. & c. 3. n. 6. &
in solenni Curia 4. scutellas, argenteas cibis repletas reponat in Men-
sam Cæsaream A. B. Tit. 7. Bœcler. L. 56. c. 9. ibique Dn. Schurkfleisch
in *Not. MS. Wagenfeil. d. Diss. Urban. de Elect. c. 4. §. 6. Crüger. de Tr. p.*
230. Prætendit quidem etiam (a) *Jus Vicariatus*. Vid. hic omnino Chri- 204
stoph. Gevvold. *Lib. De Septemvir. Freher. in Origin. Palatin. & Epist.*
Disp. De Electoratu R. R. J. Comitum Palatine antiquitus annexo Borgold. p.
I. D. 24. n. 1. Limn. L. 3. c. 9. n. 1. seqq. Strauch. Disp. 3. tb. 23. & Vitriar. L.
I. Tit. II. §. 31. juncto Gastel. De Stat. publ. Europ. Noviss. c. 8 p. 730. &
Rhetzio. L. 1. Tit. II. §. 6. (b) Jus Judicii in Imperatorem (quod Pala- 205
tino Electori tribuit A. B. c. 5. §. 3.) & quidem propter verba: A. B. d.
c. 5. §. 3. ibi: Imperii Dapifer est. Lynker. De Fontib. Decis. Illustr. p. 58. &
quod hodie munus Archi-Dapiferatus exerceat Bavarus.

(3) *Jus Wildfangius*, & quidem, quod in Privilegiis Palatinorum 206

Fff fff f

ratione

- ratione Wildfangiatus, *Electoatus* quoque fiat mentio. Verum sicuti
 207 ratione Wildfangiatus *Laudum* pro se obtinuit Palatinus, *Ad. 1667. Vid.*
 omnino. *Vitriar. p. 768. Addition. Burgold. in Notit. p. 1. Disc. 26. Membr.*
 208 2. n. 8. *Sprenger. in I. P. p. 389. Rhetz. d. tr. p. 228. & Schwed. p. 880.* Ita
 dubium merito prætensum *jus Vicariatus & Judicii in Imperatorem Bavaro*
 facit Palatinus inde, quod illud non fuerit *Electoatus*, sed *Comitatus Pala-*
 209 *tini* annexum *Vid. textus Latinus A. B. d. c. 5. §. 1. Hoc vero, quod pro-*
nomen QVI, in c. 5. §. 3. A. B. non sit reduplicativum, ut sensus sit: quæ
Archi-Dapifer est, sed specificativum i. e. qui simul tunc Dapifer fuit; Vid.
Rhetz. d. l. p. 228. §. 8.
- 210 Addit hinc Prærogativis (5) *Dd. Crüger. d. Tr. p. 37. Quod Ele-*
 211 *tor Bavarix hodie sit perpetuus Hispanicarum in Belgio Provincia-*
rum Gubernator. Et (6) Quod Electores Bavarix cum Archi-Episco-
po Salisburgensi sint Directores Circuli Bavarici Vid. Crüg. d. Tr. pr.
14. jung. Engelbrecht. De Conv. Circ. 2. §. 4. & Dn. Lyncker. De Mun. Do-
cect. c. 6. n. 33.
- 212 Tertius *Secularium Electorum* est SAXO, hodiernus *Poloniae Rex,*
 cujus *prærogativæ*, quibus inter reliquos fulget *Electores*, in illis con-
 sistunt, quod (1) sit *Archi-Marescallus* *Erz. Marschalck Imperii. A. B. c. 4.*
§. 4. & c. 5. §. 2. habens pro Sub-Officiario Erz-Marschalck Seniore ex Fa-
milia Comitum de Papenheim, aut eo absente Marescallum Curie Kaysersliche
Ober-Hof-Marschalck: A. B. c. 27. §. 6. Vid. Vitriar. L. 3. T. 12. §. 33. ibi-
que Addition. Lit. a. Limn. ad A. B. c. 27. & in I. P. Lib. 3. c. 10. n. 19.
Schvveder. p. 786.
- 214 Vi hujus *Archi-Marescallatus* prætendit (a) Saxo ut *Cæsare* expe-
 ditionem bellicam suscipiente, Ipse omnibus Statibus præsenribus
 præferatur, & in Adventu Cæsaris ordines instruat. *Vitriar. d. l. §. 34.*
Strauch. Diff. 7 p. 3. th. 11. Zigler. De Singul. Elect. Sax. Præminent. c. 3. §. 3.
 215 *Thulemar. De Octoviratu p. m. 299. & Dn. Rhetz. in I. P. p. 233. (b) ut præ-*
 ferat in prælio præsentis Imperatori *Vexillum Majus* *Aquila Imperiali*
 conspicuum: *Vid. Crüger. de Novemvir. p. 222. De quo tamen post*
Limnæum Tom. 1. Add. Lib. 3. c. 10. n. 27. dubitat Dn. Vlric. Obrecht. in
 216 *Diatrib. De Vexill. Imperial. c. 4. p. 24. Vid. Schvved. d. l. (c) Competit*
 217 *Saxoni* Vi præfati Officii, ut prospiciat in Comitibus *Electoralibus*, de
 218 alimentis, hospitibus (ipsi enim *Electores* nullum sibi assignare solent
 diversorium. *Bertram De Comit. membr. 5. n. 56. Rhetz. d. l. l. T. 12. §. 6.)*
 & aliis, ne Dn. *Electores*, eorumque *Legati* iis à civibus nimis gra-
 ven-

ventur. *Vid. Seren. Dn. Elect. Policen- und Tax-Ordnung de Anno 1658. 8 Junii Francofurti ad Mœnum. Ziegler. d. Tr. c. 3. §. 4. Vitriar. p. 777. (d) In Comitibus Imperii vi hujus officii ipsi presenti mittit Moguntinus Schedulam indicatoriam ad congregationem Statuum, quam ille vicissim hæreditario Mareschallo Imperii transmittit, copiamque facit, ut curet convocari Electores. Eitel Friedrich von Heerden in der Grundfeste des Heil. Römischen Reichs. P. 2, c. 3. p. 90. Rhetz. d. l. § 5. Addition. ad Vitriar. p. 777. Lit. A.*

Vigore hujus juris (c) per Mareschallum Imperii rationem habet excubiarum, quo legitime ordinentur & distribuuntur. Bertram. *De Comit. d. l. n. 59. (f) Et durantibus Comitibus in omnium Electorum & Statuum Imperii familiam exercet jurisdictionem etiam in Criminalibus. Bertram. d. l. n. 60. Rhetz L. 1. T. 12. §. 9. Carpzov. de L. Reg c. 10. S. 6, n. 25. (g) Est iudex & Patronus Buccinatorum, Vid. Confirm. Ferdin. II. Ao. 1623. 27. Febr. (h) In solennibus processionibus immediate præfert Imperatori gladium evaginatum A. B. c. 22. § 26 §. 3. ibique Commendatores (qui in eo differt à gladio Electorali, dem Thurs Schwerdt/ singulis Electoribus in actu solenni electionis præferri solito quod hic non æque ut Imperialis gladius, evaginatus esse soleat. Vid. Rhetz. d. l. §. 3. & Limn. ad A. B. c. 26. §. 3. Obs. 4.) insignum Majestatis & justitiæ, Thulemar. De Octoviratu. p. 200. §. 17. Schvved. d. l. Sect. 2. c. 5. §. 9. & Vitriar. L. 3. Tit. 12. §. 36.*

Inter Prærogativas Electoris Saxonici merito recensetur (2) quod quintum in Comitibus votum habeat A. B. c. 4. §. 3. (3) Quod Imperatore solennem Curiam celebrante tempore Coronationis, ante portam Curia equo in acervum avenæ, (quem suis inibi sumptibus præparari curavit,) vehatur, inque manu habens mensuram argenteam, cum baculo argenteo, minimum duodecim marcas argenti habente, repleat inibi mensuram, & baculo acervo infixio, statim avenam effundat. Rhetz. d. l. §. 4. Urban. de Elect. c. 4. §. 7. Ziegler. d. Tr. c. 3. §. 4. Vitriar. p. 776. Item quod (4) Imperii Vicariatu defungatur in locis juris Saxonico utentibus, vacante sc. Imperio. A. B. c. 4. §. 12. ibique Ddres. Limn. L. 3. c. 10. 32. (5) Quod sibi Directorium Collegii Electoralis non duntaxat in Comitibus mortuo. Vid. Dn. Lynker. in Diss. De Munere Director. c. 5. n. 27. Ziegler. d. Diss. c. 2. §. 7. alique sed etiam absente vindicet, Vid. Addition. ad Vitriar. L. 3. Tit. 12. §. 42. inque Comitibus causas religionis (6) A. C. concernentibus (An adhuc hodie, ubi ad Papicu-

- larum castra tranſiit, non ſine ratione dubitari poteſt) itidem Dire-
 ctorio deſungatur. Vid. Limn. *L. 3. c. 10. n. 33.* Schweder. *p. Spec. S.*
2. c. 5. §. 9. in fin. ibique all. Sprenger. & Fritſch. jung. Dn. Lynker. *De*
Muner. Direct. c. 5. n. 27. & Zigler. *d. l. c. 2. §. 5. in fin.* (7) Quod ſit Dire-
 ctor Circuli Saxonici Superioris. Lynker. *d. l. c. 6. n. 34.*
- 231 Sequitur nunc ordine ELECTOR BRANDEBURGICVS, qui
 locum & votum hodie habet poſt Inſtrumentum pacis penultimum. Dn.
 232 Rhetz. *Conſiliarius Brandeb. in J. J. p. L. 1. T. 13. §. 6.* Gaudet hic poten-
 tiſſimus Elector, (qui notante Excellentiſſimo Strykio, *in Introd. ad P.*
F. in Not. ad cap. 11. propter Souvarenitatem qua in Pruſſia fruitur, pri-
 mus omnium Electorum titulo: Großmächtigſter uſus eſt) hac (1)
 233 prerogativa, quod ſit Imperii Archi-Camerarius, *A. B. c. 27.* Limn. *T. 1. L. 3.*
 234 *c. 11.* Urban. *De Elect. c. 4. n. 8.* (2) Gerat in Proceſſionibus Imperialibus
 235 Sceptrum, *A. B. c. 24. §. 26.* Quod etiam inter inſignia Electoralia con-
 ſpicitur, Freher. *De Origin. Palatin. L. 1. c. 15.* Beſold. *Theſ. Pract. Voc.*
 236 Churfürſt Schweder. *d. Tr. p. 789.* Ubi §. 11. ſimul refutat illorum opi-
 nionem, qui inter inſignia Sceptrum, pro columna accipientes, exiſtima-
 runt, illud ex Columneſiorum ſtirpe, (unde familia Brandenburgica ori-
 ginem ducit,) petatum eſſe; Vid. Hoppingk. *De Für. Inſign. c. 6. §. 5. §.*
 236 *3. n. 620.* Cum ſolus Elector hoc utatur inſigni, non etiam de Familia reli-
 238 qui. Confer. Limn. *Tóm. 2. Addit. ad L. 5. c. 7. n. 107.* (3) In ſolenni Cu-
 ria Cæſari exhibeat pelvim *A. B. c. 27. §. 3.* Urban. *De Elect. c. 4. §. 8. §.*
 239 *ddres paſſim.* (4) Exerceat cum Electore Saxonico & Ducibus Saxo-
 Gothanis & Weimarienſibus Directorium in Circulo Saxonico Su-
 periori. Crüger. *d. l. p. 14. §. 18.* & in Circulo Weſtphalico, cum Palatino
 Neoburgico. Dn. Lynker. *in Diff. De Muner. Direct. c. 6. n. 34.* Engelo-
 240 brecht *De Conv. Circ. c. 2. §. 4. §.* Crüger. *p. 15. n. 18.* (5) Gaudeat inſigni
 prerogativa nova in ſuo territorio Telonia conſtituendi; & conſtituta
 augendi. Vid. Speciale Privilegium Imperatoris Friderici III. de Anno
 1456, quod exhibet Limnæus *in Addit. Tóm. 4. L. 5. c. 7. n. 136.* Rhetz. *d. l.*
L. 1. c. 13. n. 4. Additionator. *ad Vitriar. p. 779. Lit. A. Thomas. De injuſt.*
 241 *Oppoſ. §. c. §. 19.* (6) Quod Domus Brandenburgica Sex habeat vota in
 Comitibus Imperialibus ob Principatus Culmbach. & Ansbach., ratio-
 ne Madeburgi, ob Ducatum Pomeraniæ ulterioris, Halberſtadien-
 ſem, Mindenſem Vid. Crüger. *p. 107.* Vbi addit, ratione Episcopatus
 242 Caminenſis etiam quidem votum præſtendiſſe Domum Brandeburgi-
 cam, ſed hætenus proteſtantibus contra Statibus, illud non potuiſſe
 impetrare.

Reſtat.

Restat ut De ELECTORE PALATINO dicamus de NONI 243
ELECTORIS Prærogativis hac vice ob rationem *cap. 2. num. 119.* alle-
gatam nulli solliciti.

Prima vero *Electoris Palatini* Prærogativa hæc est, quod sit hodie 244
Archi-Thesaurarius Imperii, quam diu scilicet durabit *Linea Wilhelmina*,
& (2) loco *pomi Imperialis* in solenni Processione præferat Coronam, in-
que solenni Inaugurationis & Coronationis novi Regis Rom. actu 245
aureos & argenteos spargat in populum nummos *Vid. instr. Pae. Cæ-*
sar. Succ. cap. 4. §. Quod ad Domum Palatinam. Limn. ad d. c. 4. A. B. §. 3. 246
obs. 9. Oldenburg in Addit. ad Limn. Enuncl. L. 2. c. 9. n. 12. Dn. Spener.
Oper. Herald. L. 3. c. 2. §. 12. Wagenfeil. De J. R. J. Summ. Officiat. 232. seqq.
Crüger. d. Tr. p. 233.

(4) Gaudet Jure Hagensteltziatus, vi cujus diu cœlebs tandem 247
nuptias contracturus, certam Electori pecuniam solveretenetur. *Vid.*
Addition. ad Vitriar. p. 772. §. 31. in fin. Crüger. d. Tr. p. 57. (5) Jure
Wildfangiatus, vi cujus extra legitimum matrimonium natos & ad- 248
ventitios qui sua sponte ad loca, ubi Serenissimo Dn. Electori ex Im- 249
per. privilegio & antiqua consuetudine hoc jus competit, se confe-
runt, ibique domicilium figunt, si intra anni spacium à Dominis non
fuerint vindicati, in numerum hominum propriorum cooptat, spe
percipiendi census, ab hominibus propriis præstari soliti, capiendæ-
que hæreditatis, si vel extra conjugium, vel sine parente, prole, fra-
tribus aut indotatis Sororibus & sine testamento decesserit. *Vid.*
Schweder. p. 800. Rhetz. p. L. 2. T. 3. §. 8. seq. Crüger. p. 57. Imhof. De
Not. Procer. Imp. L. 2. c. 9. §. 29. p. 84. Vitriar. L. 3. T. 12. §. 21. ibique Ad-
dition. & (7) Jure protegendæ Fabros Cuprarios in partibus Rheni, 250
Alsatia & certis Franconia locis, quod jus magnam partem in tractatu
sc. *Alsatia Familia Nobilium de Ratsambausen*, in Districtu vero *Franco-* 251
no Nobili Familia Zobeliorum vicissim in sub feudum dedit, cum hoc
emolumento, ut illi supellectilem cupream ad totius rei domesticæ
usum gratis suppeditare teneantur. *Besold. voc. Restler. Schus Spe-*
ner. d. Tr. P. Spec. L. 3. c. 27. §. 7. Schwed. p. 800. & Vitriar. p. 770. Et
ratione hujus juris nullus horum Opificum ad tractum Rheni, Alsa- 252
tia & Franconia artem suam exercere potest, nisi à juratis, & quos
adhuc Serenissimus Elector Palatinus constituit, si constitutus.
Sprenger. Lucern. Modern. Imp. Star. c. 2. pag. mibi 97. Assignant præ-
terea inter Prærogativas Juris publici Ddres Palatino (8) jus Oppida & 253
Efff fff f 3. Domi-

154 Dominia Imperii nomine oppignorata redimendi, iisdemque utendi
 & fruendi, donec ipsi argentum refundatur. Vid. Zachar. Victor. *De*
Exempt. n. 35. Addit. ad Vitriar. *L. 3. Tit. 12. §. 31. Lit. b.* Marquard. Fre-
 155 her. *P. I. Origin. Palat. c. 16. & Crüger. p. 57. D. Tr.* Item (9) jus Insu-
 las certas in Rheno eminentes, exclusis adjacentium terrarum Domi-
 nis, sibi tribuendi. Vid. Dn. Meurer. *De Jure Flum. P. 1. fol. 7. n. 9.* Ad-
 156 di hinc potest (10) Quod multos Illustres habeat Vasallos, v. g. Land-
 gravios Hassiæ, Marchiones Badenses, aliosque Imperii Principes ac
 Comites, de quibus videatur Addition. ad Vitriar. *d. l.* & quod (11)
 157 etiam in quibusdam alienis territoriis habeat jus aperturæ. Olden-
 burg. *in Limn. Enucl. L. 2. c. 19. §. 47.* De jure *Vicariatus & Judicis Impe-*
rialis, cum supra dictum, hic non diffuamus: quin potius nuncupa-
 tis Summo Numini pro clementissimo præstito adjutorio submissis-
 simis gratiis, vela hac vice contrahimus, tempori Sumptibusque par-
 cituri, ipsasque PRINCIPVM NON-ELECTORVM PRÆROGA-
 TIVAS speciali B. C. D. Dissertationi reservaturi.

MONITUM.

Turgidæ arrogantia ac insignis impietatis notam meretur, qui Vi-
 ro, de Academia, deque Studiosa pube bene merito elogia *bona fi-*
de publicâ que auctoritate, omni adulationis studio, susque deque habito; ex ve-
ro tributa, canino odio invidere, ejusque bonæ existimationi etiam
 post fata temere insultare non erubescit, sciturus, quem tot publica
 probatissimorum Virorum commendant Virtutum encomia, unius
 invidi calumniam deprimere non posse, tutum saluberrimo Impera-
 torii Rescripti in *L. 10. C. De His, que ut indign. præsidio: SI FIDV-*
 CIAM INNOCENTIÆ GERIS, ADVERSVS OMNEM
 CALVMNIAM HABES SECVRITATEM.

FINIS.

Klein, Johann <<von>>

Disp. inaug. ... de praerogativis principum S. R. I

Gustrovium 1705

4 Diss. 2423#Beibd.27

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10836566-1

VD18 14968797-001